

● ● ● ● ● СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА ● ● ● ● ●

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

С. М. Ванжа, Т. В. Власова

РОЗГОРНУТЕ ПЕРСПЕКТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ

ЗИМА

- ♥ Перспективний тематичний план
- ♥ Програмові завдання до кожної теми за освітніми лініями
- ♥ Шляхи реалізації завдань теми на кожний день тижня
- ♥ Практичні матеріали

ПРАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
СХЕМИ КАЛЕНДАРНОГО
ПЛАНУВАННЯ

БЕЗКОШТОВНИЙ
ДОДАТОК

СЕРЕДНІЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК

УДК 379.844:712.25
ББК 78.303
В17

Серія «Сучасна дошкільна освіта»

Ванжа С. М.

В17 Розгорнуте перспективне планування. Зима. Середній дошкільний вік. / С. М. Ванжа, Т. В. Власова — Х.: Вид-во «Ранок», 2014. — 168 с. — (Сучасна дошкільна освіта).— 1 електронний опт. диск (CD-ROM).

ISBN 978-617-09-1519-1

У посібнику подано розгорнуте перспективне планування організації навчально-виховного процесу з дітьми середнього дошкільного віку за програмою виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина». У ньому визначено найбільш ефективні методи, прийоми та засоби, спрямовані на реалізацію важливих розвивальних, навчальних та виховних завдань. Матеріал поділено за розділами програми з урахуванням різних видів діяльності та індивідуальних особливостей дітей відповідної вікової групи.

До запланованих занять дібрано практичний матеріал: рухливі й дидактичні ігри, художні твори і роздатковий матеріал на розвиток логічного мислення та дрібної моторики для індивідуальної роботи з дітьми.

Цей посібник допоможе вихователям змістовно та цікаво організувати роботу з дітьми протягом дня.

На CD міститься додатковий матеріал із різних видів діяльності для індивідуальної роботи з дітьми та схеми календарного планування.

УДК 379.844:712.25
ББК 74.100.58

**Разом дбаємо
про екологію та здоров'я**

ISBN 978-617-09-1519-1

© С. М. Ванжа, Т. В. Власова, 2013
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2014

ПЕРЕДМОВА

Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» забезпечує здійснення інтегрованого підходу до навчально-виховної роботи з дітьми. Вона конкретизує зміст завдань комплексного характеру, запропонованих у новій редакції «Базового компонента дошкільної освіти в Україні». Передбачені програмою знання оптимальні для дітей дошкільного віку незалежно від місця їхнього проживання.

Матеріал програми розподілено за роками життя дошкільника, що відповідає сучасним реаліям дошкільної освіти. Така структура зручна для вихователів і сприяє підвищенню якості їхньої роботи.

Успіх освітнього процесу за будь-якою програмою залежить від того, як складено його план, чи всі аспекти розвитку, виховання й навчання дітей у ньому враховані, чи зручно ним користуватися. Грамотно складений план — це надійний путівник у реалізації поставлених програмою завдань.

Планування навчально-виховного процесу організованого характеру робить діяльність вихователя цілеспрямованою та результативною, визначає конкретні завдання, зміст, форми і методи роботи з дітьми.

Розгорнуте перспективне планування складено за блочно-тематичним принципом, оскільки він базується на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, забезпечує змістову цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу протягом тематичного тижня.

План подано у вигляді сітки на один тематичний тиждень. Він є основою для складання календарного плану, в якому конкретизуються види, форми, методи й прийоми роботи з дітьми. Матеріал розподілено за розділами програми з урахуванням різних видів діяльності: ігрової, розумової, рухової, трудової, образотворчої.

У розділі «Зростаємо дужими» для реалізації основних завдань збереження та зміцнення здоров'я дитини, виховання фізичної культури подано теми фронтальних занять, які проводяться двічі на тиждень, та дібрано рухливі ігри й фізичні вправи, які треба проводити під час денної прогулянки.

Запропонований матеріал із розділу «Дитина у довкіллі» допоможе сформувати в дитини елементарні уявлення про світ речей, предметів, іграшок, побут та життя людей, сприятиме початковому становленню вмінь діяти потрібним чином.

Важливе значення для повноцінного розвитку дитини має своєчасне опанування мови, всього багатства її виражальних і змістових засобів. Зміст цієї роботи розкрито в розділі «Мова рідна, слово рідне». Але завдання цього розділу реалізуються також на заняттях з інших розділів програми «Дитина» та в повсякденному житті.

Незаперечним джерелом мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є художня література, що позитивно впливає на всі структурні рівні мовлення, збагачує емоційну сферу, сприяє моральному вихованню юного покоління. Зміст роботи з художньо-мовленнєвої діяльності представлено в розділі «Художня література», який охоплює ознайомлення дітей з усною народною творчістю та авторськими художніми творами, театралізовану діяльність (ігри-драматизації, інсценування) за їхнім змістом, ознайомлення дітей із книжками.

Зважаючи на методичні рекомендації до програми, заняття з цього розділу бажано проводити з підгрупами. На розсуд вихователів їх можна проводити як у першій, так і в другій половині дня.

Використовувати художні твори в різних формах роботи протягом дня (на заняттях з інших розділів програми, під час режимних процесів, на прогулянці, під час спостережень) доцільно та необхідно, але в цих випадках художній твір відіграє роль лише засобу посилення інтересу.

У розділі «Граючись зростаємо» дібрано різні види ігор (дидактичні, рухливі, творчі), під час яких діти закріплюють набуті знання, привчаються до спільних дій, набувають умінь товаришувати, дружити.

Своєчасно ввести дитину у світ рідної природи, виховати любов до неї, пізнавальний інтерес до її явищ, закласти основи екологічного виховання допоможе планомірна робота з розділу «Віконечко у природу». У цьому розділі визначено систему доступних дітям певного віку цілісних уявлень про природне оточення, пізнавальні дії (практичні, сенсорні, дослідницькі) та види діяльності, що їх опановують діти. Запланований матеріал допоможе:

навчити дітей спостерігати за природним довкіллям, піклуватися про нього, емоційно сприймати та оцінювати його об'єкти і явища;

навчити розповідати, запитувати, передавати враження в розповідях, імпровізаціях, малюнках;

сформувати здатність співпереживати природі, виховувати потребу її оберігати, захищати від бездумного або шкідливого втручання.

Важливе значення для розвитку пізнавальної активності має формування початкових математичних уявлень, які допоможуть дитині орієнтуватися в кількісних, просторових і часових відношеннях. Ця робота запланована в розділі «Математична скарбничка». У системі навчально-виховної роботи з математичним змістом особливе місце посідають інтегровані заняття, на яких математика поєднується з конструюванням, ліпленням, аплікацією, фізичними вправами, спостереженнями за природою тощо. Окремі заняття з цього розділу також бажано проводити підгрупами.

Під час реалізації програмних завдань основною метою вихователя має бути не тільки кількість поданих математичних фактів, які вивчають діти (множини, величини, розміщення в просторі, форми), а й формування основних видів пізнавальної діяльності — практичної, сенсорної, розумової, за допомогою якої усвідомлюються й узагальнюються різноманітні математичні уявлення.

Долучити дитину до краси і гармонії, до світу мистецтва, пробудити її творчі здібності й бажання займатися різними видами художньої діяльності — надзвичайно важливе виховне завдання. У цьому допоможе матеріал, запланований у розділі «Чарівні фарби і талановиті пальчики», у якому поєднано всі види образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація). За програмою «Дитина» заняття з цього розділу рекомендовано проводити в камерній обстановці, розташувавши столи так, щоб діти сиділи разом із вихователем, тобто щоб він був не над дітьми, а поруч. Тому такі заняття теж доцільно проводити в підгруповій формі.

Тематика занять тісно пов'язана з сезонними явищами природи, улюбленими творами художньої літератури, працею людей, традиційними святами, визначними подіями. Умовою ефективності художнього виховання є доречне поєднання художнього слова, музики й образотворчої діяльності, їхній взаємний вплив, взаємне збагачення.

У розділі «Привчаємось працювати» матеріал розподілено за видами праці: праця в природі та господарсько-побутова. Для дітей дошкільного віку трудові завдання, по-перше, корисні у виховному плані, адже формують відповідні моральні навички (берегти і підтримувати чистоту, порядок, допомагати, долати труднощі, радіти успіхам, доводити розпочате до кінця), а по-друге — надзвичайно цікаві, бо дають змогу самостійно творити. У цьому віці вводиться такий вид діяльності, як художня праця, під час якої діти виготовляють художні сувеніри, саморобки, найпростіші іграшки з поролону та природного матеріалу.

Роботу за розділом «Музична скарбничка» організовує музичний керівник за окремим планом.

Згідно з методичними рекомендаціями до програми «Дитина» щодо неперевантаження дітей організованими формами діяльності заняття розподілені на фронтальні, підгрупові й індивідуальні. Фронтальні заняття бажано проводити в першій половині дня, підгрупові, на розсуд вихователя, — в першій або другій половині, а індивідуальні — протягом усього дня. У плані обов'язкові підгрупові заняття виділені словом «Тема».

У посібнику також дібрано допоміжний практичний матеріал: рухливі та дидактичні ігри, художні твори, і роздатковий матеріал на розвиток логічного мислення та дрібної моторики для індивідуальної роботи з дітьми.

Для зручності проведення індивідуальних занять до посібника додається компакт-диск із художніми творами та роздатковим матеріалом.

Відповідно до цього перспективного плану автори С. М. Ванжа й Т. І. Ожимова розробили посібник «Організація та проведення прогулянок», який допоможе вихователям змістовно організувати денну прогулянку.

На допомогу вихователям у посібнику подано додатковий матеріал: рухливі та дидактичні ігри, художні твори та завдання для індивідуальної роботи на розвиток логічного мислення і дрібної моторики.

Окрім того, CD, що додається до посібника, містить корисні матеріали з різних видів діяльності дошкільнят.

РІЧНИЙ БЛОЧНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОЗВИВАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Назва блоку	Тема тижня	Місяць
Україна – рідний край (1 тиждень)	Українці ми маленькі	Вересень
Дарунки осені (4 тижні)	1. Осінні квіти в квітнику	
	2. Хліб – усьому голова	
	3. Осінь у саду (фрукти , ягоди)	
	4. А на нашому городі... (овочі)	Жовтень
Осінні явища природи» (2 тижні)	1. Сонце стукає в віконце	
	2. Що буває восени (вітер, опади)	
Ліс – зелене диво» (2 тижні)	1. В осінньому лісочку	
	2. Лісові звірята	
Знай свій рідний край (2 тижні)	1. Рідне місто – моя батьківщина	Листопад
	2. Подорож вулицями міста	
Одяг та взуття (1 тиждень)	Одягнемо нашу Катрусю (одяг та взуття)	
У бабусі на подвір'ї (2 тижні)	1. Тварини – наші друзі	
	2. На пташиному дворі	Грудень
Кришталева зимонька-зима (2 тижні)	1. Зима-чарівниця	
	2. У містах і селах ходить зимонька весела	
Народні свята і традиції (2 тижні)	1. Новорічне свято	
	2. Різдвяні розваги	Січень
Народні ремесла (2 тижні)	1. Українська хата	
	2. Українська вишиванка	
Холодно взимку птахам і тваринкам (2 тижні)	1. Зимуючі птахи	Лютий
	2. Як зимують лісові звірята	
Сад на підвіконні (1 тиждень)	Кімнатні рослини	
Сезонні зміни (1 тиждень)	Ясне сонечко усміхається, зима біла вже ховається	

Назва блоку	Тема тижня	Місяць
Моя родина (4 тижні)	1. Мама лагідна моя	Березень
	2. У гості до бабусі	
	3. Взаємини в родині	
	4. Побут сім'ї	
Свята різні в нас бувають (1 тиждень)	Свято Великодня	Квітень
Я та інші (4 тижні)	1. Ой який чудовий я!	
	2. Я малесенька людина	
	3. Безпека малюка	
	4. Мої друзі	
Природа навесні (2 тижні)	1. Комахи	Травень
	2. Кругообіг води в природі	
Усі професії хороші (1 тиждень)	Усі професії хороші	
Сім'я Сонечка (1 тиждень)	Сім'я Сонечка	
Рослини на нашому подвір'ї (1 тиждень)	Квіти, кущі, дерева	

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

Дні тижня	Фронтальні	Підгрупові
Понеділок	Зростаємо дужими	Художня література
Вівторок	Музична скарбничка. Мова рідна, слово рідне	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)
Середа	Зростаємо дужими	Математична скарбничка (двічі на місяць)
Четвер	Музична скарбничка	Чарівні фарби і талановиті пальчики: ліплення (двічі на місяць); аплікація (двічі на місяць)
П'ятниця	Дитина у довкіллі (двічі на місяць). Віконечко у природу (двічі на місяць)	1. Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). 2. Художня праця (двічі на місяць)

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	І тиждень. Тема тижня: «На пташиному дворі»
ФРОНТАЛЬНІ		
Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «Веселі курчата»
Вівторок	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне	Тема: «Курка і курчата» (складання порівняльних описових розповідей)
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «Веселі старты для курчат»
Четвер	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
П'ятниця	Дитина у довкіллі (двічі на місяць)	Тема: «У бабусі на подвір'ї»
	Віконечко у природу (двічі на місяць)	—
ПІДГРУПОВІ		
Понеділок	Художня література	Тема: переказ оповідання К. Чуковського «Курчатко»
Вівторок	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)	Тема: «На пташиному дворі» (сюжетне малювання)
Середа	Математична скарбничка (двічі на місяць)	Тема: «Просторові відношення (вгорі, внизу). Частини доби»
Четвер	Чарівні фарби і талановиті пальчики (ліплення, аплікація)	Тема: «Курчата й каченята» (ліплення)
П'ятниця	Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). Художня праця (двічі на місяць)	Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Птахоферма» (будівельний матеріал)

НА ГРУДЕНЬ

<p>II тиждень. Тема тижня: «Зима-чарівниця»</p>	<p>III тиждень. Тема тижня: «У містах і селах ходить зимонька весела»</p>	<p>IV тиждень. Тема тижня: «Новорічне свято»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: «Сніг-сніжок кружляє»</p>	<p>Тема: «У містах і селах хо- дить зимонька весела»</p>	<p>Тема: «Новорічне свято»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «Узимку на прогу- лянці» (складання розпові- ді за картиною)</p>	<p>Тема: «Зимові пригоди» (складання розповіді за сю- жетними картинками)</p>	<p>Тема: «Новорічне свято в дитячому садку» (скла- дання розповіді з власного досвіду)</p>
<p>Тема: «Морозець, моро- зець, не щипай нам щічки»</p>	<p>Тема: «Ой, летять, летять сніжинки на будинки, на ялинки»</p>	<p>Тема: «Зимові розваги»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Тема: «Гості новорічного свята»</p>
<p>Тема: «До нас прийшла зима»</p>	<p>Тема: «Що буває взимку»</p>	<p>—</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: вивчення вірша А. Костецького «Сніжинки»</p>	<p>Тема: вивчення вірша П. Воронька «Кіт не знав»</p>	<p>Тема: вивчення вірша Г.Демченко «Що за гостя в нас така»</p>
<p>Тема: «Засніжена гілочка ялинки» (малювання зуб- ною щіточкою)</p>	<p>Тема: «На дерева, на лу- жок тихо падає сніжок»</p>	<p>Тема: «Ой струнка ялинка в нас»</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «Геометричні фігури. Круг»</p>	<p>—</p>
<p>Тема: «Ялинка вкрита сні- гом» (аплікація)</p>	<p>Тема: «Снігова баба» (пред- метне ліплення)</p>	<p>Тема: «Святкова ялинка» (аплікація)</p>
<p>Тема (художня праця): «Засніжена гілочка» (при- родний матеріал, піно- пласт)</p>	<p>Тема (художня праця): «Прикраси для ялинки» (макаронні вироби)</p>	<p>Тема (будуємо, майстру- ємо, творимо): «Крижана гірка для ляльок»</p>

КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ

Ранкова гімнастика «Зліпимо сніговика»

I. Шиккування в колону по одному

Ходьба зі зміною темпу.

Ходьба на зовнішній і внутрішній сторонах стопи.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс вправ із м'ячем.

Піднімання м'яча вгору, за голову (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, м'яч тримати обома руками вниз

1–2 — підняти м'яч угору, за голову, торкнутися м'ячем потилиці (вдих).

3–4 — опустити м'яч у в. п. (видих).

Повороти тулуба (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, м'яч тримати обома руками вниз.

1 — повернути тулуб праворуч, підняти м'яч уперед (вдих).

2 — повернутись у в. п. (видих).

3–4 — повторити те саме ліворуч.

Нахили тулуба вперед (повторити 6 р.)

В. п. — стійка на колінах, м'яч біля грудей.

1 — нахилити тулуб уперед, сісти на п'ятки, торкнутись м'ячем підлоги перед колінами (видих).

2 — повернутись у в. п. (вдих).

Удари м'ячем об підлогу (повторити 4–10 р.)

Кинути м'яч на підлогу і, коли він відскочить, спіймати обома руками.

Стрибки (повторити 12–16 р.)

В. п. — зімкнута стійка, м'яч перед грудьми.

Стрибки на місці на обох ногах.

III. Шиккування в колону по одному

Ходьба в повільному темпі з підніманням та опусканням рук через сторони вниз.

Ранкова гімнастика «Зробимо гірку снігову»

I. Шиккування в колону по одному

Ходьба зі зміною темпу.

Ходьба з підніманням високо ніг, як конячки.

Біг у повільному темпі, ходьба.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ із палицею

Піднімання палиці вперед (повторити 6–8 р.)

В. п. — основна стійка, руки опущені вниз, палицю тримати ширше від плечей.

1 — підняти палицю вперед (вдих).

2 — опустити палицю у в. п. (видих).

«Збираємо сніг» — нахили тулуба вперед (повторити 6–8 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, палиця перед грудьми в зігнутих руках.

1 — нахилити тулуб уперед, опустити палицю вниз (видих).

2 — випрямитись у в. п. (вдих).

«Будуємо гірку» — повороти тулуба з одночасним підніманням палиці вгору (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, палиця за головою на плечах.

1 — поворот тулуба ліворуч, підняти палицю вгору над головою (вдих).

2 — повернутись у в. п. (видих).

«Переступаємо через кучугури» — піднімання ніг та палиці вгору
(повторити 6 р.)

В. п. — лягти на спину, палиця над головою.

1–2 — підняти ноги та палицю вгору.

3–4 — повернутись у в. п.

Напівприсідання і стрибки через палицю (повторити 6 р.)

В. п. — зімкнута стійка, руки на поясі, палиця на підлозі біля носків ніг.

1–2 — два присідання.

3 — стрибок через палицю.

4 — повернутись кругом.

5–8 — те саме в протилежному напрямі.

III. Ходьба в повільному темпі («веселиться дівчора»)

Гімнастика пробудження «Сніжинки»

Злетівши гуртом із пухкої хмаринки,

Кружляли у небі веселі сніжинки.

А потім лягали тихенько до ніг,

І землю закутав білесенький сніг.

В. п. — лежачи на спині, ноги разом, руки вздовж тулуба.

1 — повільно підняти руки вгору.

2 — повернутись у в. п.

Повторити 4 рази.

Білі пухнасті сніжинки лежать,

Під сонячним світлом яскраво блищать.

В. п. — лежачи на спині, ноги разом, руки вздовж тулуба.

1 — разом розвести руки і ноги в сторони.

2 — повернутись у в. п.

Повторити 4 рази.

В. п. — лежачи на животі, руки під підборіддям, ноги разом.

1 — віджатися руками від ліжка, підняти голову і плечі.

2 — повернутись у в. п.

Повторити 4–5 разів.

На землю все сиплються і сиплються сніжинки, як фарфорові квіти.

В. п. — сидячи на ліжку, ноги розставлені в сторони, руки в упорі за спиною.

1. — нахил уперед, торкнутися руками носка однієї ноги.

2 — повернутись у в. п.

3–4 — те саме виконати до другої ноги.

Повторити по два рази до кожної ноги.

Налетів вітерець-пустунець, підняв сніжинки і поніс.

Сидячи навколішки, руки підняти вгору.

Хуртовина, мов мітлою,

Всі дороги замітає

І сніжком усе навколо

Рівно-рівно застеляє.

Ходьба звичайна з високим підніманням колін («переступання через кучугуру»).

Не боїмось ми холодів,

Не боїмось морозу,

Ніколи, зимонько, ти нас,

Ти нас не заморозиш.

Стрибки на двох ногах, 5–6 стрибків чергувати з ходьбою.

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Веселі курчата»	На прогулянці: стрибки на обох ногах із просуванням уперед; кидання великого м'яча обома руками від грудей та ловіння його
Мова рідна, слово рідне	—		Тема: «Курка і курчата» (складання порівняльних описових розповідей)
Дитина у довкіллі	—		—
Музична скарбничка	—		За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Розповідь-бесіда «Хто доглядає за свійськими птахами»	—
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилини милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за птахами на майданчику	Порівняння свійських тварин із птахами на ігровому майданчику
Художня література		Тема: переказ оповідання К. Чуковського «Курчатко»	Вивчення вірша М. Познанської «Півень»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання картин із серії «Свійські птахи»	Тема: «На пташиному подвір'ї» (сюжетне малювання)
Математична скарбничка		Гра «Не помились»	—
Будуємо, майструємо, творимо		—	Колаж «На пташиному дворі» (хутро, нитки, вовна, папір, пір'я)

ЗА ТЕМОЮ «НА ПТАШИНОМУ ДВОРІ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Веселі старты для курчат»	На прогулянці: стрибки в довжину з місця через «струмочок» завширшки 30 см; ходьба по мотузку, покладеному у вигляді кола.	Піший перехід до парку
—	—	—
—	—	Тема: «У бабусі на подвір'ї»
—	За планом музичного керівника	
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Користь яєць для здоров'я людей»	Бесіда «Вплив погоди на життя свійських птахів»	—
Спостереження за горобцями на майданчику	Спостереження за погодою	Досліди: чим укрите тіло птахів
Читання вірша Д. Головка «Курчатка»	Читання української народної казки «Кривенька качечка»	Читання української народної пісеньки «Два півники»
Гра «Нагодуємо пташок»	Тема: «Курчата й каченята» (ліплення)	Гра «Домалюй хвіст пташці»
Тема: «Просторові відношення (вгорі, внизу). Частини доби»	Гра «Погодуємо птахів на подвір'ї»	Гра «Хто що робить удень (уночі)?»
—	—	Тема: «Птахоферма» (будівельний матеріал)

Розділи програми		Дні тижня	Понеділок	Вівторок
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Птахоферма»		
		Моделювання свійських птахів за допомогою трафарету	Гра-пантоміма «Відгадай і покажи» (імітація рухів)	
	Рухливі ігри	«Біжить до мене», «Квочка і курчата», «Дістань пір'ячко»	«Курчата», «По стежці», «Дожени м'яч»	
	Дидактичні ігри та вправи	«Назви пташку», мовленнєва гра «Який птах заховався?»	«На пташиному дворі»	
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому		
	Праця в природі	Годування птахів крихтами хліба та зернятками	Підсищення корму в годівничку	

Середа	Четвер	П'ятниця
Гра-роздум «Чому дикі птахи в'ють гнізда, а кури — ні»	Гра-імітація «Сніжинки»	Інсценування казки «Курочка Ряба»
«Курчата», «Підкинь м'яч угору», «Дострибни до колоска»	«Не спізнуйся», «Квочка і курчата», «Не наступи»	«Будь обережним», «Курчата», «По рівенькій доріжці»
«Що кому до смаку?», «Впізнай пташку»	«Зима холодна, а ще яка?»	«Дикі та свійські птахи», мовленнєва гра «Відгадай за описом»
Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику		
Підсипання корму в годівничку	Підмітання сніжку з доріжок	Підсипання корму в годівнички в парку

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «Сніг-сніжок кружляє»	На прогулянці: лазіння по гімнастичній стінці; стрибки у висоту з місця з намаганням дістати стрічку на висоті 15 см від піднятої вгору руки дитини
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Узимку на прогулянці» (складання розповіді за картиною)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Зимові місяці суворі»	Гра «Добери одяг для зимової прогулянки»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за погодою	Спостереження за небом, хмарами
Художня література		Тема: вивчення вірша А. Костецького «Сніжинки»	Читання вірша П. Воронька «Кожушок»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання сніжинок-вітичанок	Тема: «Засніжена гілочка ялинки» (малювання зубною щіточкою)
Математична скарбничка		—	Гра «Прогулянка до парку»

ЗА ТЕМОЮ «ЗИМА-ЧАРІВНИЦЯ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Морозець, морозець, не щипай нам щічки»	На прогулянці: ходьба по мотузку, покладеному зигзагоподібно; стрибки на обох ногах із просуванням уперед	Піший перехід до зимового парку
—	—	—
—	—	Тема: «До нас прийшла зима»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Розповідь-бесіда «Вплив морозного повітря на здоров'я людини»	Бесіда «Чому не можна їсти сніг»	Бесіда «Як люди піклуються про дерева взимку»
Спостереження за зимовим пейзажем на майданчику	Спостереження за деревами та кущами	Огляд зимових дерев у парку
Обговорення оповідання В. Сухомлинського «Хлопчик хотів приголубити сніжинку»	Читання оповідання Н. Калініної «Про сніговий колобок»	Читання вірша Л. Первомайського «Срібні дерева»
Гра «Загадкові сліди»	Тема: «Ялинка вкрита снігом» (аплікація)	Вправа «Домалуй ялинку»
—	Гра «Схованка»	Гра «Завантаж потяг» (співвідношення множин)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		—	—
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Неслухняний зайчик застудився, Гра-імітація «Ми сніжинки»	
	Рухливі ігри	«Сніжинки-пушинки», «Ти лети, лети, сніжинко», «Пташки й автомобіль»	«Ми веселі діти», «Влуч у коло», «Прокоти сніжку»
	Дидактичні ігри та вправи	«Що буває білим і холодним?»	«Добери одяг до зимової прогулянки», мовленнєва гра «Скажи інакше»
	Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому
	Праця в природі	Розчищення майданчика від снігу	—

Середа	Четвер	П'ятниця
«Сніг іде» (аплікація з манки, вати, паперу)	—	Тема: «Засніжена гілочка» (природний матеріал, пінопласт)
полікуємо його»		
Гра-імітація «Сніжинки й вітер»	Малювання на снігу за допомогою штампів	Творча гра «Крижані пазли»
«Знайди, де сховано», «Де були — не скажемо», «Хто швидше?»	«Летять сніжинки, за вітром летять», «Не наступи», «Прокоти сніжинку»	«Я зі сніжинкою біжу», «Дістань сніжинку», «Упіймай сніжинку»
—	Дидактично-рухлива гра «Які дерева взимку?», мовленнєва гра «Сніговий ланцюжок»	«Зима холодна, а ще яка?», «Знайди своє місце»
Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику		
Підмітання доріжок	Струшування снігу з гілочок дерев, щоб не зламалися	Розчищення доріжок від снігу в парку

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ «У МІСТАХ І СЕЛАХ ХОДИТЬ»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими	Тема: «У містах і селах ходить зимонька весела»		На прогулянці: стрибки в довжину з місця через «струмок» завширшки 35 см; метання сніжок у горизонтальну ціль із відстані 2,5 м
Мова рідна, слово рідне	—		Тема: «Зимові пригоди» (складання розповіді за сюжетними картинками)
Віконечко у природу	—		—
Музична скарбничка	—		За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Спостереження за працею двірника	Спостереження за транспортом і людьми під час ожеледиці
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за природними змінами	Спостереження за погодою
Художня література	Тема: вивчення вірша П. Воронька «Кіт не знав»		Читання оповідання О. Буценка «Ожеледиця»
Чарівні фарби і талановиті пальчики	Розглядання ілюстрацій зимового пейзажу		Тема: «На дерева, на лужок тихо падає сніжок» (малювання)
Математична скарбничка	Гра «Подорож сніжинки»		—

ПЛАН ЗА ТЕМОЮ ЗИМОНЬКА ВЕСЕЛА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Ой, летять, летять сніжинки на будинки, на ялинки»	На прогулянці: ходьба з послідовним переступанням через палиці, покладені на відстані 2–3 кроків; прокочування сніжної кулі обома руками по землі	Піший перехід до зимового саду
—	—	—
—	—	Тема: «Що буває взимку»
—	За планом музичного керівника	
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Ігрова ситуація «Як треба одягатися взимку»	Спостереження за одягом у морозну погоду	Розповідь-бесіда «Праця взимку в місті»
Спостереження за снігом	Досліди зі снігом	Бесіда «Снігова ковдра для рослин»
Читання оповідання В. Сухомлинського «Як дзвенять сніжинки» та віршів В. Кравчука «Налетіла віхола», Л. Костенко «Баба Віхола»	Читання вірша М. Підгірянки «Снігова баба»	Читання вірша Г. Чупринки «Під снігом»
Гра «Намалюй сніжинку»	Тема: «Снігова баба» (предметне ліплення)	Гра «Ялинкові прикраси»
Тема: «Геометричні фігури. Круг»	Гра «Виклади візерунок» (геометричні фігури)	Вправа «Прикрась ялинку кульками»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		—	—
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «На зимовій прогулянці»	
		—	Гра-імітація «Сніжинки-пушинки»
	Рухливі ігри	«З купини на купину», «Не спізнюйся», «Знайди свій колір»	«Не замочи ніг», «Пташки й автомобіль», «Мороз і піч»
	Дидактичні ігри та вправи	«Коли це буває?», мовленнєва гра «Зимові слова»	«Подарунки для ляльок»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Розчищення доріжок від снігу	Посипання доріжок піском

Середа	Четвер	П'ятниця
«Зайчик завітав до нас у гості» (покидьковий матеріал)	—	Тема: «Прикраси для ялинки» (макаронні вироби)
Ліплення сніговика	Будування снігової фортеці	—
«Морозе, морозе», «Знайди свій колір», «Сірий кіт»	«Роздувайся, пузир», «У лісочку на горбочку», «Не наступи»	«Знайди і промовч», «Хто швидше?», «Дожени кулю»
Мовленнєва гра «Сніг який?», логічна гра «Буває — не буває»	«Що буває взимку?»	«Зима добра — зима погана», «Будь уважним»
Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику		
—	Розчищення доріжок від снігу	Нагортання снігу під стовбури плодкових дерев

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			ФРОНТАЛЬНІ
Зростаємо дужими		Тема: «Новорічне свято»	На прогулянці: пролізання в обруч грудьми вперед; кидання сніжок у кільце.
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Новорічне свято в дитячому садку» (складання розповіді з власного досвіду)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Чому саме ялинку прикрашають на свято»	Бесіда «Правила поведінки під час новорічних свят»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Розглядання ялинки	Розглядання ялинки, її відмінність від інших дерев
Художня література		Тема: вивчення вірша Г. Демченко «Що за гостя в нас така»	Читання вірша Г. Демченко «По сніжку»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання новорічних листівок	Тема: «Ой струнка ялинка в нас» (малювання)
Математична скарбничка		—	Гра «Склади ялинку» (з трикутників)
Будуємо, майструємо, творимо		—	Нагортання снігу для гірки

ЗА ТЕМОЮ «НОВОРІЧНЕ СВЯТО»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Зимові розваги»	На прогулянці: ходьба по похилій дошці, покладеній одним кінцем на щабель гімнастичної стінки під кутом 25°; стрибок у довжину	Піший перехід на галявину
—	—	—
—	—	Тема: «Гості новорічного свята»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Спостереження за тим, як прикрашають до свята групове приміщення	—	Бесіда «Збережемо ялинку»
—	Спостереження за сніговими деревами на майданчику	Хвилинка милування засніженим пейзажем
Читання вірша К. Перелісної «Дід Мороз»	Читання вірша В. Малишко «Веселий Новий рік»	Читання вірша В. Моруги «Нічка-новорічка»
Гра «Домалюй ялинку»	Тема: «Святкова ялинка» (аплікація)	Гра «З'єднай крапочки» (ялинкові прикраси)
—	Гра «Назви фігури»	Гра «Знайди предмет, схожий на круг»
—	—	Тема: «Крижана гірка для ляльок»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми	Граючись зростаємо	Сюжетно-рольова гра «Новорічне свято у ляльок»	
	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	—	Спорудження гірки для катання ляльок на санчатах
	Рухливі ігри	«Ти лети, лети, сніжинко, «Не спізнюйся», «З купини на купину»	«Баба Віхола», «Ми веселі діти», «Дістань прикрасу»
	Дидактичні ігри та вправи	«Прикрась ялинку», «Де сховалася сніжинка?»	«Хто завітав до ялинки?», мовленнєва гра «Ялинка яка?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
		Прикрашання ялинки на майданчику	—
	Праця в природі	Розчищення доріжок від снігу	Посипання доріжок піском

Середа	Четвер	П'ятниця
Гра-міркування «Що принесе нам Дід Мороз?»	—	Гра-пантоміма «Новорічні гості»
«У лісочку на горбочку», «Сніжки», «Знайди свій будинок»	«Знайди і промовч», «Влуч у коло», «Ми веселі діти»	«Хто швидше», «Веселі сніжки», «Баба Віхола»
—	«Знайди дерево, яке я назву», мовленнєва гра «Відгадай за описом»	«Що буває взимку?»
Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику		
Допомога у прикрашанні групового приміщення	—	—
—	Нагортання снігу під дерева	Гра у сніжки

РУХЛИВІ ІГРИ

БІЖІТЬ ДО МЕНЕ

Мета: удосконалювати вміння дітей виконувати рух за сигналом і біг по прямій; учити орієнтуватися у просторі, виховувати уважність.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу за 8–10 м від вихователя. Після його слів «Діти, біжіть до мене!» вони виконують дію, а вихователь зустрічає їх із розпростертими руками й каже: «Прибігли! А тепер біжіть назад!» Діти біжать на своє місце. Гра повторюється.

Методичні поради. На початку року гру можна проводити з підгрупою (6–8 дітей). Для того, щоб зацікавити дітей, можна сказати: «Прибігли. Скажіть, що в мене в руках?», показуючи будь-яку іграшку.

Гру можна ускладнити, створивши перешкоди (підлізти під шнур тощо).

ДІСТАНЬ ПІР'ЯЧКО

Мета: удосконалювати навички стрибання вгору поштовхом обох ніг; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Між двома стояками прикріплюють шнур на 10–15 см вище від піднятих угору рук дитини. До шнура прив'язують 5–6 пір'їнок на певній відстані одна від одної.

Вихователь викликає п'ятьох або шістьох дітей, які стають під пір'їнками й за сигналом вихователя виконують 3–4 стрибки вгору поштовхом обох ніг, намагаючись дістати пір'їнку, після чого повертаються на свої місця. Вихователь відзначає дітей, які з першого разу дістали пір'їнки, тобто доторкнулися до них обома руками.

Методичні поради. Підказати, щоб під час стрибка діти виконували енергійний мах обома руками вгору.

КУРЧАТА

Мета: учити дітей прислухатися до слів дорослого та виконувати рухи; виховувати доброзичливе ставлення один до одного.

Хід гри

Вихователь промовляє текст, а діти виконують відповідні рухи.

По доріжці курочка ходила, маленьких діточок учила: «Підніміть крильця, усміхніться, сонечку ясному поклоніться. Не сваріться, помиріться, пострибайте весело, покрутіться. Мої любі діти, грайтеся, розбігайтеся! А як буде яструб близько — до мене збігайтеся».

ПО СТЕЖЦІ

Мета: учити ходити по зменшеній опорі; розвивати рівновагу, спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільчиках, поставлених під однією стіною кімнати. Вихователь кладе на підлозі паралельно два шнури (завдовжки 2,5–3 м), на відстані 30–35 см один від одного, і звертається до дітей: «По цій стежці ми підемо гуляти лісом. Йти треба дуже обережно, одне за одним». Діти встають, ідуть по «стежці» аж до кінця і повертаються на свої місця, не наступаючи на шнур.

Методичні поради. Для того щоб підвищити інтерес до гри, за стежкою можна поставити на стільцях або на лаві кілька іграшок: ведмедика, зайчика, лисичку. Стежку поступово звужити до 20 см. Замість стежки можна покласти на підлогу дошку.

КВОЧКА І КУРЧАТА

Мета: удосконалювати вміння підлізати під мотузку; виховувати уважність і сміливість.

Хід гри

Вихователь виступає в ролі «квочки», діти — «курчат». Вони стоять перед мотузкою, натягнутою на висоті 60 см. Окремо сидить «кіт» (помічник вихователя або старша дитина).

Вихователь промовляє:

Вийшли крихітки-курчата,
З ними курочка чубата.
— Ко-ко-ко,— заспокоїла,—
Не підходьте, дітки милі!

(Усі «курчата» з «квочкою» підлазять під мотузку.)

Підходячи до «кота», вихователь говорить:

А в дворі, біля воріт,
Спав на лаві кіт-воркіт,
Очі витріщивши: «Няв!»,
Доганять курчаток став.

«Курчата», почувши «Няв!», біжать у «курник» (куточок залу чи майданчика). «Кіт» женеться за «курчатами», «квочка», витягнувши «крила» (руки) в сторони, говорить: «Геть, коте, не віддам тобі курчаток!»

Методичні поради. Під час підлізання під мотузкою не торкатися підлоги руками. Поступово висоту мотузки над підлогою зменшують до 50–40 см. Коли «курчата» повертаються додому, необхідно підняти мотузку вище, щоб діти не зачепилися.

ДОЖЕНИ М'ЯЧ (КУЛЮ)

Мета: удосконалювати вміння дітей бігати й ловити м'яч; виховувати уважність і витримку.

Хід гри

Діти сидять на стільчиках на відстані 2–3 кроків від накресленої лінії. Вихователь викликає п'ятьох або шістьох із них, і вони розміщуються уздовж лінії на певній відстані одне від одного. Поруч із ними стає вихователь із кошиком із м'ячами (за кількістю викликаних дітей).

Вихователь промовляє: «Раз, два, три. Біжіть!» і кидає перед собою на підлогу всі м'ячі з кошика. Після цього він говорить:

М'ячик, м'ячик, не спиняйся,
Куди хочеш, повертайся,
А ми будемо гуртом
За тобою йти слідом.

Діти біжать за м'ячами. Кожний із них наздоганяє який-небудь м'яч, ловить його і кладе в кошик вихователя.

Гравці сідають на свої місця, а до лінії підходить інша підгрупа. Гра продовжується.

Методичні поради. Після кількаразового повторення гри її проводять з усією групою відразу. При цьому м'ячі викидають із кошика відповідно до кількості дітей.

ПІДКИНЬ М'ЯЧ УГОРУ

Мета: удосконалювати вміння підкидати м'яч угору й ловити його обома руками; розвивати спритність.

Хід гри

Діти беруть м'яч і розходяться по майданчику. Кожний із них підкидає м'яч обома руками вгору й намагається спіймати його. Якщо дитина не спіймала м'яч, вона піднімає його із землі та знову підкидає вгору.

Методичні поради. Спочатку у грі бере участь одна підгрупа, а після кількаразового повторення — вся група. Слід стежити, щоб діти ловили м'яч кистями рук, не притискаючи його до грудей. Для гри використовують м'ячі діаметром 12–15 см.

ДОСТРИБНИ ДО КОЛОСКА

Мета: удосконалювати вміння стрибати на обох ногах, просуваючись уперед; розвивати спритність.

Хід гри

На відстані 2,5–3 м від викладеного шнура вихователь ставить на підставках 4–5 колосків. Четверо-п'ятеро дітей стають у шеренгу й за сигналом вихователя починають стрибати на обох ногах, просуваючись уперед до колосків. Коли дитина дострибне до колоска, вона піднімає його над головою і знову ставить на місце. У зворотному напрямку діти повертаються бігом.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти виконували стрибки з одночасним відштовхуванням обома ногами і змахом рук уперед-угору. Після кількаразового повторення гри відстань для стрибків можна збільшити до 4 м.

НЕ СПІЗНІЮЙСЯ

Мета: учити ходити й бігати врозтіч; розвивати спритність.

Хід гри

Діти розміщуються в одному кінці майданчика у «будиночках» (намальованих колах). Вихователь промовляє:

Звірі весело гуляють,
Бігають і стрибають.

Діти розходяться, бігають урозтіч, підстрибують. Після слів вихователя «Швиденько додому!» діти поспішають до своїх «домівок».

НЕ НАСТУПИ

Мета: удосконалювати вміння ходити, переступаючи через кубики; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

На підлогу у 2–3 ряди ставлять 5–6 кубиків на відстані 1 м один від одного. Діти стоять в одному кінці залу або майданчика. Двоє-трьох з них одночасно проходять в інший кінець залу (майданчика), переступаючи через кубики і при цьому не наступаючи на них. Після цього вправу виконує наступна підгрупа дітей.

Методичні поради. Нагадати, щоб, переступаючи через кубики, діти вище піднімали ноги. При повторенні гри кількість кубиків можна збільшити й запропонувати пришвидшити темп ходьби.

БУДЬ ОБЕРЕЖНИМ

Мета: удосконалювати вміння повзати по гімнастичній лаві в упорі на колінах; виховувати уважність і сміливість.

Хід гри

Діти сидять на стільчиках уздовж гімнастичної лави. За вказівкою вихователя вони по черзі підходять до гімнастичної лави, стають на одному кінці лави в упор стоячи на колінах і повзуть до її кінця, тримаючись за краї, після чого піднімаються і сходять із лави.

Методичні поради. У разі потреби вихователь допомагає дитині, підтримуючи її. Цю вправу можна повторити на похилій дошці, один кінець якої покладено на куб заввишки 15–20 см.

ПО РІВНЕНЬКІЙ ДОРІЖЦІ

Мета: удосконалювати вміння стрибати на обох ногах, просуваючись уперед; виховувати уважність, уміння узгоджувати свої рухи з рухами інших дітей.

Хід гри

Діти сидять на лаві в одному кінці майданчика. Вихователь пропонує їм «погуляти». Діти встають і колоною йдуть на прогулянку під слова, що їх ритмічно промовляє вихователь:

Рівненькі в нас доріжки,
Рівненькі в нас доріжки,
Раз, два, раз, два ...

(Останні слова повторюють 8 разів.)

По горбочках, по горбочках,
По горбочках, по горбочках.

Діти стрибають на обох ногах, просуваючись уперед.

Після слів «У яму — бух!» діти присідають. У відповідь на слова вихователя «Вилізли з ями» діти промовляють: «У-у-ух!» — і випростовуються. Повторивши текст двічі, вихователь говорить:

Рівненькі в нас доріжки,
Рівненькі в нас доріжки,
Втомились наші ніжки.

(Діти йдуть повільним кроком.)

Ось там дім —
Живемо ми в нім.

(Діти біжать до лави і сідають.)

Методичні поради. Спочатку показати, як стрибати на обох ногах і присідати. Потрібно стежити, щоб діти, просуваючись у колоні, додержувалися певної відстані (витягнутої вперед руки), не наштовхувались одне на одного, рівно тримали голову й тулуб.

СНІЖИНКИ-ПУШИНКИ

Мета: розвивати вміння дітей узгоджено й уважно слухати команди.

Хід гри

Діти рухаються довкола сніговика, обертаючись навколо себе.
За деякий час напрямок рухів змінюється, і хоровод кружляє в інший бік.
Вихователь промовляє:

Сніжинки-пушинки
Стомились, літаючи,
Кружляти припинили,
Присіли — відпочили!

Діти зупиняються, присідають. Трохи відпочивши, вони продовжують гру.

ПТАШКИ Й АВТОМОБІЛЬ

Мета: вправляти дітей в орієнтуванні у просторі, бігові зграйкою; учити повторювати рухи за дорослим; виховувати уважність, кмітливість, спритність.

Хід гри

Діти біжать гуртом, як пташки, розвівши руки у сторони й помахуючи ними, немов крилами. Вихователь стоїть збоку й промовляє:

Пташечки маленькі дружно полетіли.
Всі летіли, всі летіли, крильцями махали.
Так вони летіли, крильцями махали,
На стежинку сіли, зернятка клювали.

Після слів «На стежинку сіли» діти присідають і постукують пальчиками: «пташки клюють зернятка».

Потім вихователь, тримаючи в руках обруч, як кермо автомобіля, біжить до «пташок», промовляючи: «бі-бі». Діти тікають від автомобіля й біжать у задалегідь визначене місце кімнати — «гніздечко».

Наступного разу роль «автомобіля» виконує дитина або кілька дітей.

ЗНАЙДИ, ДЕ ЗАХОВАНО

Мета: виховувати спостережливість, витримку; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у шерензі в одному кінці майданчика (залу). Вихователь показує дітям брязкальце, м'ячик або кубик і говорить, що він його заховає. Діти повертаються до стінки й заплющують очі. Вихователь ховає предмет, після чого промовляє: «Можна шукати!» Діти розплющують очі й починають шукати предмет. Той, хто першим його знайде, має право ховати предмет наступним.

Методичні поради. Шукати предмети можна тільки після сигналу вихователя. Якщо діти довго не можуть знайти предмет, необхідно підійти до місця, де його заховано, і запросити пошукати саме там.

МИ ВЕСЕЛІ ДІТИ

Мета: удосконалювати навички ритмічної ходьби й бігу; виховувати рішучість та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти шикуються в коло, тримаючись за руки. Одна дитина стає посередині кола — це «ловець». Діти ходять по колу, промовляючи:

Ми веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Ану, спробуй нас догнати.
Раз, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а «ловець» ловить їх. Якщо буде упіймано двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим «ловцем».

Методичні поради. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся рукою «ловець». Упіймана дитина не може бути «ловцем». Якщо «ловець» довго не може нікого спіймати, його замінюють іншим.

ВЛУЧ У КОЛО

Мета: удосконалювати вміння метати торбинки з піском у ціль; розвивати окомір і координацію рухів.

Хід гри

Діти утворюють коло. У його центрі на відстані 2–2,5 м кладуть обруч. У кожної дитини — торбинка з піском (масою 100 г). Після команди «Кидай!» діти кидають торбинки правою рукою зверху з-за голови в обруч, намагаючись влучити в ціль. Після цього вони збирають торбинки і стають на свої місця. Вихователь зазначає, чиї торбинки влучили в обруч. Наступний кидок діти виконують лівою рукою.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як кидати торбинку в ціль. Відстань від цілі поступово збільшується. На майданчику можна кидати каштани, шишки, сніжки.

ДЕ БУЛИ — НЕ СКАЖЕМО, ЩО РОБИЛИ — ПОКАЖЕМО

Мета: розвивати мислення, уважність; формувати творчі здібності під час виконання імітаційних рухів.

Хід гри

Дітей ділять на дві команди, які стоять одна напроти одної.

Вихователь дає одній із підгруп певне слово, яке означає місце, де учасники могли побувати. Після цього дорослий промовляє: «Де були — не скажемо, що робили — покажемо». Члени однієї команди зображають рухи, які розповіли б про обране місце. Інша команда повинна вгадати, де можна виконувати такі дії. Якщо це вдалося, вона отримує фант.

Гра повторюється.

Методичні поради. Вихователь стежить за тим, щоб діти нічого не говорили, а тільки виразно показували рухи.

ПРОКОТИ СНІЖКУ

Мета: учити прокочувати й ловити сніжку; виховувати уважність і розвивати окомір.

Хід гри

Діти стають півколом. Вихователь відходить на 2–2,5 м від них і котить сніжку кожному по черзі. Діти ловлять сніжку обома руками та прокочують її у зворотному напрямку вихователеві.

Методичні поради. Для гри знадобиться велика сніжка (15–20 см у діаметрі). Сніжку відштовхують і ловлять обома руками.

ХТО ШВИДШЕ?

Мета: удосконалювати навички бігу й підлізання під дугу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Діти розподіляються на три-чотири колони-команди (з однаковою кількістю дітей). Вони стають напроти стільців, на які покладено будь-які предмети або по прапорцю. Стільці поставлено на відстані 6—10 м від стартової лінії. На шляху до стільців поставлено дуги.

За командою вихователя «Раз, два, три — біжи!» діти, які стоять першими в колонах, біжать, підлазять під дугу, підбігають до предметів або прапорців і піднімають їх угору. Після цього вони кладуть предмети на місце і повертаються в кінець колони. На наступну команду «Біжи!» біжать другі, треті діти в колонах — гра продовжується.

Гра закінчується, коли в ній візьмуть участь усі діти.

Методичні поради. Бігти зі стартової лінії можна лише після команди «Біжи!» Після кількох повторень можна замість дуг поставити обручі, прив'язані до стаяків або стільців.

ЛЕТЯТЬ СНІЖИНКИ, ЗА ВІТРОМ ЛЕТЯТЬ

Мета: розвивати координацію рухів.

Хід гри

Діти стають у коло й беруться за руки. За сигналом вихователя «Вітер дме сильний-сильний. Розлітайтеся, сніжинки!» діти розбігаються в різних напрямках по майданчику, розправляють руки у сторони, кружляють. Вихователь говорить: «Вітер затих! Повертайтеся, сніжинки, у коло!» Діти збігаються в коло й беруться за руки.

ДІСТАНЬ СНІЖИНКУ

Мета: удосконалювати навички стрибати вгору поштовхом обох ніг; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Між двома стояками натягують мотузку на 10–15 см вище від піднятих угору рук дитини. До неї прикріплюють 5–6 сніжинок на певній відстані одна від одної.

Вихователь викликає п'ятьох або шістьох дітей, які стають під сніжинками й за сигналом «Раз!» виконують стрибок угору поштовхом обох ніг, намагаючись дістати сніжинку, після чого повертаються на свої місця. Вихователь відзначає дітей, які з першого разу дістали сніжинку, тобто доторкнулися до неї обома руками.

Методичні поради. Підказати, щоб під час стрибка діти виконували енергійний мах обома руками вгору. Дитина може виконати кілька стрибків (3–4), доки не доторкнеться до сніжинки.

З КУПИНИ НА КУПИНУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати в довжину на обох ногах; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь розкладає на землі (підлозі) обручі або кружечки з картону на відстані 20–30 см одне від одного. За сигналом вихователя «Стрибаємо з купини на купину» діти стрибають, відштовхуючись обома ногами, з обруча в обруч (4–5 стрибків).

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти енергійно відштовхувалися обома ногами та приземлювалися у середину обруча (кружечка).

ЗНАЙДИ СВІЙ КОЛІР

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати спритність і вміння діяти за сигналом.

Хід гри

Вихователь роздає дітям прапорці трьох-чотирьох кольорів: червоний, синій, жовтий та зелений. Діти з прапорцями одного кольору розташовуються біля прапорця такого самого кольору, який стоїть на підставці. Після слів вихователя «Ідіть гуляти!» діти розходяться в різні сторони. На слова вихователя «Знайди свій колір!» вони швидко біжать до прапорця відповідного кольору і стають у коло.

Методичні поради. Відзначити групу дітей, яка найшвидше зібралася біля свого прапорця. Після кількаразового повторення гри запропонувати дітям під час ходьби зупинитися, заплющити очі, а тим часом переставити прапорці з одного кутка залу (майданчика) в інший.

Гру можна ускладнити введенням нових кольорів.

РОЗДУВАЙСЯ, ПУЗИР

Мета: учити дітей ставати в коло, робити його як можна більшим; розвивати вміння узгоджувати рухи зі словами.

Хід гри

Діти разом із вихователем беруться за руки й утворюють невелике коло, стоячи пліч-о-пліч.

Вихователь промовляє:

Роздувайся, пузир,
Роздувайся великий,
Залишайся такий,
Та не лопайся.

Гравці відходять назад, тримаючись за руки, доти, доки вихователь не скаже: «Лопнув пузир!» Тоді вони опускають руки й присідають, промовляючи при цьому: «Хлоп!»

Можна також запропонувати після слів «Лопнув пузир» зійтися до центру, тримаючись за руки й промовляючи при цьому звук «ш-ш-ш» — повітря виходить. Після цього діти знову «надувають пузир» — відходячи назад, утворюючи велике коло.

МОРОЗ І ПІЧ

Мета: удосконалювати навички бігу з ловінням; розвивати спритність, швидкість, орієнтування у просторі.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають двох ведучих — Мороз і Піч.

В одному кінці майданчика стоять діти, в іншому — «Піч». «Мороз» залишається осторонь. «Піч» промовляє:

Я Морозу не боюсь,
З тих, хто мерзне, я сміюсь,
Біля мене всі товчуться,
Недарма ж я Піччю звуся.

На останні слова діти біжать до «Печі», щоб заховатися за нею. «Мороз» намагається їх «заморозити»: той, кого він торкнеться рукою, завмирає на місці.

НЕ ЗАМОЧИ НІГ

Мета: удосконалювати навички стрибка в довжину з місця; виховувати уважність й розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) прокладають дві паралельні мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Вихователь повідомляє, що між ними — «болото». По «болоту» на відстані одного кроку розкидано маленькі обручі або кружечки з картону — «купини». Дітей ділять на три підгрупи. Кожна з них по черзі перескакує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє та підгрупа, в якій ніхто жодного разу «не замочив ніг», тобто не оступився.

Методичні поради. Кожна підгрупа починає перестрибувати болото за сигналом вихователя. Замість кружечків можна покласти дерев'яні кубики заввишки 10–15 см.

СІРИЙ КІТ

Мета: вправляти дітей у ходьбі в різних напрямках.

Хід гри

Гравці стають у ряд один за одним, беруться за пояс попереднього гравця, ходять у різних напрямках: прямо, по кругу, «змійкою». Згодом «сірий кіт» (гравець, який стоїть першим і водить усіх) запитує:

— А є миші в стозі?

— Є!

— А не бояться ката?

— Ні.

— Ой як кіт вусами поворушить, то всіх мишей подушить!

Із цими словами «кіт» починає ловити «мишей». Той, кого він піймає, стає «котом», а «кіт» — «мишею». Гравці-«миші» тікають від «кота», не розвиваючи ланцюжка.

МОРОЗЕ, МОРОЗЕ!

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати витримку, сміливість, кмітливість.

Хід гри

У двох протилежних кінцях майданчика (залу) креслять лінії. Це — «будиночки», відстань між якими 8–15 м.

Усі діти, крім однієї дитини — «морозу», який стоїть посередині майданчика, — стоять в одному з «будиночків».

За сигналом вихователя «мороз» голосно промовляє такі слова:

Хто з вас морозу не боїться
В путь-дорогу пуститься?

Діти разом відповідають:

Не боїмося погроз,
Не страшний ти нам, мороз.

Після цього діти перебігають до протилежного «будиночка», а «мороз» намагається спіймати їх і «заморожує», торкаючись їх рукою. «Заморожені» зупиняються на місці до наступного перебігання.

«Мороз» знову виходить на середину, повертається обличчям до дітей, які стоять на другій лінії, пропонує «у путь-дорогу пуститься». Діти відповідають усі разом і швидко біжать виручати своїх товаришів, подають їм руку й разом перебігають до першого «будиночка», а «мороз» їх не пускає.

Після 2—3 перебіжок обирають нового «мороза», і гра повторюється.

Методичні поради. Бігти можна тільки вперед. Усі, кого торкнеться «мороз», мають зупинитися на тому місці, де їх «заморозили», доти, доки їх не виручать у наступній перебіжці. Якщо «заморожених» довго не можуть виручити, слід сказати: «Виглянуло сонечко і зігріло всіх». Після цього діти повертаються до колективу.

У ЛІСОЧКУ НА ГОРБОЧКУ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати уважність і чесність.

Хід гри

Когось із дітей обирають «Катрусєю», яка сидить на «горбочку». Решта малюків біжать гуртом, як пташки, розвівши руки у сторони й помахуючи ними, ніби крилами. Вихователь стоїть збоку і промовляє:

У лісочку на горбочку
Спить Катруся в холодочку,
Ми тихенько підійдем,
Сон Катрусі збережем.

Діти ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Катрусі» пліч-о-пліч і зупиняються.

Одна дитина, обрана вихователем, підходить до Катрусі й промовляє:

Катрусю, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Діти говорять разом: «Відгадай, хто покликав». Якщо «Катруся» відгадає, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина, яка сидить у колі, не розплющувала очей, доки не відгадає, хто її покликав.

ЗНАЙДИ І ПРОМОВЧИ

Мета: виховувати витримку, спостережливість; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм відвернутися й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» діти розплющують очі й починають шукати. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тихенько каже йому про це, після чого повертається на своє місце.

Гра продовжується доти, доки всі діти не знайдуть прапорець.

Методичні поради. Спостерігати за тим, щоб діти не підглядали, куди ховають прапорець. Той, хто підглядає, не бере участі у грі. Прапорець можна замінити кубиком, брязкальцем або м'ячиком.

БАБА ВІХОЛА

Мета: удосконалювати вміння орієнтуватися у просторі; розвивати спритність.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають «бабу Віхолу».

Баба, осідлавши мітлу, під'їжджає на ній до дітей. Під час руху Віхоли діти промовляють:

Баба Віхола, сива Віхола,
На метільній мітлі приїхала.
Полям їхала, в землю дихала,
В шибки стукала, в двері смикала.

Після цих слів діти розбігаються врозтіч, а «Віхола» намагається «заморозити» якомога більше гравців. Той, кого вона торкнеться, завмирає на місці і стоїть, поки вихователь не скаже: «Баба Віхола геть поїхала». «Заморожені» фігури «тануть», і гра повторюється.

СНІЖКИ

Мета: удосконалювати навички метання в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Дітей ділять на дві-три команди, які шикуються в колони на відстані 3–3,5 м від вертикальних щитів, на яких намальовано невеликі кола (діаметром 60–80 см). Кожний із дітей має у правій та лівій руці сніжку. За сигналом вихователя «Почали!» діти по черзі кидають сніжку правою та лівою рукою, намагаючись заліпити коло на щиті.

Яка команда першою заліпить коло, та виграє.

Методичні поради. Стежити, щоб діти виконували метання способом з-за спини через плече. Гру проводити тоді, коли сніг м'який.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

НАЗВИ ПТАШКУ

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати й називати птахів; розвивати зорову пам'ять, мислення; виховувати любов до природи.

Матеріал: картки із зображенням птахів (горобець, голуб, ворона, ластівка, шпак, синиця).

Хід гри

Діти розглядають пташок на майданчику, а вихователь пропонує назвати їх. Одна дитина називає пташку, показує її, решта дітей знаками показують, згодні вони чи ні.

ЯКИЙ ПТАХ ЗАХОВАВСЯ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у наслідуванні голосів птахів; удосконалювати дрібну моторику пальців рук.

Хід гри

Вихователь читає вірш, а діти повторюють усі звуконаслідування та виконують відповідні пальчикові вправи. Наприклад:

Раз зустрілися курчата: «Пі-пі-пі! Пі-пі-пі!» (З'єднати мізинці.)

А за ними і качата: «Кря-кря-кря! Кря-кря-кря!» (З'єднати підмізинні пальці.)

Закричали гусачки: «Га-га-га! Га-га-га!» (З'єднати середні пальці.)

І поважні індики: «Бол-бол-бол! Бол-бол-бол!» (З'єднати вказівні пальці.)

Ось півники зустрілися: «Ку-ку-рі-ку!» (З'єднати великі пальці.)

Зразу і побилися, (Плеснути в долоні.)

А потім помирилися. (Усі пальці зчепити в замок.)

НА ПТАШИНОМУ ДВОРІ

Мета: поглибити знання дітей про свійських птахів; розвивати вміння знаходити спільне і відмінне між свійськими та дикими птахами; виховувати інтерес до птахів.

Матеріал: значки із зображенням свійських та диких птахів.

Хід гри

Вихователь пропонує «завітати на пташиний двір» і перевірити: чи ніхто не заблукав? Діти зі значками із зображенням свійських птахів залишаються на «подвір'ї», а діти, на значках яких зображені інші птахи, відходять в інший бік.

Після того як доберуть усіх свійських птахів, треба порівняти їх між собою: що в них спільного та відмінного.

ЩО КОМУ ДО СМАКУ?

Мета: закріпити в дітей знання про спосіб живлення птахів; активізувати вміння дітей самостійно робити висновки; виховувати інтерес до свійських птахів, бажання доглядати за ними.

Матеріал: значки із зображенням свійських птахів та картки із зображенням корму для них.

Хід гри

Вихователь пропонує пригостити обідом птахів. Діти мають визначити, яку страву любить їсти певний птах, і показати відповідну картку.

УПІЗНАЙ ПТАШКУ

Мета: продовжувати вчити дітей упізнавати і називати свійських птахів; розвивати пам'ять, увагу; виховувати любов до птахів.

Матеріал: картки із зображеннями свійських птахів, фішки.

Хід гри

Перед дітьми на набірному полотні — птахи. Вихователь пропонує дітям назвати птахів. Хто правильно називає пташку, той отримує фішку.

ЗИМА ХОЛОДНА, А ЩЕ ЯКА? (ВПРАВА ЗІ СНІЖИНКОЮ)

Мета: закріпити знання дітей про ознаки зими; вчити добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Матеріал: паперова сніжинка.

Хід гри

Вихователь передає дітям по черзі сніжинку та ставить запитання. Дитина, яка отримала сніжинку, відповідає та передає її далі.

Запитання до гри

Зима яка?

Які дерева взимку?

Узимку сонечко яке?

Яке взимку повітря?

ДИКІ ТА СВІЙСЬКІ ПТАХИ

Мета: закріпити в дітей знання про назви, місця живлення, умови життя та харчування диких та свійських пташок; розвивати уважність, логічне мислення.

Матеріал: картки із зображеннями свійських та диких птахів.

Хід гри

Діти по черзі дістають із торбинки зображення птахів і розповідають про них: дика чи свійська пташка, де мешкає, чим живиться, як зимує тощо.

ВІДГАДАЙ ЗА ОПИСОМ (МОВЛЕННЄВА ГРА, ПТАХИ)

Мета: закріпити характерні ознаки зовнішнього вигляду і звичок птахів; розвивати зв'язне мовлення.

Хід гри

Вихователь описує пташку, пропонує дітям упізнати й назвати її. Можна запропонувати дітям придумати загадку про яку-небудь пташку, а інші діти мають відгадати її назву.

ЩО БУВАЄ БІЛИМ І ХОЛОДНИМ?

Мета: учити дітей добирати слова відповідно до вказаної якості; розвивати зв'язне мовлення, логічне мислення.

Хід гри

Вихователь ставить запитання, а діти добирають слова-відповіді.

Запитання до гри

Що буває білим узимку? (Поля, сніг, дерева.)

Що буває холодним як сніг? (Морозиво, зимове повітря.)

ДОБЕРИ ОДЯГ ДЛЯ ЗИМОВОЇ ПРОГУЛЯНКИ

Мета: закріпити в дітей знання про зимовий одяг та зимові розваги; розвивати позитивне ставлення до зими.

Матеріал: картки з зображенням одягу та предметів для зимових розваг, іграшкова шафа та скриня.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям «зібратися на прогулянку». З іграшкової шафи треба дістати одяг, описуючи його, а зі скрині — предмети для зимових розваг (санчата, ковзани, лижі).

СКАЖИ ІНАКШЕ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у добиранні спільнокореневих слів; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дібрати до заданого слова схожі слова. Наприклад: сніг — сніжний, засніжений, сніжинки, сніговик; крига — крижаний, крижинка; мороз — морозний, морозець.

ЯКІ ДЕРЕВА ВЗИМКУ?

Мета: формувати в дітей уміння впізнавати і називати дерева на майданчику; розвивати зорову пам'ять; виховувати любов до природи.

Матеріал: дерева на майданчику.

Хід гри

Вихователь підводить дітей до дерев майданчика і просить пригадати назви цих дерев: «Хто швидше знайде березу? Один, два, три — до берези біжи!»

Діти повинні знайти певне дерево та підбігти до нього. Гра триває, поки діти не стомляться.

СНІГОВИЙ ЛАНЦЮЖОК (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у добиранні спільнокореневих слів; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дібрати до заданого слова схожі слова. Наприклад: сніг — сніжний, засніжений, сніжинка, сніговик, сніжити, сніговий, снігур, сніжка.

ЗИМОВІ СЛОВА (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти в добиранні спільнокореневих слів; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дібрати до заданого слова схожі слова. Наприклад: зима — зимувати, зимонька, зимовий, зимно.

ЗИМА ХОЛОДНА, А ЩЕ ЯКА? (ВПРАВА З М'ЯЧЕМ)

Мета: закріпити в дітей знання про ознаки зими; вчити добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Матеріал: м'яч.

Хід гри

Вихователь кидає дітям по черзі м'яч та ставить запитання. Дитина, яка впіймала м'яч, відповідає на запитання і кидає м'яч вихователеві.

Запитання до гри

Зима яка?

Які дерева взимку?

Узимку сонечко яке?

Який зимовий одяг?

КОЛИ ЦЕ БУВАЄ?

Мета: закріпити вміння дітей називати пори року за їхніми ознаками, знаходити відповідні картинки; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: маленькі картинки із зображенням пір року для всіх дітей, чотири кольорових кружечки (білий, зелений, червоний, жовтий).

Хід гри

Діти отримують картинки із зображенням ознак різних пір року. Вихователь пропонує уважно розглянути зображення і згрупуватися біля відповідних кружечків: білий — зима, зелений — весна, червоний — літо, жовтий — осінь. Якщо дитина вагається, вихователь допомагає, а потім пропонує пояснити, чому саме дитина підійшла до того чи іншого кольору.

ПОДАРУНКИ ДЛЯ ЛЯЛЬОК

Мета: учити дітей фантазувати, порівнювати за кольором та формою фігури, використані в грі як предмети; розвивати творчу уяву.

Матеріал: фігури з картону різного кольору та форми (круг, трикутник, квадрат), лялька, чарівна торбинка.

Хід гри

Вихователь розповідає дітям, що у ляльки сьогодні день народження, друзі принесли їй різні подарунки. Подарунки — картонні кольорові фігури — у чарівній торбинці. Треба вгадати, що це за подарунок.

Дитина дістає одну з фігур і каже, що це таке. Наприклад, про червоний круг можна сказати, що іменинниці принесли в подарунок м'ячик, кульку, квіточку тощо.

СНІГ ЯКИЙ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: активізувати в словнику дітей прикметники; розвивати вміння добирати влучні слова.

Матеріал: паперова сніжинка.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям передавати одне одному сніжинку і придумувати слова-ознаки, що характеризують сніг. Наприклад: «Сніг блискучий (білий, пухкий, холодний, гарний)».

ЗНАЙДИ СВОЄ МІСЦЕ

Мета: закріпити в дітей навички розміщення предметів праворуч, ліворуч, попереду, за; виховувати уважність.

Матеріал: набір карток із цифрами від 1 до 4.

Хід гри

У дітей картки із зображенням цифр 1, 2, 3, 4. Вихователь пропонує вишикуватися від 1 до 3.

Запитання до гри

Як ви думаєте, після якої цифри ми поставимо цифру 4?

Яка цифра стоїть ліворуч від цифри 4?

Між якими цифрами стоїть цифра 2?

Між якими цифрами стоїть цифра 3?

БУВАЄ — НЕ БУВАЄ (ЛОГІЧНА ГРА)

Мета: розвивати в дітей здатність свідомо сприймати явища природи та орієнтуватися в них; виховувати увагу, пам'ять.

Матеріал: сюжетні ілюстрації із зображеннями зимових явищ (дещо в малюнках має бути помилковим).

Хід гри

Діти повинні розглянути малюнки і з'ясувати, що буває взимку, а що художник намалював неправильно, та назвати все, що є взимку.

ЩО БУВАЄ ВЗИМКУ? (ВПРАВА З М'ЯЧЕМ)

Мета: закріпити в дітей знання про ознаки зими; вчити добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Матеріал: м'яч.

Хід гри

Вихователь кидає дітям по черзі м'яч і ставить запитання. Дитина, яка впіймала м'яч, відповідає на запитання і кидає м'яч вихователю.

Запитання до гри

Зима яка?

Які дерева взимку?

Узимку сонечко яке?

Яка зимова погода?

ЗИМА ДОБРА — ЗИМА ПОГАНА

Мета: формувати уявлення про зиму як пору року, уміння знаходити приємні та неприємні її якості; розвивати мислення; виховувати повагу та добре ставлення до зими.

Матеріал: синя та червона торбинки, маленькі сніжинки.

Хід гри

Діти повинні назвати все, що є взимку, за кожен позитивну якість поклавши сніжинку до синьої торбинки, а за негативну — до червоної. Потім діти разом із вихователем рахують, у якій торбинці сніжинок більше.

БУДЬ УВАЖНИМ

Мета: закріпити знання дітей про геометричну фігуру — квадрат; розвивати вміння знаходити геометричні фігури серед навколишніх предметів і порівнювати множини; виховувати зосередженість, увагу.

Хід гри

Діти розглядають предмети та споруди на ігровому майданчику і знаходять серед них предмети квадратної форми. Визначають кількість цих предметів (багато чи один).

ПРИКРАСЬ ЯЛИНКУ

Мета: розвивати в дітей навички орієнтування у просторі; вчити узгоджувати слова одне з одним у роді, числі та відмінку в реченнях і словосполученнях із використанням прийменників *на, над, під, біля*, прислівника *вгорі*.

Матеріал: ялинка, набір великих і маленьких ялинкових прикрас.

Хід гри

Вихователь пропонує прикрасити ялинку для звірят. Діти обирають прикрасу, розповідають про неї (якої вона форми, кольору) та пояснюють, де можна її розташувати.

ДЕ СХОВАЛАСЯ СНІЖИНКА?

Мета: розвивати увагу, спостережливість; закріпити вміння за описом знаходити необхідний об'єкт.

Матеріал: паперова сніжинка.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям заплющити очі й ховає паперову сніжинку. Діти розплющують очі, а вихователь описує рослину, за якою схована сніжинка. Діти називають цю рослину і знаходять сніжинку.

ХТО ЗАВІТАВ ДО ЯЛИНКИ?

Мета: закріпити вміння дітей визначати розташування предметів відносно себе; розвивати увагу.

Матеріал: ялинка, різні іграшки.

Хід гри

Вихователь розміщує іграшки під ялинкою, біля ялинки, на ялинці. Потім звертає увагу дітей, що до ялинки прийшли звірята, прилетіли пташки, та ставить запитання.

Запитання до гри

Де заховався зайчик?

Хто присів на гілочку деревця?

Хто сидить біля ялинки?

Хто заховався на найнижчій гілочці? І т. д.

ЯЛИНКА ЯКА? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити знання дітей про ознаки ялинки; вчити добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Матеріал: м'яч.

Хід гри

Вихователь кидає дітям по черзі м'яч. Дитина, яка впіймала м'яч, відповідає на запитання і кидає м'яч вихователеві.

Запитання до гри

Ялинка яка?

А ще яка?

Яка вона у святковому вбранні?

ЗНАЙДИ ДЕРЕВО, ЯКЕ Я НАЗВУ

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати і називати дерева в парку; розвивати зорову пам'ять; виховувати любов до природи.

Матеріал: дерева в парку.

Хід гри

Вихователь пропонує розглянути дерева і просить пригадати назви цих дерев: «Хто швидше знайде березу? Один, два, три — до берези біжи!»

Діти повинні знайти назване дерево та підбігти до нього. Гра триває, поки діти не стомляться.

ВІДГАДАЙ ЗА ОПИСОМ (МОВЛЕННЄВА ГРА, ДЕРЕВА)

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати дерева за їхніми характерними ознаками; розвивати логічне мислення, пам'ять.

Хід гри

Вихователь пропонує послухати описову розповідь і впізнати, про яке дерево в ній ідеться. Наприклад: «Це дерево велике і розлоге. Його плоди — жолуді. У його дуплі полюбляє влаштовувати кубельце білочка». (*Це дуб.*)

ЩО БУВАЄ ВЗИМКУ?

Мета: закріпити ознаки зими; учти дітей добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Хід гри

Вихователь пропонує дати відповіді на запитання, добираючи прикметники.

Запитання до гри

Зима яка?

Які дерева взимку?

Узимку сонечко яке?

Яке зимове небо?

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Курчатко

К. Чуковський

Було собі на світі курчатко. Воно було маленьке. Ось таке.

(Після кожного рядка вихователь показує дітям відповідні картинки.)

Але воно думало, що воно дуже велике, і гордовито задирало голову. Ось так.

І була в нього мама. Мама його дуже любила. Мама була така.

Мама годувала його черв'яками. І були ці черв'яки ось такі.

Одного разу наскочив на маму Чорний кіт і погнав її геть із двору. І був Чорний кіт ось такий.

Курчатко залишилось коло паркана само.

Коли це бачить воно: злетів на паркан гарний півень, витягнув шию ось так і щосили загорлав: «Ку-ку-рі-ку!» Ще й поглянув гордовито на всі боки: «Чи я не молодець? Чи я не співець?»

Курчаті це дуже сподобалося. Воно теж витягнуло шию ось так. І щосили запищало: «Пі-пі-пі-пі! Я також молодець!» Але спіткнулося й гепнулося в калюжу. Ось так.

У калюжі сиділа жаба. Вона побачила його і засміялася: «Ха-ха-ха! Квак-квак! Ну й співак! Ну й співак!»

Тут прибігла до курчатка мама. Вона пожаліла й приголубила його. Ось так.

Кривенька качечка

(Українська народна казка)

Був собі дід та баба, та не було у них дітей. От вони собі сумують, а далі дід і каже бабі:
— Ходім, бабо, в ліс по грибки!

От пішли; бере баба грибки, коли дивиться, у кущику гніздечко, а в гніздечку качечка сидить. От вона дідові:

— Дивись, діду, яка гарна качечка!

А дід каже:

— Візьмемо її додому, нехай вона у нас живе.

Стали її брати, коли дивляться, аж у неї ніжка переломлена. Вони взяли її тихенько, принесли додому, зробили їй гніздечко, обложили його пір'ячком і посадили туди качечку, а самі знов пішли по грибки.

Вертаються, аж дивляться, що в них так прибрано, хліба напечено, борщик зварений. От вони до сусідів:

— Хто це? Хто це?

Ніхто нічого не знає.

Другого дня знов пішли дід і баба по грибки. Приходять додому, аж у них і варенички зварені, і починок¹ стоїть на віконці. Вони знову до сусідів:

— Чи не бачили кого?

Кажуть:

— Бачили якусь дівчинку, від криниці водицю несла. Така, — кажуть, — гарна, тільки трішки кривенька.

От дід і баба думали, думали: «Хто б це був?» — ніяк не згадають. А далі баба дідові й каже:

¹ Починок — пряжа, намотана на веретено.

— Знаєш що, діду? Зробимо так: скажемо, що йдемо по грибки, а самі заховаємося та й будемо виглядати, хто до нас понесе воду.

Так і зробили.

Стоять вони за коморою, коли дивляться, аж із їхньої хати виходить дівчина з коромислом: така гарна, така гарна! Тільки що кривенька трішки. Пішла вона до криниці, а дід і баба тоді в хату; дивляться, аж у гніздечку нема качечки, тільки повно пір'ячка. Вони тоді взяли гніздечко та й укинули в піч, воно там і згоріло.

Коли ж іде дівчинка з водою. Ввійшла в хату, побачила діда й бабу та зараз до гніздечка — нема. Вона тоді як заплаче!

Дід і баба до неї, кажуть:

— Не плач, галочко! Ти будеш у нас за дочку; ми тебе будемо любити й жалувати, як рідну дитину.

А дівчина каже:

— Я довіку жила б у вас, якби ви не спалили мого гніздечка та не підглядали за мною; а тепер, — каже, — не хочу! Зробіть мені, діду, кужілочку й веретенце, я піду від вас.

Дід і баба плачуть, просять її зостатися; вона не схотіла.

От дід тоді зробив їй кужілочку й веретенце, вона взяла, сіла надворі і пряде. Коли ж летить каченят табуночок, побачили її й співають:

Онде наша діва,

Онде наша Іва,
На метеному дворці,
На тесаному стовпці.
Кужілочка шумить,
Веретенце шумить,
Скиньмо по пір'ячку,
Нехай летить з нами!

А дівчинка їм відказує:

Не полечу з вами:
Як була я в лужку,
Виломила ніжку,
А ви полинули,
Мене покинули!

От вони їй скинули по пір'ячку, а самі полетіли далі.

Коли летить другий табуночок, і ці теж:

Онде наша діва,
Онде наша Іва,
На метеному дворці,
На тесаному стовпці.

Кужілочка шумить,
Веретенце шумить,
Скиньмо по пір'ячку,
Нехай летить з нами!

А дівчинка їм відказує:

Не полечу з вами:

Як була я в лужку,
 Виломила ніжку,
 А ви полинули,
 Мене покинули!

Коли ж летить третій табуночок, побачили дівчинку і зараз:

Онде наша діва,
 Онде наша Іва,
 На метеному дворці,
 На тесаному стовпці.

Кужілочка шумить,
 Веретенце шумить,
 Скиньмо по пір'ячку,
 Нехай летить з нами!

А дівчинка їм відказує:
 Не полечу з вами:
 Як була я в лужку,
 Виломила ніжку,
 А ви полинули,
 Мене покинули!

Скинули їй по пір'ячку, дівчинка увертілася в пір'ячко, зробилася качечкою і полетіла з табуночком. А дід і баба знов zostались самі собі.

Хлопчик хотів приголубити сніжинку

В. Сухомлинський

З неба летіла на землю сніжинка. Вона була легка, ніжна, прозора, мов пухинка. І красива, мов зірка.

На землі стояв хлопчик. Він бачив, як падає сніжинка. Хлопчик думав: ось впаде під ноги, і її затопчуть.

Ні, не треба падати сніжинці на землю. Не треба її затоптувати. Хлопчик простяг долоню. Він захотів приголубити сніжинку. А вона впала на теплу, добру руку хлопчика й розтала. Хлопчик з жалем дивиться на руку. На долоні блищить крапелька, мов сльозинка.

Про сніговий колобок

Н. Калініна

У дворі гуляли діти. Ліпили зі снігу бабу. Олексійко зліпив снігового колобка. Знайшов вуглинка і поробив очі, знайшов палички і зробив рот і ніс.

Погралися діти, погуляли і знову пішли в дитячий садок. Шкода хлопчикові колобка надворі залишати, взяв він і поклав його в кишеню. Повісив свою шубку в шафку, а в кишені залишився лежати сніговий колобок.

Пообідали діти, після обіду лягли спати, а коли прокинулися, Олексійко згадав про свого колобка. Побіг з дітьми до шафки, а біля неї — калюжа. Що це таке?

Відчинили дверцята, подивилися, а з кишені — кап, кап, кап — вода капає. Заглянув хлопчина в кишеню, а там немає колобка. Тільки дві вуглинка і дві палички.

А колобок де?

Півень

М. Познанська

Шия жовта, хвіст зелений,
Борода — як маків цвіт,
Півник є такий у мене,
Він малятам шле привіт.
Ходить півник по садку
І співа: «Ку-ку-рі-ку!»

Два півника

(Українська народна пісенька)

Два півники, два півники
Горох молотили,
Дві курочки-чубарочки
До млина носили.

Цап меле, цап меле,
Коза засипає,
А маленьке козенятко
На скрипочку грає.

Танцюй, танцюй, козуленько,
Ніженьками туп-туп,
Татусенько з мамусею
Надеруть нам круп, круп.

А вовчок-сірячок
З лісу виглядає,
Та на біле козенятко
Скоса поглядає.

Курчатка

Д. Головка

Вранці вибігла із хати
І давай курчат скликати:
— Ціп, ціп, ціп!
Позбігалися курчата,
Почали пшонце клювати:
— Дзьоб, дзьоб, дзьоб!
Горобчики сіренькі
Зацвірінькали тоненько:
— Ців, ців, ців!
Ви, горобчики, голодні,
Дам пшона і вам сьогодні:
— Ціпу, ціпу, ціпу, ціпу!

Перший сніг

Г. Бойко

Ой сніжинки-морозинки,
Зіроньки і намистинки
Стеляться до ніг.
Сніг пухнастий,
Наче вата,
Аж по ньому жаль ступати —
Білий, чистий сніг.

Сніжинки

А. Костецький

Тоненькі сніжинки
На мене сідають.
Мене за ялинку,
Напевне, вважають.

Не знають сніжинки —
Смішинки тоненькі,
Що я — не ялинка,
А просто — Оленка!

Кожушок

П. Воронько

Йшов сніжок на торжок
Продавати кожушок.
Кіт купив того кожуха,
Загорнувсь по самі вуха.

Як забіг у нім до хати,
Хутро стало розтавати.
Сів Воркотик за мішком
Та й умився кожушком.

Снігова баба

М. Підгірянкa

Що за гамір, що за гра?
Ліпить бабу дітвора!
Ой же, баба снігова,
Біла в баби голова.
Ой, у баби горб на спині
І ломака он яка!
Ніс у баби з картоплини,
Рот у баби з буряка!

Срібні дерева

Л. Первомайський

Срібні дерева,
срібне гілля,
сріблом пухнастим
вкрита земля.

Срібні
у синьому небі
хмарки,
в срібних заметах
срібні стежки.

Срібний-пресрібний
ліс приборіг
білочці срібній
срібний горіх.

Баба Віхола

Л. Костенко

Баба Віхола, сива Віхола
На мегільній мітлі приїхала.
В двері стукала, селом вешталась:
— Люди добрії, дайте решето!
Ой просію ж я біле борошно,
Бо в полях іще дуже порожньо.
Сині пальчики — мерзне житечко.
Нема решета, дайте ситечко!
Полям їхала, в землю дихала
Баба Віхола, сива Віхола...

Нічка-новорічка

В. Моруга

Гарна нічка-новорічка!
Найчудовіша в зимі!
Новорічка-чарівничка...
Поміркуйте-но самі:
На ялинках ця чаклунка
Скрізь запалює вогні
І найкращі подарунки
Нам кладе під подушки.
О дванадцятій годині
Похитнеться стрілка — скік!
І ми всі за мить єдину
Підростем на цілий рік.

Налетіла віхола

В. Кравчук

Налетіла віхола,
Холодом задихала.
Сніговиці-віхоли
Нам боятись ніколи,
З нею позмагаємось,
З гірки поспускаємось.

Під снігом

Г. Чупринка

Віє метелиця,
Крутиться-мелеться,
Котиться полем у млі;
Килимом-хутрою падає, стелиться
Сніг по замерзлій землі...
Квіти торішнії
Зернятка ніжнії
Сипали там восени...
Тож їх заховують килими сніжнії,
Щоб не померзли вони.

Що за гостя в нас така

Г. Демченко

Що за гостя в нас така?
І зелена, і густа.
Сяє зірка угорі,
На гіллячках — ліхтарі.
І ростуть на ній не шишки,
А цукерки і горішки.

По сніжку

Г. Демченко

Прийшла баба Зима,
Та прийшла не сама.
Привела з собою
Діда з бородою —
Довгою, пухнастою,
Білою, сріблястою.
Дідуся Морозом звати,
З ним малі морозенята.
По сніжку гуляють,
Діток забавляють.

Ожеледиця

О. Буцень

Спочатку було тепло, а потім підмерзло. Дороги стали блискучими і слизькими. Бабуся сказала:

— Почалася ожеледь.

Я все-таки вийшов на вулицю. Дивлюсь, по дорозі біжить хлопчик. Біг-біг — послизнувся і простягнувся на льоду.

Вітер зірвав із нього шапку, і вона покотилась по дорозі. Я стояв біля воріт і голосно сміявся.

Хлопчик підвівся, сердито подивився на мене і кинувся наздоганяти свою шапку.

Я побіг за ним. Мені цікаво було дізнатися — дожене він її чи ні. Раптом я посковзнувся і з усього розмаху упав на лід.

Я дуже забив спину. І знаєте, мені чомусь було зовсім не смішно. Анітрішки!

Як дзвенять сніжинки

В. Сухомлинський

Це було темного зимового вечора. Сонце сховалось за обрієм. Зарожевів сніговий килим. Стало тихо-тихо. Замерехтіли зорі у глибокому небі.

Раптом із півночі насунула чорна хмара. Пливе над снігами. Потемнів сніговий килим. Падають сніжинки на землю. Тихо лягають на поле, на ліс, на дорогу. Я прислухаюся до тихого снігопаду і чую ніжний дзвін. Немов десь далеко-далеко бринить велика кришталева чаша, до якої доторкається срібний молоточок.

Що воно дзвонить? Іду, прислухаюся. Дзвін лине від маленької ялинки, що росте в нас на подвір'ї. Вслухаюся і дивуюся. То дзвенять маленькі сніжинки. Висять на ялинкових гілочках. Доторкаються одна до одної, немов срібні дзвіночки. І дзвенять, дзвенять. Аж місяць прислухається.

Дід Мороз

К. Перелісна

Попід вікнами Мороз
ходить-щупиться,
то загляне у садок,
то на вулицю.
— Де ж то дітоньки малі
поховалися?
Та невже вони мене
налякалися?
Я їм шкоди не зроблю
анітрішки,
Тільки носика вщиплю
для потішки.

Кіт не знав

П. Воронько

Падав сніг на поріг,
Кіт зліпив собі пиріг,
Поки смажив, поки пік,
А пиріг водою стік.
Кіт не знав, що на пиріг
Треба тісто, а не сніг.

Веселий Новий рік

В. Малшко

Новий рік, Новий рік
Вже ступає на поріг.
Бути танцям круг ялинки,
Бути пісням, бути грі.

Новий рік, Новий рік,
Ти з яких прийшов доріг?
Розкажи нам, що ти бачив,
Що у пам'яті зберіг?

— Я — веселий Новий рік,
З дальніх я прийшов доріг.
А тепер в гостях у вас
В гарний день, у добрий час.

Новий рік, Новий рік,
Подаруй нам білий сніг,
На ялинці угорі
Ясну зірку запали.

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	II тиждень. Тема тижня: «Різдвяні розваги»
ФРОНТАЛЬНІ		
Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «Різдвяні розваги»
Вівторок	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне	Тема: «Як ми святкували Різдво» (складання розповіді з власного досвіду)
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «Веселе Різдво»
Четвер	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
П'ятниця	Дитина у докiллі (двічі на місяць)	Тема: «Зимові розваги»
	Віконечко у природу (двічі на місяць)	—
ПІДГРУПОВІ		
Понеділок	Художня література	Тема: вивчення колядок, щедрівок»
Вівторок	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)	Тема: «Святкові розваги» (колективне малювання)
Середа	Математична скарбничка (двічі на місяць)	Тема: «Часові відношення (раніше, пізніше, потім)»
Четвер	Чарівні фарби і талановиті пальчики (ліплення, аплікація)	Тема: «Різдвяна ніч» (аплікація обриванням)
П'ятниця	Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). Художня праця (двічі на місяць)	Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Снігова вежа» (зі снігу)

НА СІЧЕНЬ

<p style="text-align: center;">III тиждень. Тема тижня: «Українська хата»</p>	<p style="text-align: center;">IV тиждень. Тема тижня: «Українська вишиванка»</p>
ЗАНЯТТЯ	
<p>Тема: «До бабусиної хати ми підем допомагати»</p>	<p>Тема: «Мій біленький рушничок шовком вишивали»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «Моя оселя» (складання розповіді за планом)</p>	<p>Тема: «Українська вишиванка» (складання описової розповіді)</p>
<p>Тема: «Малята-козачата люблять рідну хату»</p>	<p>Тема: «Ти лети, лети, сніжинко»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p style="text-align: center;">—</p>	<p>Тема: «Український національний одяг»</p>
<p>Тема: «Від хати до будинків»</p>	<p style="text-align: center;">—</p>
ЗАНЯТТЯ	
<p>Тема: обігрування казки казки І. Франка «Лисичка і Журавель»</p>	<p>Тема: вивчення вірша В. Гринько «Вишиваю вишиваночку»</p>
<p>Тема: «Український глечик»</p>	<p>Тема: «Прикрасимо вишиванку»</p>
<p style="text-align: center;">—</p>	<p>Тема: «Порівняння предметів (довгий, короткий)»</p>
<p>Тема: «Національний посуд» (предметне ліплення з натури)</p>	<p>Тема: «Прикрасимо святковий рушничок» (аплікація)</p>
<p>Тема (художня праця): «Прикрасимо посуд» (флоромозаїка)</p>	<p>Тема (художня праця): «Серветка» (декоративне плетіння)</p>

КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ

Ранкова гімнастика «Веселі колядники»

I. Шиккування в колону по одному

Ходьба на зовнішній і внутрішній сторонах стоп, як ведмедик.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загально-розвивальних вправ із прапорцями

Піднімання рук через сторони вгору (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, руки з прапорцями опущені вниз.

1–3 — підняти руки через сторони вгору, постукати двічі паличками прапорців над головою, дивлячись на них (вдих).

4 — опустити руки через сторони вниз (видих).

Повороти тулуба (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, руки з прапорцями опущені вниз.

1 — повернути тулуб праворуч, підняти прапорці вперед на рівень плечей (вдих).

2 — повернутись у в. п. (видих).

3–4 — те саме ліворуч.

Піднімання рук у сторони з відставленням ноги вбік на носок (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, руки з прапорцями опущені вниз.

1 — підняти руки з прапорцями в сторони, праву ногу відставити вбік на носок (вдих).

2 — опустити прапорці вниз, приставити ногу (видих).

3–4 — те саме з лівої ноги.

Нахили тулуба (повторити 6 р.)

В. п. — сидячи на підлозі, ноги нарізно, руки з прапорцями в сторони.

1–2 — нахилити тулуб уперед, торкнутись прапорцями носків (видих).

3–4 — повернутись у в. п. (вдих).

Присідання (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, руки з прапорцями опущені вниз.

1–2 — присісти навпочіпки, руки з прапорцями перед грудьми.

3–4 — підвестись у в. п.

III. Шиккування в колону по одному

Ходьба з поступовим уповільненням темпу.

Ранкова гімнастика «Вишиваємо рушник»

I. Шиккування в колону по одному

Ходьба зі зміною напрямку між розставленими на підлозі кубиками.

Ходьба на зовнішній і внутрішній сторонах стоп.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загально-розвиваючих вправ

«Розстеляємо рушничок» — піднімання рук у сторони (повторити 8 р.)

В. п. — основна стійка.

1 — підняти руки в сторони.

2 — руки опускаємо вниз.

«Мотаємо пряжу» — колові рухи руками перед грудьми (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, ноги нарізно, руки перед грудьми, пальці стиснуті в кулаки.

1–6 — колові рухи зігнутими в ліктях руками (видих).

7 — розвести руки в сторони, пальці розтулити (вдих).

8 — опустити руки вниз.

«Голочка ниточку веде» — напівприсідання з відставленням ноги на п'ятку (повторити 4 р.)

В. п. — основна стійка, руки на поясі.

1–2 — напівприсідання.

3 — виставити праву ногу вперед, трохи праворуч на п'ятку.

4 — приставити ногу у в. п.

5–8 — те саме з лівої ноги.

«Вишиваємо хрестиком» — *нахили тулуба вперед* (повторити 8 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, руки зігнуті в ліктях на рівні пояса, пальці стиснуті в кулаки.

1–2 — нахилити тулуб уперед, руки випростати (видих).

3–4 — випростатись у в. п.

«Показуємо рушничок» — *нахили тулуба в сторони й опускання на коліна* (повторити 4 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, руки в сторони.

1 — нахилити тулуб праворуч.

2 — нахилити тулуб ліворуч.

3 — опуститися на праве коліно.

4 — повернутись у в. п.

5 — те саме з лівої ноги.

III. Ходьба з поступовим уповільненням темпу

Гімнастика пробудження «Ліпимо зі снігу»

Вихователь

Снігу, снігу намела

Віхола лапата.

Ой, як гарно дітвори

Зі сніжком погратись.

Зі снігу, як із пластиліну, можна ліпити все, що заманеться. Сьогодні ми перетворимося на скульпторів і виліпимо казкових героїв зі снігу.

«Колобок».

В. п. — лежачи на спині.

1 — притиснути зігнуті ноги до живота, обхопити їх руками.

2 — повернутись у в. п.

«Рибка».

В. п. — лежачи на животі, руки на ліжку зігнуті в ліктях.

Підняти вгору прямі руки і ноги.

«Кошенята».

Повзання на «середніх» чотирьох. Повзання на «високих» чотирьох.

«Цуценята».

В. п. — сидячи на ліжку, руки в упорі за спиною, ноги прямі.

1–2 — зігнути ліву ногу. Повернутись у в. п.

3–4 — зігнути праву ногу. Повернутись у в. п.

«Пташка».

В. п. — стоячи навколішки, руки на поясі.

1–2 — повернутись ліворуч, руки в сторони. Повернутись у в. п.

3–4 — повернутись праворуч. Повернутись у в. п.

«Гномики» — *ходьба навприсядки.*

«Людина» — *ходьба звичайна.*

«Ведмедик» — *ходьба на зовнішній стороні стопи.*

Ходьба з підніманням зігнутої ноги в коліні.

Біг у середньому темпі.

Ходьба на носках.

Вправа на дихання «Погріємо руки».

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Різдвяні розваги»	На прогулянці: пролізання в обруч грудьми вперед; прокочування сніжної кулі у «ворітця», ширина яких 50 см, із відстані 2,5 м
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Як ми святкували Різдво» (складання розповіді з власного досвіду)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Розповідь-бесіда «Різдвяні свята»	Бесіда про зимові святкові розваги
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за зимовими явищами	Спостереження за погодою (хрещенські морози)
Художня література		Тема: «Вивчення колядок, щедрівок»	Читання вірша Г. Бойка «Морозець»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання зимових пейзажів	Тема: «Святкові розваги» (колективне малювання)
Математична скарбничка		—	Гра «Не помились»
Будуємо, майструємо, творимо		—	Гра «Зимові візерунки» (викладання з ниток)

ЗА ТЕМОЮ «РІЗДВЯНІ РОЗВАГИ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Веселе Різдво»	На прогулянці: лазіння по гімнастичній стінці; стрибки в довжину з місця через «струмок» завширшки 35 см	Піший перехід на ковзанку
—	—	—
—	—	Тема: «Зимові розваги»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
—	Бесіда «Як треба поводитися під час зимових розваг»	Спостереження за поведінкою дітей на ковзанці
Спостереження за хуртовиною	Спостереження за снігом	—
Читання вірша Олени Пчілки «Снігова баба»	Читання вірша П. Воронька «Гра в сніжки»	Читання вірша Г. Бойка «Ковзани». Вивчення вірша Г. Демченко «По сніжку»
Гра «Дитячі розваги взимку» (розмалюй)	Тема: «Різдвяна ніч» (аплікація обриванням)	Гра «Сімейка сніговиків» (домалюй)
Тема: «Часові відношення (раніше, пізніше, потім)»	Гра «Коли ми що робили?»	—
—	—	Тема: «Снігова вежа» (зі снігу)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Весело нам гратися на зимовій»	
		Гра-роздум «Звідки прийшли колядки, щедрівки?»	Обігрування ролей з українського вертепу
	Рухливі ігри	«День і ніч», «Хто вище стрибне?», «Знайди, де сховано»	«Не дзвони», «Влуч сніжкою», «Дістань сніжку»
	Дидактичні ігри та вправи	Мовленнєва гра «Склади картину зими»	«Зима яка?», мовленнєва гра «Додай слівце»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Відкидання снігу з доріжок	Підмітання доріжки на ігровому майданчику

Середа	Четвер	П'ятниця
прогулянці»		
Гра «Склади картину зими»	Ліплення снігової баби	Ігрова ситуація «На ковзанці»
«Хто покликав?», «Не боюся», «Ми веселі діти»	«Каруселі», «Не замочи ніг», «Біжіть до прапорця»	«Діти в лісі», «У лісочку на горбочку», «Знайди і промовч»
«Зимові розваги», мовленнева гра «Що буває, коли...»	—	«Зимові розваги»
<p>Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки.</p> <p>допомога одне одному під час одягання.</p> <p>куточку та на майданчику</p>		
Насипання снігу під дерева	—	Заливання льодяної доріжки для ковзанки

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «До бабусиної хати ми підем допомагати»	На прогулянці: стрибки у глибину з лави або куба на доріжку, відстань до якої 40–50 см; лазіння по драбині, покладеній одним кінцем на лаву
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Моя оселя» (складання розповіді за планом)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Спостереження за будівельними спорудами навколо дитячого садка	Розглядання макету української хати
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	—	Досліди з глиною, визначення її властивостей
Художня література		Тема: обігрування казки І. Франка «Лисичка і Журавель»	Читання вірша Лесі Українки «На зеленому горбочку»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання української кераміки	Тема: «Український глечик» (малювання)
Математична скарбничка		—	Гра «Що у скрині?»

ЗА ТЕМОЮ «УКРАЇНСЬКА ХАТА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Малята-козачата люблять рідну хату»	На прогулянці: лазіння по гімнастичній стінці поперемінним кроком; прокочування м'яча обома руками по підлозі крізь «ворота» завширшки 50 см	Піший перехід до приватних будинків
—	—	—
—	—	Тема: «Від хати до будинків»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Дім, у якому я живу»	Розглядання старовинного українського посуду	Розглядання будинків
Бесіда про сучасне житло: чим воно відрізняється від житла минулого	Бесіда про сучасний і народний посуд (із чого виготовляється)	—
Читання твору Н. Забіли «Зайчикова хатка»	У куточку книги: розглядання ілюстрацій різних художників до казки І. Франка «Лисичка і Журавель»	Читання віршів С. Баруздіна «Дім» та Я. Щоголева «Хата»
Гра «Прикрась посуд»	Тема: «Національний посуд» (предметне ліплення з натури)	Гра «Домалюй хатинку»
—	Гра «Виклади візерунок» (геометричні фігури)	—

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		—	—
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Будівельники»	
		—	Настільний театр «Лисичка і Журавель»
	Рухливі ігри	«Хто покликав?», «Знайди свій будиночок», «Хто вище стрибне»	«Наздоженить мене», «Ми веселі діти», «Влуч у коло»
	Дидактичні ігри та вправи	«Будинок, у якому ти живеш», «Відгадай та назви»	«Минуле — сучасне»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Підмітання доріжки до ігрового майданчика	Збирання опалих гілочок на ігровому майданчику

Середа	Четвер	П'ятниця
Підготовка матеріалу для флоромозаїки	—	Тема: «Прикрасимо посуд» (флоромозаїка)
—	Гра-міркування «Де мешкає посуд?»	Творча гра «Чим прикрасимо хату?»
«У лісочку на горбочку», «Не боюся», «Діти в лісі»	«Знайди і промовч», «Каруселі», «З купини на купину»	«Хто вийшов?», «Дострибни до прапорця»
«Моя оселя», мовленнєва гра «Скажи правильно»	«Чим багата хата?», «Що для чого потрібно?»	«Будинок, у якому ти живеш», мовленнєва гра «Назви посуд»
Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки. допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику		
Нагортання снігу на квітник	Підмітання доріжок на майданчику	Збирання сміття на вулицях навколо дитячого садка

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Мій біленький рушничок шовком вишивали»	На прогулянці: лазіння по гімнастичній лаві з опорою на руки; ходьба по мотузку, покладеному у вигляді кола, з руками на поясі
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Українська вишиванка» (складання описової розповіді)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Розглядання ляльок у національному одязі	Розглядання вишитих виробів
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	—	Спостереження за візерунками на склі
Художня література		Тема: вивчення вірша В. Грицько «Вишиваю вишиваночку»	Читання вірша В. Крищенка «Вишиванка»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання кольорів національного одягу	Тема: «Прикрасимо вишиванку» (малювання)
Математична скарбничка		—	Вправа «Виклади доріжки»
Художня праця		—	Добір матеріалу для плетіння

ЗА ТЕМОЮ «УКРАЇНСЬКА ВИШИВАНКА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Ти лети, лети, сніжинко»	На прогулянці: ходьба та біг по звивистій доріжці; стрибки на обох ногах із просуванням уперед	Піший перехід до зимового парку
—	—	—
—	—	Тема: «Український національний одяг»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Розглядання вишитих рушників	—	Бесіда про вплив зимових явищ на здоров'я людини
Спостереження за снігом під час морозу	Спостереження за хуртовиною	Розглядання гілок дерев у інеї
У куточку книги: знайомство з візерунками національної вишивки	Читання вірша С. Жупанина «Оленчина вишиванка»	Читання вірша А. Камінчука «Іній»
Гра «Обведи візерунок по контуру»	Тема: «Прикрасимо святковий рушничок» (аплікація)	Гра «Барвисті квіти»
Тема: «Порівняння предметів: довгий, короткий»	Гра «Добери стрічки для віночка»	—
—	—	Тема: «Серветка» (декоративне плетіння)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «У художньому салоні»	
		Гра-міркування «Народний і сучасний одяг»	—
	Рухливі ігри	«Про Катруся і цапка», «Снігові кола», «Влуч у коло»	«Не замочи ніг», «У лісо-чку на горбочку»
	Дидактичні ігри та вправи	«Одягни ляльку» (національний одяг), мовленнєва гра «Відгадай та назви»	Мовленнєва гра «Сніговий ланцюжок»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Підмітання доріжки від снігу	Нагортання снігу на квітник

Середа	Четвер	П'ятниця
Творча гра «Що в бабусиній скрині?»	Гра «Що можна купити на ярмарку?»	—
«Не спізнюйся», «Діти в лісі», «Влуч у коло»	«Знайди свій колір», «По рівенькій доріжці», «Не наступи»	«Мак», «Влуч у коло», «Сніжинки-пушинки»
«Зима холодна, а ще яка?», «Що в бабусиній скрині?»	«Продавці — покупці», мовленнева гра «Закінчи речення»	«Хто більше назве прислів'їв», мовленнева «Склади картину зими»
<p>Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки.</p> <p>допомога одне одному під час одягання.</p> <p>куточку та на майданчику</p>		
—	Підмітання снігу з доріжок	Розчищення доріжок від снігу

РУХЛИВІ ІГРИ

ДЕНЬ І НІЧ

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати уважність, кмітливість і швидкість реакції.

Хід гри

У центрі майданчика креслять дві паралельні лінії на відстані 2–3 кроків одна від одної. Із двох боків від них на відстані 15–20 м креслять іще по одній лінії — це «будинки». Дітей ділять на дві рівні команди, які стоять на лініях у центрі майданчика, повернувшись спиною одна до одної. Одна команда має назву — «День», друга — «Ніч».

За сигналом вихователя «День!» команда «Ніч» тікає у свій «будиночок», а команда «День» наздоганяє їх. Упійманих дітей рахують, після чого вони знову стають на свої місця. Гру проводять навпаки.

Після кількох повторень гри вихователь рахує кількість упійманих у кожній команді. Перемагає та команда, в якій більше упійманих гравців суперника.

Методичні поради. Не дозволяється тікати в «будиночок» раніше, ніж вихователь подасть сигнал. Ловити можна лише до лінії «будиночка».

ДІСТАНЬ СНІЖИНКУ

Мета: удосконалювати навички стрибати вгору поштовхом обох ніг; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Між двома стояками натягують мотузку на 10–15 см вище від піднятих угору рук дитини. До неї прикріплюють 5–6 сніжинок на певній відстані одна від одної.

Вихователь викликає п'ятьох або шістьох дітей, які стають під сніжинками й за сигналом «Раз!» виконують стрибок угору поштовхом обох ніг, намагаючись дістати сніжинку, після чого повертаються на свої місця. Вихователь відзначає дітей, які з першого разу дістали сніжинку, тобто доторкнулися до неї обома руками.

Методичні поради. Підказати, щоб під час стрибка діти виконували енергійний мах обома руками вгору. Дитина може виконати кілька стрибків (3–4), доки не доторкнеться до сніжинки.

НЕ ДЗВОНИ

Мета: удосконалювати навички підлізання під шнур; розвивати спритність та уважність.

Хід гри

Між двома стояками на висоті 50–60 см натягують шнур і підвішують до нього дзвоник або брязкальце. За шнуром (на відстані 2–3 м) кладуть різні іграшки, по одній на дитину: м'яч, обручі, кубики, прапорці тощо. Діти по п'ятеро-шестеро підходять до шнура і підлізають під нього так, щоб не зачепити дзвіночка або брязкальця. Після цього вони плескають у долоні над головою. Кожний вибирає собі іграшку.

Методичні поради. При кожному повторенні гри пропонувати дітям змінювати спосіб підлізання (правим і лівим боком, грудьми вперед). Після кількох повторень гри завдання можна ускладнити: після підлізання під шнур діти проходять по дошці, яку покладено на підлогу; виконують 3–4 стрибки на обох ногах, просуваючись до іграшок.

ВЛУЧИ СНІЖКОЮ

Мета: управляти у прицільному метанні; розвивати силу кидка, спритність, окомір.

Хід гри

На шпилі прикріплюють круглу мішень, що може обертатися. Гравці по черзі кидають сніжки в мішень доти, доки вона не обернеться. Той, кому знадобиться менше сніжок, щоб примусити мішень повернутися боком, одержує 1 бал, а якщо мішень обернеться зворотним боком — відразу 2 бали.

Перемагає той, хто набере найбільше балів.

ЗНАЙДИ, ДЕ ЗАХОВАНО

Мета: виховувати спостережливість, витримку; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у шерензі в одному кінці майданчика (залу). Вихователь показує дітям брязкальце, м'ячик або кубик і говорить, що він його заховає. Діти повертаються до стінки й заплющують очі. Вихователь ховає предмет, після чого промовляє: «Можна шукати!» Діти розплющують очі й починають шукати предмет. Той, хто першим його знайде, має право ховати предмет наступним.

Методичні поради. Шукати предмети можна тільки після сигналу вихователя. Якщо діти довго не можуть знайти предмет, необхідно підійти до місця, де його заховано, і запросити пошукати саме там.

ХТО ВИЩЕ СТИБНЕ?

Мета: удосконалювати навички стрибків у довжину поштовхом обох ніг; розвивати спритність.

Хід гри

Діти по черзі виконують стрибок у довжину з місця поштовхом обох ніг. За відбитками стоп на снігу (по п'ятах) вихователь відмічає довжину стрибка кожної дитини.

Перемагає той, хто стрибнув на більшу відстань, утримавшись при цьому на ногах.

Методичні поради: Гру проводять на свіжому повітрі. Вихователь просить дітей виконувати стрибки в довжину з розбігу.

НЕ БОЮСЯ

Мета: удосконалювати навички стрибків на місці; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стають у коло на відстані витягнутих у сторони рук. Обирають «мороза» й разом промовляють: «Не боюсь я холоду, не боюсь морозу!» Вони підстрибують на місці, розводять руки у сторони і зводять їх нахрест. «Мороз», який стоїть у центрі кола, намагається доторкнутись до тих, хто тримає руки розведеними. Той, кого він торкнеться, стоїть нерухомо і не бере участі у грі.

Гра закінчується, коли буде упіймано двох або трьох дітей.

Методичні поради. Нагадати дітям, щоб вони стрибали легко на носках, відштовхуючись обома ногами, або перескакували з ноги на ногу (за умовою).

МИ ВЕСЕЛІ ДІТИ

Мета: удосконалювати навички ритмічної ходьби й бігу; виховувати рішучість та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти шикуються в коло, тримаючись за руки. Одна дитина стає посередині кола — це «ловець». Діти ходять по колу, промовляючи:

Ми веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Ану, спробуй нас догнати.
Раз, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а «ловець» ловить їх. Якщо буде упіймано двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим «ловцем».

Методичні поради. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся рукою «ловець». Упіймана дитина не може бути «ловцем». Якщо «ловець» довго не може нікого спіймати, його замінюють іншим.

ДІТИ В ЛІСІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях (лаві), розташованих в одному кінці майданчика (залу). Вихователь промовляє:

Діти по садочку гуляють,
Листячко жовте збирають,
У пучечки гарно складають.

Гравці розходяться в різних напрямках і роблять відповідні рухи.

На слова: «На свої місця!» діти біжать до своїх стільчиків (лави) й сідають.

Методичні поради. Відзначити дітей, які жодного разу не помилилися і швидко знаходили свої місця. Залежно від сезону, можна давати різні завдання: «Каштани круглі збирають» або «Квіти в руках міцно тримають» тощо.

ВЛУЧ У КОЛО

Мета: удосконалювати вміння метати торбинки з піском у ціль; розвивати окомір і координацію рухів.

Хід гри

Діти утворюють коло. У його центрі на відстані 2–2,5 м кладуть обруч. У кожної дитини — торбинка з піском (масою 100 г). Після команди «Кидай!» діти кидають торбинки правою рукою зверху з-за голови в обруч, намагаючись влучити в ціль. Після цього вони збирають торбинки і стають на свої місця. Вихователь зазначає, чиї торбинки влучили в обруч. Наступний кидок діти виконують лівою рукою.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як кидати торбинку в ціль. Відстань від цілі поступово збільшується. На майданчику можна кидати каштани, шишки, сніжки.

ХТО ПОКЛИКАВ?

Мета: виховувати уважність і витримку.

Хід гри

Діти стоять або сидять у колі. Одна дитина стає або сідає на стілець у центрі кола, заплющує очі. Вихователь, не називаючи імені, вказує рукою на будь-кого з дітей, які сидять за спиною відгадувача. Той, на кого вказали, встає і голосно називає ім'я дитини, яка сидить у середині кола. Та намагається впізнати голос товариша. Якщо голос відгадано, дитина розплющує очі, і вони міняються місцями. Якщо ні — вихователь пропонує відгадувачу не розплющувати очей, а ще раз послухати. Називати може та сама дитина або інша, за вказівкою вихователя.

Після того як змінюється двоє-троє дітей, вихователь пропонує всім побігати по майданчику (залу). За сигналом вихователя «Шикуйтесь у коло!» діти займають свої місця.

Методичні поради: Відгадувач не розплющує очей доти, доки не вгадає, хто покликав. Діти повинні додержуватись повної тиші.

ЗНАЙДИ СВІЙ КОЛІР

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати спритність і вміння діяти за сигналом.

Хід гри

Вихователь роздає дітям прапорці трьох-чотирьох кольорів: червоний, синій, жовтий або зелений. Діти з прапорцями одного кольору розташовуються біля прапорця такого самого кольору, який стоїть на підставці. Після слів вихователя «Ідіть гуляти!» діти розходяться в різні сторони. На слова вихователя «Знайди свій колір!» вони швидко біжать до прапорця відповідного кольору і стають у коло.

Методичні поради. Відзначити групу дітей, яка найшвидше зібралася біля свого прапорця. Після кількаразового повторення гри запропонувати дітям під час ходьби зупинитися, заплющити очі, а тим часом переставити прапорці з одного кутка залу (майданчика) в інший.

Гру можна ускладнити введенням нових кольорів.

НЕ ЗАМОЧИ НІГ

Мета: удосконалювати навички стрибка в довжину з місця; виховувати уважність й розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) прокладають дві паралельні мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Вихователь повідомляє, що між ними — «болото». По «болоту» на відстані одного кроку розкидано маленькі обручі або кружечки з картону — «купини». Дітей ділять на три підгрупи. Кожна з них по черзі перескакує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє та підгрупа, в якій ніхто жодного разу «не замочив ніг», тобто не оступився.

Методичні поради. Кожна підгрупа починає перестрибувати болото за сигналом вихователя. Замість кружечків можна покласти дерев'яні кубики заввишки 10–15 см.

КАРУСЕЛІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати спритність, координацію рухів і швидкість реакції.

Хід гри

Діти йдуть по колу, тримаючись за руки, і промовляють:

Закрутились каруселі —
 Все кругом, кругом, кругом.
 А ми — діточки веселі —
 Все бігом, бігом, бігом!

Діти починають бігти по колу.

Тихше, тихше, не спішіть,
 Каруселі зупиніть.
 Раз-два, раз-два,
 Вже закінчилася гра.

Зменшуючи поступово темп ходьби, діти зупиняються.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти дотримувалися ритму й бігали легко.

ЗНАЙДИ І ПРОМОВЧИ

Мета: виховувати витримку, спостережливість; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм відвернутися й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» діти розплющують очі й починають шукати. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тихенько каже йому про це, після чого повертається на своє місце.

Гра продовжується доти, доки всі діти не знайдуть прапорець.

Методичні поради. Спостерігати за тим, щоб діти не підглядали, куди ховають прапорець. Той, хто підглядає, не бере участі у грі. Прапорець можна замінити кубиком, брязкальцем або м'ячиком.

ЗНАЙДИ СВІЙ БУДИНОК

Мета: учити швидко орієнтуватися у просторі; удосконалювати вміння ходити й бігати врозтіч; виховувати уважність.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи. Одна з них сидить на лаві або стільцях в одному кінці майданчика (залу), друга — в іншому.

Після слів вихователя «Діти по майданчику гуляють, ходять, бігають, стрибають» усі діти виконують указані команди. Вихователь говорить: «Гей, не зівайте, як почувте гудок — тікайте» — і дає сигнал: «У-у-у». Діти поспішають на свої місця (до «будиночка») і сідають на свої стільчики.

Методичні поради. Під час гри нагадувати дітям, щоб вони не наштовхувались одне на одного. Вихователь грає разом із дітьми. У кінці гри відзначити тих, хто жодного разу не наштовхнувся на товариша, першим після сигналу повернувся до «будиночка» і тихо сів на стілець. Слід вчасно дати сигнал для відпочинку.

У ЛІСОЧКУ НА ГОРБОЧКУ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати уважність і чесність.

Хід гри

Когось із дітей обирають «Катрусю», яка сидить на «горбочку». Решта малюків біжать гуртом, як пташки, розвівши руки у сторони й помахуючи ними, ніби крилами. Вихователь стоїть збоку і промовляє:

У лісочку на горбочку
Спить Катруся в холодочку,
Ми тихенько підійдем,
Сон Катрусі збережем.

Діти ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Катрусі» пліч-о-пліч і зупиняються.

Одна дитина, обрана вихователем, підходить до «Катрусі» й промовляє:

Катрусю, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Діти говорять разом: «Відгадай, хто покликав». Якщо «Катруся» відгадає, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина, яка сидить у колі, не розплющувала очей, доки не відгадає, хто її покликав.

ІЗ КУПІНИ НА КУПИНУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати в довжину на обох ногах; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь розкладає на землі (підлозі) обручі або кружечки з картону на відстані 20–30 см одне від одного. За сигналом вихователя «Стрибаємо з купини на купину» діти стрибають, відштовхуючись обома ногами, з обруча в обруч (4–5 стрибків).

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти енергійно відштовхувалися обома ногами та приземлювались у середину обруча (кружечка).

ХТО ВИЙШОВ?

Мета: розвивати зорову пам'ять; виховувати витримку, чесність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях півколом. Вихователь викликає одного з них і пропонує йому запам'ятати чотирьох або п'ятьох дітей, які сидять поруч, а потім вийти з кімнати або відвернутися. У цей час одна дитина, за вказівкою дорослого, ховається.

Вихователь пропонує: «Відгадай, хто вийшов». Якщо дитина відгадала, то вибирає будь-кого замість себе, і гра повторюється. Якщо не відгадає, вона знову виходить із кімнати, а той, хто ховався, сідає на своє місце. Відгадувач, повернувшись до кімнати, називає на ім'я дитину, яка ховалася, а тепер сіла на своє місце.

Гра повторюється.

Методичні поради. Відгадувач повертається до кімнати на слово вихователя «Відгадай!» Стежити за тим, щоб діти не підказували.

ДОСТРИБНИ ДО ПРАПОРЦЯ

Мета: удосконалювати вміння стрибати на двох ногах, просуваючись уперед; розвивати спритність.

Хід гри

На відстані 2,5–3 м від викладеного шнура вихователь ставить на підставки 4–5 прапорців. Четверо-п'ятеро дітей стають у шеренгу й за сигналом вихователя починають стрибати на двох ногах, просуваючись уперед до прапорців. Коли гравець дострибне до прапорця, він піднімає його над головою і знову ставить на місце. У зворотному напрямку діти повертаються бігом.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти виконували стрибки з одночасним відштовхуванням обома ногами і змахом рук уперед-угору. Після кількаразового повторення гри відстань для стрибків можна збільшити до 4 м.

ПРО КАТРУСЮ І ЦАПКА

Мета: удосконалювати навички ходьби; виховувати уважність і пам'ять.

Хід гри

Діти стоять у колі обличчям до центру і тримаються за руки. Двоє учасників знаходяться поза колом. Це — «Катруся» й «цапок». Вихователь співає або промовляє:

Вийшла Катя погуляти в зелений садок,
А за нею по садочку тупотить цапок,
Наставляє свої різки цапеня руде,
Повертає на доріжку, де Катруся йде.

Діти рухаються по колу праворуч, а «Катруся» і «цапок» — ліворуч. Після останніх слів вони зупиняються. У коло входять «Катруся» і «цапок». «Цапок» «наставляє різки» на «Катруся» (піднімає вказівні пальчики до голови). Діти, стоячи в колі, співають:

Ти рогатий, бородатий,
Утікай, цапок.
Ми Катрусеньку маленьку
Просимо в танок.

Діти вклоняються «Катрусі» й правою рукою запрошують її на танок. Усі танцюють. Гра повторюється з новими дійовими особами.

Методичні поради. Діти починають ходити по колу за вказівкою вихователя. Коли «Катруся» й «цапок» входять у коло, діти піднімають руки.

СНІГОВІ КОЛА

Мета: удосконалювати навички метання в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Дітей ділять на дві-три команди, які шикуються в колони на відстані 3–3,5 м від вертикальних щитів, на яких намальовано кола діаметром 60–80 см. Кожний із дітей тримає у правій і лівій руці по сніжці. За сигналом вихователя «Почали!» гравці по черзі кидають сніжки правою та лівою рукою, намагаючись заліпити коло на щиті. Виграє команда, яка першою заліпить коло.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти виконували метання з-за спини через плече. Гру проводять тоді, коли сніг м'який.

НЕ НАСТУПИ

Мета: удосконалювати вміння ходити, переступаючи через кубики; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

На підлогу у 2–3 ряди ставлять 5–6 кубиків на відстані 1 м один від одного. Діти стоять в одному кінці залу або майданчика. Двоє-трьох з них одночасно проходять в інший кінець залу (майданчика), переступаючи через кубики і при цьому не наступаючи на них. Після цього вправу виконує наступна підгрупа дітей.

Методичні поради. Нагадати, щоб, переступаючи через кубики, вони вище піднімали ноги. При повторенні гри кількість кубиків можна збільшити й запропонувати пришвидшити темп ходьби.

ПО РІВНЕНЬКІЙ ДОРІЖЦІ

Мета: удосконалювати вміння стрибати на обох ногах, просуваючись уперед; виховувати уважність, уміння узгоджувати свої рухи з рухами інших дітей.

Хід гри

Діти сидять на лаві в одному кінці майданчика. Вихователь пропонує їм «погуляти». Діти встають і колоною йдуть на прогулянку під слова, що їх ритмічно промовляє вихователь:

Рівненькі в нас доріжки,
Рівненькі в нас доріжки,
Раз, два, раз, два ...

(Останні слова повторюють 8 разів.)

По горбочках, по горбочках,
По горбочках, по горбочках.

Діти стрибають на обох ногах, просуваючись уперед.

Після слів «У яму — бух!» діти присідають. У відповідь на слова вихователя «Вилізли з ями» діти промовляють: «У-у-ух!» — і випростовуються. Повторивши текст двічі, вихователь говорить:

Рівненькі в нас доріжки,
Рівненькі в нас доріжки,
Втомились наші ніжки.

(Діти йдуть повільним кроком.)

Ось там дім —
Живемо ми в нім.

(Діти біжать до лави і сідають.)

Методичні поради. Спочатку показати, як стрибати на обох ногах і присідати. Потрібно стежити, щоб діти, просуваючись у колоні, додержувалися певної відстані (витягнутої вперед руки), не наштовхувались одне на одного, рівно тримали голову й тулуб.

МАК

Мета: удосконалювати навички ходьби на місці; виховувати уважність і пам'ять.

Хід гри

Діти стоять у колі пліч-о-пліч. Одна дитина всередині — це «городник».
Вихователь співає:

Ой на горі мак,
Під горою так.

Діти беруться за руки і, ступаючи назад, збільшують коло на ширину відведених у сторони рук.

На слова «Мак, мак, маківочки, золотії голівочки» діти роблять крок на місці й виконують мах руками вперед-назад.

На слова «Станьте ви так, як на горі мак» діти присідають і показують руками над підлогою, який виріс мак (протягають руки вперед).

Гравці, стоячи, запитують:

Городнику, городнику,
Чи полив ти мак?

«Городник» відповідає: «Полив».

На приспів «Мак, мак, маківочки, золотії голівочки» діти роблять крок на місці, розмахуючи руками вперед і назад, а «городник» у цей час ходить у середині кола й удає, що поливає мак.

На слова «Станьте ви так, як на горі мак» діти, стоячи, показують, як виріс мак (піднімають руки у сторони на рівень плечей, долоні повертають угору, пальці трохи згинають, імітуючи форму квітки маку).

На приспів «Мак, мак, маківочки, золотії голівочки» діти опускають руки й виконують крок на місці, розмахуючи руками вперед і назад.

Потім питають:

Городнику, городнику,
Чи поспів мак?

«Городник» відповідає: «Поспів».

Діти повторюють пісню спочатку, дрібним кроком звужують коло, беруться за руки й повільно піднімають їх угору.

На слова «Станьте ви так» показують долонями форму макової коробочки.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти робили рухи разом і синхронно. Після кількаразового повторення гри замість кроку на місці діти ходять по колу.

НАЗДОЖЕНІТЬ МЕНЕ (ІГРАШКУ)

Мета: учити бігати по прямій; виховувати вміння швидко орієнтуватися та рухатися, не заважаючи одне одному.

Хід гри

Вихователь одягає шапочку зайчика, пропонує дітям наздогнати його. Гравці біжать, доганяючи зайчика. Побігавши у середньому темпі 20–25 с, дорослий дає кому-небудь із дітей упіймати себе, і всі повертаються на свої місця. Потім вихователь пропонує комусь із дітей одягнути шапочку ведмедика. Всі намагаються наздогнати ведмедика.

БІЖІТЬ ДО ПРАПОРЦЯ

Мета: удосконалювати ходьбу й біг; виховувати уважність; учити орієнтуванню у просторі.

Хід гри

Діти отримують по одному прапорцю (перша підгрупа — зеленого кольору, друга — синього).

Вихователь стає в кінці майданчика і тримає в одній руці синій, а в іншій — зелений прапорець. Діти з прапорцями синього кольору стають у колону напроти синього прапорця, гравці із зеленими прапорцями — напроти зеленого. Після слів вихователя «Ідіть гуляти» діти починають ходити або бігати хто куди хоче. У цей час вихователь переходить в інший кінець майданчика й говорить: «Раз, два, три — чимдуж до прапорця біжи!», відводячи у сторони руки з прапорцями. Діти біжать до прапорців свого кольору. Коли всі гравці вишикуються в колону, вихователь пропонує їм підняти прапорці вгору й помахати ними. Гра повторюється.

Методичні поради. Після кількаразового повторення гри прапорці можна перекладати з однієї руки в іншу для акцентування уваги.

СНІЖИНКИ-ПУШИНКИ

Мета: розвивати вміння дітей узгоджено й уважно слухати команди.

Хід гри

Діти рухаються довкола сніговика, обертаючись навколо себе.

За деякий час напрямок рухів змінюється, і хоровод кружляє в інший бік.

Вихователь промовляє:

Сніжинки-пушинки
Стомились, літаючи,
Кружляти припинили,
Присіли — відпочили!

Діти зупиняються, присідають. Трохи відпочивши, вони продовжують гру.

НЕ СПІЗНЮЙСЯ

Мета: учити ходити й бігати врозтіч; розвивати спритність.

Хід гри

Діти розміщуються в одному кінці майданчика у «будиночках» (намальованих колах).

Вихователь промовляє:

Звірі весело гуляють,
Бігають і стрибають.

Діти розходяться, бігають урозтіч, підстрибують. Після слів вихователя «Швиденько додому!» діти поспішають до своїх «домівок».

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

СКЛАДИ КАРТИНУ ЗИМИ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей в умінні складати за допомогою речень картинку зими; розвивати зв'язне мовлення, уяву; виховувати естетичний смак.

Матеріал: пензлик.

Хід гри

Вихователь пропонує «намалювати» зимову картину не фарбами, а за допомогою слів. Перша дитина бере пензлик і складає речення про зиму, потім передає пензлик другій дитині і т. д. Гра триває, поки кожна дитина не складе описове речення про зиму.

Приклади речень

Зимового ясного ранку сніг гарно виблискує на сонечку.

Усі дерева вкриті білими пухнастими ковдрами.

ЗИМА ЯКА?

Мета: закріпити в дітей знання про ознаки зими; учти добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям дати відповіді на запитання, добираючи прикметники.

Запитання до гри

Зима яка?

Які дерева взимку?

Узимку сонечко яке?

Який зимовий вітер?

ЗИМОВІ РОЗВАГИ

Мета: закріпити знання дітей про зимові розваги; розвивати мовлення, увагу; виховувати любов до різних пір року.

Хід гри

Діти пригадують і розповідають, у які ігри вони люблять грати взимку.

ЩО БУВАЄ, КОЛИ... (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: учти дітей будувати складнопідрядні речення; розвивати мовлення, увагу; виховувати любов до різних пір року.

Хід гри

Вихователь звертається до дітей із запитаннями, ті мають відповідати складнопідрядними реченнями. Наприклад: «Що буває, коли йде сніг?» (*Коли йде сніг, діти тепло вдягаються і йдуть ліпити сніговика.*)

Запитання до гри

Що буває, коли надворі ожеледиця?

Що буває, коли настає Новий рік?

Що буває, коли діти виходять на зимову прогулянку?

ЗИМОВІ РОЗВАГИ

Мета: закріпити знання дітей про зимові розваги; розвивати мовлення, увагу; виховувати любов до різних пір року.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям пригадати і розповісти, у які ігри вони люблять грати взимку.

ДОДАЙ СЛІВЦЕ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей в умінні добирати слова, які відповідають логічному завершенню речень; розвивати логічне мислення, слухову увагу.

Хід гри

Вихователь читає римовані рядки, а діти повинні додати необхідне слово.

У дворі, немов жива,
Стоїть баба ... (*снігова*).

Щоб не змерзли ручки й ніжки,
Нумо гратися у ... (*сніжки*).

З неба падають пушинки,
Ніби зірочки, ... (*сніжинки*).

БУДИНОК, У ЯКОМУ ТИ ЖИВЕШ

Мета: закріпити в дітей знання про назви кімнат у будинку та їхнє призначення, меблі та предмети, необхідні для кожної з кімнат; розвивати уважність, зосередженість.

Матеріал: сюжетні ілюстрації із зображенням кімнат, картки «Меблі», лялька Розумничка.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розповісти ляльці Розумничці про кімнати оселі та предмети, що мають бути в кожній із кімнат.

Спочатку діти за картками називають кімнату, відшуковують її зображення на картинці, потім зі скриньки дістають картки із зображенням меблів або предметів ужитку і підставляють до картки з відповідною кімнатою.

ВІДГАДАЙ ТА НАЗВИ

Мета: учити дітей уживати дієслова теперішнього, минулого й майбутнього часу з префіксами та без них; розвивати мовлення, увагу.

Матеріал: іграшки.

Хід гри

Вихователь виконує різні дії з іграшками і запитує в дітей: «Що я робитиму? Що я роблю? Що я зробила?» Потім викликає дітей, пропонує виконати дії з іграшками і дати відповіді на запитання: «Що ти робитимеш? Що ти робиш? Що ти зробив?» Наприклад:

Що я робитиму? (*Ви складатимете пірамідку.*)

Що я роблю? (*Ви складаєте пірамідку.*)

Що я зробила? (*Ви склали пірамідку.*)

МИНУЛЕ — СУЧАСНЕ

Мета: закріпити вміння дітей порівнювати й називати сучасні та традиційні предмети інтер'єру, помічати в сучасному і старовинному інтер'єрах спільне і відмінне; розвивати інтерес до традицій, минулого нашого народу, пам'ять, увагу; виховувати дбайливе ставлення до предметів побуту.

Хід гри

Бабуся Одарка передала дітям скриню, але всі речі в ній переплуталися. Діти мають розподілити предмети інтер'єру на дві групи, називаючи їх та розповідаючи про їхнє призначення.

МОЯ ОСЕЛЯ

Мета: вправляти дітей в умінні класифікувати предмети (посуд, меблі, одяг, взуття, овочі, фрукти, страви); розвивати логічне мислення, зосередженість; виховувати бережливе ставлення до своєї оселі.

Матеріал: картки із зображенням предметів побуту.

Хід гри

Вихователь пропонує уявити, що діти отримали нову квартиру. Для того щоб облаштувати оселю, вони придбали багато речей. Тепер їх слід розставити по місцях. Треба взяти одну картинку, назвати річ, зображену на ній, сказати, до якої групи вона належить, для чого потрібна і куди її треба поставити. Наприклад: «Ліжко — це предмет меблів, який слід поставити у спальну кімнату; на ньому відпочивають. Холодильник — це побутова техніка, яку слід поставити в кухні; у ньому зберігають продукти харчування».

СКАЖИ ПРАВИЛЬНО (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: формувати в дітей граматичну правильність мовлення; розвивати уважність, логічне мислення.

Хід гри

Вихователь промовляє речення, навмисно припускаючись помилок. Наприклад: «Кішка гавкає, а собака нявкає. Півень добре плаває, а качур дзвінко кукурікає».

Потім вихователь пропонує дітям правильно розставити слова. Наприклад: «Огірок синій, олівець стиглий, м'яч прозорий, склянка гумова». Діти правильно добирають прикметники до іменників.

ЩО ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО?

Мета: закріпити в дітей знання назв різного виду посуду та його призначення; вправляти дітей у складанні складнопідрядних речень.

Хід гри

Вихователь показує картку із зображенням посуду і запитує, для чого він потрібний.

Запитання до гри

Для чого потрібний ніж?

Для чого потрібна чашка?

Для чого потрібна сковорідка?

ЧИМ БАГАТА ХАТА?

Мета: закріпити назви предметів українського національного побуту; розвивати уважність; виховувати інтерес до національних традицій.

Матеріал: ілюстрації українського національного побуту.

Хід гри

Діти по черзі витягують зі скриньки одну картинку із зображенням предмета національного побуту, пригадують його назву та розповідають, для чого він використовується.

БУДИНОК, У ЯКОМУ ТИ ЖИВЕШ

Мета: поглибити знання дітей про особливості праці будівельників; розвивати уважність, зосередженість.

Матеріал: іграшкові інструменти і машини, будівельний матеріал.

Хід гри

Діти об'єднуються в підгрупи, кожній підгрупі пропонується побудувати різні споруди: житловий багатоповерховий будинок, дитячий садок тощо. (Зображення цих споруд можна дібрати на картинках.) Діти самостійно вибирають інструмент, техніку, будівельний матеріал.

НАЗВИ ПОСУД (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: формувати уявлення про столовий і чайний посуд (чому він так називається, яке його призначення); розвивати уважність, зв'язне мовлення.

Матеріал: іграшковий ведмедик та лялька.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям допомогти ведмедикові Мишкові та ляльці Оленці: ведмедик вирішив приготувати обід, а лялька запросила подружок на чаювання. Але вони не знають, який посуд слід узяти в кухонній шафі. Їм треба допомогти.

Діти називають, який посуд необхідний ведмедикові (столовий) та ляльці Оленці (чайний). Діти мають називати предмети посуду та розповідати про їхні призначення

ОДЯГНИ ЛЯЛЬКУ (НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ)

Мета: закріпити в дітей знання елементів українського національного одягу для дівчинки та хлопчика; розвивати уважність, зосередженість; виховувати повагу й інтерес до національних традицій.

Матеріал: дві ляльки (хлопчик, дівчинка); картки із зображеннями предметів національного українського та сучасного одягу.

Хід гри

Вихователь пропонує допомогти лялькам Іванкові та Оксанці одягнутись в українське народне вбрання, тому що вони збираються на українське свято.

Діти по черзі беруть картку із зображенням частини національного одягу, називають її та пояснюють, кому вона належить — Іванкові чи Оксанці

ВІДГАДАЙ ТА НАЗВИ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у називанні та вживанні в повсякденному житті прислівників, прикметників; розвивати інтерес до гри.

Матеріал: картки (речі домашнього вжитку, одяг, посуд, інструменти тощо).

Хід гри

Вихователь пропонує дітям по черзі дістати з торбинки картинку і сказати, що на ній зображено, як ця річ використовується та кому з родини вона може належати.

СНІГОВИЙ ЛАНЦЮЖОК (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти в добиранні спільнокоренових слів; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дібрати до заданого слова схожі слова.

Сніг — сніжний, засніжений, сніжинки, сніговик...

Лід — льодовий, льодочок...

Мороз — морозний, морозець...

ЗАКІНЧИ РЕЧЕННЯ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: учити дітей закінчувати речення, узгоджувати іменники з дієсловами; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям закінчити речення.

Ніна читає...

Пташка співає...

Дівчинка грається...

Ми відчинили...

Катруся малює...

Сонечко вийшло...

Діти допомагали...

Пішов дощ...

Батько привіз...

Їжачок знайшов...

ХТО БІЛЬШЕ НАЗВЕ ПРИСЛІВ'ІВ

Мета: перевірити, як діти засвоїли вивчені прислів'я про працю, чесність, правдивість, лінощі, повагу до старших; розвивати мовлення, пам'ять, увагу.

Матеріал: паперові сніжинки.

Хід гри

У вступній бесіді вихователь нагадує, що таке прислів'я. Потім ділить дітей на дві команди і пропонує по черзі пригадувати прислів'я. За кожне назване прислів'я вихователь дає команді сніжинку.

Виграє та команда, в якій більше сніжинок.

ЩО В БАБУСИНІЙ СКРИНІ?

Мета: закріпити в дітей знання про назви предметів національного одягу; виховувати інтерес до декоративно-прикладного мистецтва українського народу.

Матеріал: картки із зображенням національного одягу та вишитих рушників.

Хід гри

Дітям пропонується по черзі діставати зі скрині речі, називати їх та розповідати, як їх застосовували раніше.

ПРОДАВЦІ — ПОКУПЦІ

Мета: розвивати вміння за допомогою пантоміми показувати предмети домашнього вжитку та народні іграшки; розвивати фантазію, уяву; виховувати інтерес до минулого свого народу.

Хід гри

Діти за допомогою вихователя обирають одного «продавця», решта дітей — «покупці». «Покупець» за допомогою пантоміми показує та описує річ або іграшку, яку хотів би «купити». «Продавець» дає «товар» тільки тоді, коли зрозумів, що саме у нього просять. «Продавця» через деякий час замінюють.

ЗИМА ХОЛОДНА, А ЩЕ ЯКА?

Мета: закріпити знання дітей про ознаки зими; вчити добирати прикметники до іменників; розвивати мовлення, пам'ять, мислення.

Матеріал: м'яч.

Хід гри

Вихователь кидає дітям по черзі м'яч та ставить запитання:

Зима яка?

Які дерева взимку?

Узимку сонечко яке?

Який зимовий вітер?

Дитина відповідає на запитання і кидає м'яч вихователеві.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Лисичка і Журавель

І. Франко

Лисичка з Журавлем у велику приязнь зайшли, навіть десь покумалися. От Лисичка і кличе Журавля до себе в гості.

— Приходи, кумцю! Приходи, любочку! Чим хата багата, тим і погощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала то-несенько по тарілці та й поставила перед кумом.

— Живися, кумочку, не погордуй! Сама варила.

Журавель стук-стук дзьобом, — нічого не спіймав. А Лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всієї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

— Вибачай, кумочку, більше не маю вас чим гостити.

— Спасибі й за те, — пісним голосом промовив Журавель. — А ти б, кумонько, до мене завтра в гості прийшла!

— Добре, кумочку, прийду, чому не прийти, — мовить Лисичка.

На другий день приходять Лисичка, а Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покраяв усе те на дрібні шматочки, зложив у високе горнятко з вузькою шийкою та й поставив на столі перед Лисичкою.

— Живися, кумонько! Не погордуй, любя моя, — припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка — добра страва! Встромляє голову до горнятка — не йде голова! Пробе лапкою — годі витягнути.

Крутиться Лисичка, заскакує відси й відти довкола горнятка, — нічого не порадить. А Журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у горнятко, та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибачайте, кумонько, — мовить, випорожнивши горнятко, — чим хата багата, тим і рада, а більше на сей раз нічого не розстарався.

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона, бачите, думала, що на цілий тиждень наїється, а тут прийшлося додому йти, облизня спіймавши. Відтоді й зареклася Лисичка з Журавлями приязнь водити.

Хата

Я. Щоголів

Наша хата під горою, край долини,
У вишневому садочку та в калині.
Попід лісом млин подався у ставочок;
Через воду перекинувся місточок.
Наші ниви золотіють так, як сонце.
Вишні й сливи лізуть з гілок у віконце.
Нашу гору всі кругом далеко знають,
Добрі люди нашу хату привітають.

Колядки

Я маленький хлопчик,
Сів собі на стовпчик,
В сопілочку граю,
Діток забавляю.

А ви, люди, чуйте,
Колядку готуйте,
Яблучка, горішки, —
Це мої потішки.

Колядин, колядин,
Я, бабусю, один.
Винеси мені пиріжок
Та поклади у мішок.
З руками, з ногами,
Щоб бігав за нами.

Коляд, коляд, коляда,
А дід з печі вигляда,
А баба з печурки —
Гуляють у жмурки.

Оленчина вишиванка*С. Жупанин*

А на вишивці,
Мов на вишеньці,
Спілі ягоди,
Хоч збирай!
А на вишивці
Дивні китиці —
Цвіту ніжного
Барвограй.
І проміниться
Та ще й міниться
Скрізь на вишивці
Дивосвіт,
Бо залишився
На цій вишивці
Рук Оленчиних
Теплий слід.

Щедрівки

Я маленька дівонька,
Як у полі квітонька,
На сопілці граю,
Пісеньку співаю,
Всіх вас розважаю.

Щедрик-ведрик,
Дайте вареник,
Грудочку масла,
Кільце ковбаски.
Дайте книш^{2*},
Бо пуцу в хату миш.
Дайте ковбасу,
Бо хату розтрясу.
Дайте ще книшку,
З'їм у затишку.

Морозець*Г. Бойко*

Морозець, морозець,
Не щипай за щічки!
Теплі валянки у нас,
Шубки й рукавички.
Морозець, морозець!
Плещемо в долоні.
У дівчаток і хлоп'ят
Носики червоні.

Снігова баба*Олена Пчілка*

— Нуте, хто з вас там бистріший?
То ідіть в садок скоріше!
Купи снігу там лежать! —
Хлопці поклик підхопили,
Бабу з снігу враз зліпили,
Очі з вугілля всадили,
Рот із буряка зробили.
От так «баба»! Молодці!
Ну, дивуйтесь, горобці!

² Книш — різновид білого хліба.

ЗАГАДКИ

В небі хмара пролітала
Білий пух порозсипала.
Він на землю рівно ліг,
Пух той білий зветься ... (сніг).

Я падаю на ваші хати.
Я білий-білий, волохатий.
Лягаю я до ваших ніг,
А називаюсь просто ... (сніг).

Гуляє по землі вона,
Ця королівна чарівна,
Слід білий по собі лишає.
Як цю красуню називають?

(Зима.)

І зелена, і пахуча,
І пухнаста, і колюча,
Посеред кімнати стала,
Нас зі святом привітала.

(Ялинка.)

У цю веселу сніжну пору
Ми добрі друзі дітвори.
Вивозять діти нас на гору,
А ми веземо їх згори.

(Санчата.)

Ніжна зірка сніжно-біла
На рукав мені злетіла.
Поки ніс її сюди,
Стала краплею води.

(Сніжинка.)

Що тут сталося за нічку?
Де була раніше річка,
Від санчаток видно слід,
Все скував довкола ... (лід).

В білій шапці й козушку
По рипучому сніжку
Внучка прийде з дідусем,
Дітям радість принесе.

(Снігуронька.)

У червоному кожусі,
В білосніжнім капелюсі
Дід до хати завітав,
Подарунки роздавав.

(Дід Мороз.)

В мене друзі незрівнянні —
Дві пластинки дерев'яні.
Хочу — з гірки полечу
Чи у ліс на них помчу.
Неширокі і гнучкі —
Друзі зветься як такі?

(Лижі.)

Приладнаю їх як слід,
І вони вже ріжуть лід.

(Ковзани.)

В українських діток наших
Є найкраща в світі каша:
В ній — горіхи і калина,
Мак із медом неодмінно.
Як цю кашу називають?

(Кутя.)

Гра в сніжки*П. Воронько*

На галяві край доріжки
 Полетіли влучні сніжки,
 І почався білий бій,
 Закрутився у сувій.
 Закрутився, покотився,
 Під горою зупинився.

Зверху сніг,
 І знизу сніг,
 І ніхто узнать не міг,
 Де чії стирчали ніжки.
 Ой, весела гра у сніжки!

По сніжку*Г. Демченко*

Прийшла Баба Зима,
 Та прийшла не сама.
 Привела з собою
 Діда з бородою —
 Довгою, пухнастою,
 Білою, сріблястою.
 Дідуся Морозом звати,
 З ним малі морозенята.
 По сніжку гуляють,
 Діток забавляють.

Вишиванка*В. Крищенко*

Мама вишила мені
 Квітами сорочку.
 Квіти гарні, весняні:
 — На, вдягай, синочку.

В нитці — сонце золоте,
 Пелюстки багряні.
 Ласка мамина цвіте
 В тому вишиванні.

Вишиваночку візьму,
 Швидко одягнуся.
 Підійду і обійму
 Я свою матусю.

На зеленому горбочку*Леся Українка*

На зеленому горбочку,
 У вишневому садочку,
 Притулилася хатинка,
 Мов маленькая дитинка
 Стиха вийшла виглядати,
 Чи не вийде її мати.
 І до білої хатинки,
 Немов мати до дитинки,
 Вийшло сонце, засвітило
 І хатинку звеселило.

Дім*С. Баруздин*

Виростає красень-дім,
 Не злічити вікон в нім.
 В кожному — світла, світла!

А балкони кольорові —
 Наче ті стрічки шовкові,
 Наче райдугу наш дім
 Замість пояса надів.

Дім — не одірвать очей,
 В домі — тисячі людей,
 Хто побудував цей дім,
 Дім, де гарно жити всім?

Ковзани*Г. Бойко*

Є у мене ковзани,
 Ковзани-пустуни.
 Тільки ранок наступає —
 Вже на вулиці вони.

Їм сподобавсь дуже лід —
 Я ж спізнився на обід.
 І мені сказала мама:
 — Просто горе з ковзанами!

Отакі-то ковзани,
 Ковзани-пустуни!

Вишиваю вишиваночку

В. Гринько

Вишиваю вишиваночку
Я для братика Іваночка.
Вишиваночка у вишеньках,
Ягідками рясно вишита.
Вся в мережках вишиваночка —
Подарунок для Іваночка.

Іній

А. Камінчук

Всі дерева в інеї —
В білому, у синьому.
Ростуть димки над хатами
Стовпцями волохатими.

Гілки похитує вітрець,
Снігур сніжок покльовує.
А Морозенко-пустунець
Нам вікна розмальовує.

Зайчикова хатка

Н. Забіла

Оселились біля річки
Сірий зайчик та лисичка:
Зайчик — в хатці луб'яній,
А лисичка — в крижаній.

Ось постукала в віконце
Тепла сонячна весна,
І розтанула на сонці
Біла хатка крижана.

Почала лиса зітхати:
— Як я житиму без хати?
Зараз зайця прожену
Й влізу в хатку луб'яну!

Де вже зайчику малому
Суперечить хижаку!
Довелось тікати з дому
Бідолашному звірку.

А лисиця та хвостата
Влізла в зайчикову хату
І в хатинці луб'яній
Оселилась, як в своїй.

Пострибав по лісі зайчик,
Сірий зайчик-побігайчик,
Сльози річкою ллючи:
Страшно в лісі уночі!

Раптом вовк іде до нього
Та й питає: — Що таке?
Мабуть, в зайчика малого
Лихо трапилось тяжке?

— Ой, мене прогнала з хати
Люта злодійка хвостата!
Ой, куди ж тепер піду?
Де ж я захисток знайду?

— Годі, годі, зайчик, плакати,
Витри сльозоньки свої.
Знаю я цю розбишаку,
Зараз вижену її!

Підійшли вони до хати,
Вовк гарчить: — Ану, хвостата!
Забирайся звідсіля!
А лисиця відмовля:

— Ось як скочу, як підскочу —
Полетить від тебе клоччя,
На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!

Вовк злякався — та й тікати!
А зайча пішло вночі
Знову захисту шукати,
Сльози річкою ллючи.

Враз ведмідь іде до нього
Та й питає: — Що таке?
Мабуть, в зайчика малого
Лихо трапилось тяжке?

— Ой, мене прогнала з хати
Люта злодійка хвостата!
Ой, куди ж тепер піду?..
Де ж я захисток знайду?..

— Годі, годі, зайчик, плакати,
Витри сльозоньки свої.
Знаю я цю розбишаку,
Зараз вижену її!

Підійшли вони до хати,
— Геть! — загримав волохатий. —
Забирайся звідсіля!
А лисиця відмовля:

— Ось як скочу, як підскочу —
Полетить із тебе клоччя,
На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!

Як почув ведмідь цю мову —
Враз сховався у куці,
І побрів наш зайчик знову,
Сльози річкою ллючи.

Стріла зайчика собака,
Розпитала, що та як.
— Годі, — каже, — годі плакати,
Не боюсь я розбишак!

Підійшли вони до хати,
Загарчала: — Геть, хвостата!
Забирайся звідсіля!
А лисиця відмовля:

— Ось як скочу, як підскочу —
Полетить від тебе клоччя,
На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!

Утекла й собака зразу!
А зайчатко уночі
Знов побігло, від образи
Сльози річкою ллючи.

Враз іде назустріч півник,
Гострі шпори на ногах.
— Що з тобою? Дуже дивно
Зайця бачити в сльозах!

— Ой, мене прогнала з хати
Люта злодійка хвостата!
Ой, куди ж тепер піду?..
Де ж я захисток знайду?..

— Що ж, провчу я розбишаку!
— Де вже, півнику, тобі?!
Вовк, ведмедик і собака
Відступились в боротьбі...

— Ну, за мене не страшися!
Сам побачиш, — от ходім! —
Вийшли друзі на узбіччя,
Де стояв зайчачий дім.

Місяць виглянув з-за хмари.
Півник крилами ударив.
— Годі спати, — ку-ку-рі-ку! —
На чужім пуховику!

Лиска вмить продерла очі,
— Хто там ходить по двору?
Ось як скочу, як підскочу —
На шматочки роздеру!

Не злякався півник смілий
Та на ганок як стрибне.
— Забирайся, поки ціла!
Не дратуй, гляди, мене!

Відкида лиса запори,
Бачить: півник-молодець,
Гострий дзьоб, сталеві шпори
Ще й червоний гребінець.

Тут лиса аж закрутилась.
— Я хороша! Я не зла!
Я з зайчатком не сварилась,
По-сусідському жила!

А сама — мерщій на ганок,
Та — по східцях, та — у ліс!..
І зустрів зайчик ранок
Знов веселий, як колись.

Загадка

Кришталевий спис
Над дахом завис.
Як сонце припече —
Спис водою стече.

(Бурулька.)

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	І тиждень. Тема тижня: «Зимуючі птахи»
ФРОНТАЛЬНІ		
Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «У гості до крилатих друзів»
Вівторок	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне	Тема: «Сорока і синичка» (складання описової розповіді)
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «Фітнес-клуб для пташенят»
Четвер	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
П'ятниця	Дитина у довкіллі (двічі на місяць)	Тема: «Як люди піклуються взимку про птахів»
	Віконечко у природу (двічі на місяць)	—
ПІДГРУПОВІ		
Понеділок	Художня література	Тема: вивчення вірша Я. Божемської «Гороб'ята»
Вівторок	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)	Тема: «Чарівний птах» (нетрадиційне малювання)
Середа	Математична скарбничка (двічі на місяць)	Тема: «Число 3. Трикутник»
Четвер	Чарівні фарби і талановиті пальчики (ліплення, аплікація)	Тема: «Пташка» (ліплення)
П'ятниця	Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). Художня праця (двічі на місяць)	Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Годівничка для птахів» (покидьковий матеріал)

НА ЛЮТИЙ

<p>II тиждень. Тема тижня: «Як зимують лісові звірята»</p>	<p>III тиждень. Тема тижня: «Кімнатні рослини»</p>	<p>IV тиждень. Тема тижня: «Ясне сонечко усміхається, зима біла вже ховається»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: «У гості до ведмедика-олімпійця»</p>	<p>Тема: «Веселі квіти»</p>	<p>Тема: «Зима сонечка боїться»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «Зимівля звірів» (складання розповіді за сюжетними картинками)</p>	<p>Тема: «Моя улюблена кімнатна квітка» (складання описової розповіді)</p>	<p>Тема: складання розповіді за картиною «Таня не боїться морозу»</p>
<p>Тема: «Ведмедик і зайченятко — дуже спритні звірята»</p>	<p>Тема: «Подорож до зимового саду»</p>	<p>Тема: «Ясне сонечко зі звірятами бавиться»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «Квіти радість нам несуть»</p>	<p>—</p>
<p>Тема: «Життя тварин узимку»</p>	<p>—</p>	<p>Тема: «Останній подих зими»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: переказ оповідання І. Січовика «Ведмежата і зима»</p>	<p>Тема: вивчення вірша Н. Григор'євої «Кімнатні квіти»</p>	<p>Тема: вивчення вірша М. Познанської «Лютий»</p>
<p>Тема: «Зайчик-побігайчик»</p>	<p>Тема: «Квітка папороті в горщику» (малювання восковими олівцями)</p>	<p>Тема: «До побачення, зимо» (різні техніки малювання)</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «Просторові відношення (глибокий, мілкий)»</p>	<p>—</p>
<p>Тема: «Лисичка-сестричка» (аплікація)»</p>	<p>Тема: «Квітковий вазон» (ліплення)</p>	<p>Тема: «Ясне сонечко усміхається» (аплікація)</p>
<p>Тема (художня праця): «Білі зайчики сидять» (колективна композиція з пуху та хутра)</p>	<p>Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Підставка для квітів» (будівельний матеріал)</p>	<p>Тема (художня праця): «Прощальний подарунок зимі» (плетіння з кольорових стрічок)</p>

КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ

Ранкова гімнастика «Ведмедик-олімпієць»

I. Шиккування в колону по двоє (парами)

Ходьба парами, тримаючись за руки, на носках.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ із м'ячем

Піднімання рук угору та згинання їх у ліктях (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, м'яч тримати обома руками, опущеними вниз.

1–2 — підняти руки вгору, зігнути їх у ліктях, торкнутись м'ячем потилиці (вдих).

3–4 — випрямляючи руки, повернутись у В. п. (видих).

Нахили тулуба вперед (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, м'яч тримати обома руками, піднятими вгору.

1 — нахилити тулуб уперед, торкнутися м'ячем гомілки лівої ноги (видих).

2 — випрямитись у в. п. (вдих).

3–4 — те саме до правої ноги.

Повороти тулуба (повторити 4 р.)

В. п. — стоячи на колінах, м'яч на підлозі.

1–4 — повороти тулуба праворуч, прокотити м'яч навколо ніг.

5–8 — те саме ліворуч.

Рухи руками вниз, у сторони (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, руки в сторони, м'яч у правій руці.

1 — руки вниз, перекласти м'яч за спиною в ліву руку (видих).

2 — руки в сторони (вдих).

3–4 — те саме, перекладаючи м'яч у праву руку.

Присідання (повторити 6–8 р.)

В. п. — основна стійка, м'яч тримати обома руками, піднятими над головою.

1–2 — присісти, торкнутися м'ячем підлоги.

III. Шиккування в колону по одному

Ходьба у повільному темпі з рухами рук угору і вниз, як пташки крилами.

Ранкова гімнастика «Зустрічаємо весну»

I. Шиккування в колону по одному

Ходьба на носках, руки на поясі.

Біг у середньому темпі з зупинками.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ із кубиками

Піднімання рук у сторони і згинання їх (повторити 6 р.)

В. п. — основна стійка, руки з кубиками опущені вниз.

1 — підняти руки в сторони.

2 — зігнути руки в ліктях, торкнутися кубиками (вдих).

3 — руки в сторони.

4 — опустити руки (видих).

Нахили тулуба в сторони (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, руки з кубиками в сторони.

1 — нахилити тулуб ліворуч, підняти руки вгору, стукнути кубиками над головою (вдих).

2 — повернутись у в. п., руки в сторони (видих).

3–4 — те саме праворуч.

Згинання ніг (повторити 6 р.)

В. п. — сидячи на підлозі, кубики біля стегна.

1–2 — зігнути ноги в колінах, кубиками торкнутись колін (вдих).

3–4 — повернутись у в. п. (видих).

Нахили тулуба вперед (повторити 6 р.)

В. п. — стійка ноги нарізно, руки в з кубиками опущені вниз.

1 — нахилити тулуб уперед до правої ноги, стукнути кубиками під лівою (видих).

2 — випростатись у в. п. (вдих).

Напівприсідання і підстрибування (повторити двічі)

В. п. — основна стійка, руки на поясі, кубики на підлозі біля носків ніг.

1–4 — чотири півприсідання (пружні).

5 — стрибок через кубики.

6 — поворот кругом.

7–10 — напівприсідання (пружні).

11 — стрибок через кубики.

III. Шиккування в колону по одному

Ходьба у повільному темпі.

Гімнастика пробудження «Ми веселі силачі»**«Силачі».**

В. п. — лежачи на спині, руки в сторони.

1 — зігнути руки до плечей.

2 — повернутись у в. п.

Повторити 4–5 разів.

«Руки вгору».

В. п. — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1 — піднімання рук угору.

2 — повернутись у в. п.

Повторити 4–5 разів.

Піднімання ніг угору.

В. п. — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1 — піднімання прямої правої ноги вгору, потягнути носок.

2 — повернутись у в. п.

3 — те саме з лівої ноги.

Повторити 4–5 разів.

Повороти тулуба.

В. п. — стоячи біля ліжка, ноги на ширині плечей, руки на поясі.

1 — поворот тулуба праворуч, усміхнутися.

2 — повернутись у в. п.

3 — поворот тулуба ліворуч.

4 — повернутись у в. п.

Повторити 4–5 разів у повільному темпі.

Стрибки.

В. п. — стоячи біля ліжка, руки на поясі.

Стрибки на лівій і на правій нозі чергувати з ходьбою.

Повторити 6–8 разів.

Дихальні вправи.

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «У гості до крилатих друзів»	На прогулянці: лазіння по колоді, зігнувшись з опорою на руки; стрибки в глибину
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Сорока і синичка» (складання описової розповіді)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Яка користь від птахів»	—
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за горобцями	Спостереження за сорокою
Художня література		Тема: вивчення вірша Я. Божемської «Гороб'ята»	Читання оповідання В. Сухомлинського «Ялинка для горобчиків»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання ілюстрацій із зображенням зимуючих птахів	Тема: «Чарівний птах» (нетрадиційне малювання)
Математична скарбничка		Гра «Проклади доріжку»	—

ЗА ТЕМОЮ «ЗИМУЮЧІ ПТАХИ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Фітнес-клуб для пташенят»	На прогулянці: стрибки в довжину з місця через «струмок» завширшки 40 см; прокочування сніжної кулі обома руками по землі крізь «ворота», завширшки 50 см	Піший перехід до зимового парку
—	—	—
—	—	Тема: «Як люди піклуються взимку про птахів»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Який настрій викликає в людей щебетання птахів	Ігрова ситуація «Подбаємо про пташок»	—
Бесіда «Які пташки прилітають до годівнички»	Спостереження за синичкою	Спостереження за птахами в парку
Відгадування загадок про зимуючих пташок	Читання оповідання В. Сухомлинського «Дівчинка і синичка»	Читання вірша М. Людкевич «Біла годівниці»
Гра «Загадкові сліди» (штампування)	Тема: «Пташка» (ліплення)	Гра «Домалой пташку»
Тема: «Число 3. Трикутник»	—	Гра «Знайди трикутники»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Будуємо, майструємо, творимо		—	Добір матеріалу для виготовлення годівнички
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Пташина їдальня»	
		—	Пальчикова гра «Дві ворони»
	Рухливі ігри	«Пташки й автомобіль», «Сірий кіт», «Через струмок»	«Ти лети, чарівна пташко», «Не наступи», «Пташка і пташенята»
	Дидактичні ігри та вправи	«Якої пташки не стало?»	«Зимуючі птахи», «Кожну пташку на своє місце»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок та атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Підгодовування горобчиків крихтами хліба	Обтрушування гілля дерев від снігу

Середа	Четвер	П'ятниця
—	—	Тема: «Годівничка для птахів» (покидьковий матеріал)
Творча гра «Склади пташку»	—	Ігрова ситуація «Допоможемо пташкам»
«Я із пташкою біжу», «Дістань пташку», «З купини на купину»	«Гуси-гуси», «Хто швидше?», «Знайди, де сховано»	«Знайди свій колір», «Вовк і пташка», «Знайди і промовч»
«Перелітні чи зимуючі птахи», мовленнєва гра «Опиши, а ми відгадаємо»	Мовленнєва гра «Назви ласощі для птахів»	Мовленнєва гра «Опиши пташку»
Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки. допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику		
Підгодовування пташок у годівничці, насипання насіння	Підгодовування синичок — підвішування шматочків сала на гілочці	Підгодовування пташок у годівничці

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «У гості до ведмедика-олімпійця»	На прогулянці: підлізання з опорою на руки під три дуги, відстань між якими 1 м; прокочування м'яча у зворотному напрямі
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Зимівля звірів» (складання розповіді за сюжетними картинками)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Піклування людей про тварин узимку»	Розповідь-порівняння «Чим відрізняються люди від тварин» (частини тіла)
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за змінами погоди	Спостереження за хом'ячком
Художня література		Тема: переказ оповідання І. Січовика «Ведмежата і зима». Читання вірша П. Воронька «В лісі є зелена хата»	Читання оповідання Г. Скребицького та В. Чапліної «Як білка зимує»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		—	Тема: «Зайчик-побігайчик» (малювання)
Математична скарбничка		Гра «По якій доріжці йдуть звірята»	—

ЗА ТЕМОЮ «ЯК ЗИМУЮТЬ ЛІСОВІ ЗВІРЯТА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Ведмедик і зайченятко — дуже спритні звірята»	На прогулянці: лазіння по гімнастичній стінці; стрибки на обох ногах із просуванням уперед	Піший перехід до куточка лісу
—	—	—
—	—	Тема: «Життя тварин узимку»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
—	Бесіда «Гігієна тіла після спілкування з тваринами»	—
Спостереження за снігопадом	Спостереження за собакою: на яких диких тварин вона схожа	Хвилинка милування лісовою зимовою природою
Читання української народної казки «Зимівля звірів»	Читання української народної казки «Лисичка-сестричка і вовк-панібрат»	У куточку книги: розглядання ілюстрацій до казок про диких звірів
Гра «Дикі тварини» (трафарети)	Тема: «Лисичка-сестричка» (аплікація)	Гра «Упізнай лісових звірят»
—	Гра «Розсели звірят»	—

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		—	Добір матеріалу для виготовлення іграшки
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Лісовий дитячий садок»	
		Творча гра «Нова казка “Рукавичка”»	Гра-міркування «Від кого має ховатися зайчик?»
	Рухливі ігри	«Хто покликав?», «Знайди свій будиночок, «Хто далі кине?»	«Білі зайчики сидять», «З купини на купину», «Зайці і вовк»
	Дидактичні ігри та вправи	«Хто живе в рукавичці?»	«Чиї вушка і хвостики?», «Хто з ким стоїть поряд?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Розчищення доріжки від снігу	Годування хом’ячка

Середа	Четвер	П'ятниця
—	—	Тема: «Білі зайчики сидять» (колективна композиція з пуху та хутра)
—	Гра «Лісові тварини» (геометричні фігури)	—
«Ходить лисичка», «Хто далі кине», «Не замочи ніг»	«Я з ведмедиком біжу», «У ведмедя у бору», «Влуч у коло»	«Пташки й автомобіль», «Знайди і промовч», «З купини на купину»
«Упізнай тваринку за описом», «Мудра сова»	«Де чия домівка?»	«Хто чий?», «Упізнай за описом»
<p>Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки.</p> <p>допомога одне одному під час одягання.</p> <p>куточку та на майданчику</p>		
Розчищення доріжок від снігу	Годування собаки (під наглядом дорослого)	Підгодовування зайчат сухою травою

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «Веселі квіти»	На прогулянці: ходьба по похилій дошці, покладеній одним кінцем на куб або лаву; стрибки на підлогу
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Моя улюблена кімнатна квітка» (складання описової розповіді)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
		ПІДГРУПОВІ ТА	
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Жива природа рослин»	—
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за квітами в куточку природи	Спостереження за ґрунтом на квітнику
Художня література		Тема: вивчення вірша Н. Григор'євої «Кімнатні квіти»	У куточку книги: виготовлення книжки-саморобки «Кімнатні квіти»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання зображень кімнатних квітів	Тема: «Квітка папороті в горщику» (малювання восковими олівцями)
Математична скарбничка		Гра «Виклади квітку» (геометричні фігури)	—
Будуємо, майструємо, творимо		—	Гра «Чарівна квітка» (флоромозаїка)

ЗА ТЕМОЮ «КІМНАТНІ РОСЛИНИ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Подорож до зимового саду»	На прогулянці: ходьба по мотузку, покладеному на землю зигзагоподібно; стрибки в довжину з місця через «струмок» завширшки 40 см	Піший перехід до зимового саду
—	—	—
—	—	Тема: «Квіти радість нам несуть»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Який настрій викликають у нас квіти»	Бесіда-розповідь «Для чого людям потрібні кімнатні рослини?»	Розповідь про те, як люди доглядають кімнатні рослини
Спостереження за гілочками, поставленими у воду	—	Розглядання рослин зимового саду: умови їхнього росту
Читання вірша О. Матійка «Пробудились фіалки»	Читання вірша Л. Біленької «У Фросинки і Наталки»	Читання вірша К. Перелісної «Заворожений сад»
Гра «Розмалюй квітку»	Тема: «Квітковий вазон» (ліплення)	Гра «Домалюй квіти»
Тема: «Просторові відношення (глибокий, мілкий)»	Гра «Добери горщик для квітів»	—
—	—	Тема: «Підставка для квітів» (будівельний матеріал)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «У квітковому салоні»	
	Рухливі ігри	Гра-міркування «Щоб жилосьь рослинам добре»	Ігровий тренінг «Який настрій у рослини?»
	Дидактичні ігри та вправи	«Хто покликав?», «Пташенята й кіт», «Біжіть до мене»	«У лісочку на горбочку», «Горобчики й автомобіль», «Дістань сніжинку»
	Господарсько-побутова праця	«Що є у квітки?», мовленнева гра «Що треба зробити?»	Мовленнева гра «Упізнай квітку за описом»
Привчась працювати	Праця в природі	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Поливання квітів та протирання листочків від пилу в куточку природи	Нагортання снігу на квітник

Середа	Четвер	П'ятниця
Викладання квітів із лічильних паличок	Ігрова ситуація «Доглянемо квіти»	Творча гра «Театр квітів»
«Хто покликав?», «Через струмок», «З купини на купину»	«Ми веселі діти», «Пташки й кіт», «Де подзвонили?»	«Знайди собі пару», «Дожени пташку», «Горобчики й автомобіль»
«Якої квітки бракує?»	«Який настрій у рослини?»	«Які дерева взимку?», «Що змінилося?»
<p>Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки.</p> <p>допомога одне одному під час одягання.</p> <p>куточку та на майданчику</p>		
Витирання пилу на листочках кімнатних рослин	Поливання квітів у куточку природи, спушування землі у горщиках	Насипання снігу під стовбури дерев

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ «ЯСНЕ СОНЕЧКО УСМІХАЄТЬСЯ»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			ФРОНТАЛЬНІ
Зростаємо дужими		Тема: «Зима сонечка боїться»	На прогулянці: ходьба по гімнастичній лаві приставним кроком, лівим і правим боком; стрибки в глибину
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: складання розповіді за картиною «Таня не боїться морозу»
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Ігровий тренінг «Який настрий викликає така погода»	Бесіда-розповідь «Чому не можна ходити попід дахами, з яких звисають бурюльки»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за погодою, її змінами	Спостереження за бурюлками
Художня література		Тема: вивчення вірша М. Познанської «Лютий»	Читання вірша П. Воронька «Дід Мороз і Весна»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання художніх пейзажів пізньої зими	Тема: «До побачення зима» (різні техніки малювання)
Математична скарбничка		Гра «Не помились»	—

ПЛАН ЗА ТЕМОЮ ЗИМА БІЛА ВЖЕ ХОВАЄТЬСЯ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Ясне сонечко зі звірятами бавиться»	На прогулянці: підлізання під дугу лівим і правим боком; прокочування сніжної кулі обома руками по землі одне одному на відстані 2,5 м	Піший перехід до зимового парку
—	—	—
—	—	Тема: «Останній подих зими»
—	За планом музичного керівника	—
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ		
—	Ігрова ситуація «Ми не боїмось морозу»	Спостереження за працею двірника у парку
Спостереження за змінами у природі: особливості останнього місяця зими	Спостереження за морозом і сонечком	Хвилинка милування природою кінця зими
Вивчення вірша П. Грабовського «Зійшли сніги, шумить вода»	Читання вірша М.Сингаївського «Мороз і сонце»	Конкурс читців зимових віршів
Гра «Добери візерунок»	Тема: «Ясне сонечко усміхається» (аплікація)	Гра «Весна наближається»
—	Логічна гра «Що схоже на сонечко?»	—

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		—	Добирання матеріалу для плетіння
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Двірники»	
		—	Гра-міркування «Зима добра — зима погана»
	Рухливі ігри	«Іменинний пиріг», «Діти й вовк», «Наздожени мене»	«Пузир», «Сірий кіт», «Пташки й автомобіль»
	Дидактичні ігри та вправи	«Що змінилося?»	Мовленнєва вправа «Скажи інакше»
Привчаємось працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Посипання обмерзлих доріжок піском	Розчищення доріжок від снігу

Середа	Четвер	П'ятниця
—	—	Тема: «Процальний подарунок зимі» (плетіння з кольорових стрічок)
—	Гра-міркування «Що треба робити, щоб не хворіти?»	—
«Діти в лісі», «Гуси-гуси», «У ведмедя у бору»	«Знайди і промовч», «Холодно — гаряче», «Пузирі»	«З купини на купину», «Веселий бубон», «Хто далі кине?»
«Коли це буває?»	«Буває — не буває», «Що буває холодним?»	«Упізнай зимовий місяць», мовленнєва гра «Сніговий ланцюжок»
<p>Догляд за станом свого одягу, обтрушування взуття та одягу від снігу після прогулянки.</p> <p>допомога одне одному під час одягання. куточку та на майданчику</p>		
Спушування снігу біля стовбурів дерев	Розчищення доріжок від снігу	Зачищення країв тротуару

РУХЛИВІ ІГРИ

ПТАШКИ Й АВТОМОБІЛЬ

Мета: вправляти дітей в орієнтуванні у просторі, бігові зграйкою; учити повторювати рухи за дорослим; виховувати уважність, кмітливість, спритність.

Хід гри

Діти біжать гуртом, як пташки, розвівши руки у сторони й помахуючи ними, немов крилами. Вихователь стоїть збоку й промовляє:

Пташечки маленькі дружно полетіли.
Всі летіли, всі летіли, крильцями махали.
Так вони летіли, крильцями махали,
На стежинку сіли, зернятка клювали.

Після слів «На стежинку сіли» діти присідають і постукують пальчиками: «пташки клюють зернятка».

Потім вихователь, тримаючи в руках обруч, як кермо автомобіля, біжить до «пташок», промовляючи: «бі-бі». Діти тікають від автомобіля й біжать у задалегідь визначене місце кімнати — «гніздечко».

Наступного разу роль «автомобіля» виконує дитина або кілька дітей.

СІРИЙ КІТ

Мета: вправляти дітей у ходьбі в різних напрямках.

Хід гри

Гравці стають у ряд один за одним, беруться за пояс попереднього гравця, ходять у різних напрямках: прямо, по кругу, «змією». Згодом «сірий кіт» (гравець, який стоїть першим і водить усіх) запитує:

- А є миші в стозі?
- Є!
- А не бояться кота?
- Ні.
- Ой як кіт вусами поворушить, то всіх мишей подушить!

Із цими словами «кіт» починає ловити «мишей». Той, кого він піймає, стає «котом», а «кіт» — «мишею». Гравці-«миші» тікають від «кота», не розвиваючи ланцюжка.

ЧЕРЕЗ СТРУМОК

Мета: учити ходити по зменшеній опорі; розвивати відчуття рівноваги та спритність.

Хід гри

Вихователь креслить на землі дві лінії (у приміщенні — кладе на підлогу дві мотузки) — «струмок» — і кладе через нього дошку — «місток». Дітям пропонують пройти по «містку» на інший бік.

Методичні поради. Коли діти перейдуть на інший бік, їм можна запропонувати пострибати, зібрати «квіточки» (різнокольорові клаптики тканини). Після цього вони повертаються по «містку» у зворотному напрямку.

ПТАШКА І ПТАШЕНЯТА

Мета: учити дітей ходити й бігати врозтіч, не наштовхуючись одне на одного; виховувати уважність; учити орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Учасників гри розподіляють на чотири-п'ять підгруп, у кожній з яких — по шестеро-восьмеро дітей. Кожна підгрупа «пташенят» має свою хатку — «гніздо» (коло діаметром 3 м, намальоване на землі або викладене скакалкою). У кожній підгрупі гравців — своя «мати-пташка». Вихователь говорить: «Полетіли пташки». Діти вибігають із «гнізда», стрибають, махають руками, ніби пташки крилами, бігають по майданчику. Після слів вихователя «Летіть додому, пташенята», вони разом зі своєю «мамою» повертаються до «гнізда» і стають у коло. «Пташка-матуся» годує їх зернятками: пучкою руки торкається долоньки кожної дитини.

Методичні поради. «Пташенята» вилітають із гнізд і повертаються до них тільки за сигналом вихователя.

ДІСТАНЬ ПТАШКУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати на обох ногах; розвивати спритність; виховувати уважність, спостережливість.

Хід гри

Діти стоять у колі на відстані витягнутих у сторони рук, обличчям усередину. Вихователь стає у центрі кола і тримає в руках прутик завдовжки 1–1,5 м із прив'язаною до нього на шнурку (завдовжки 1 м) паперовою «пташкою». Він піднімає «пташку» над головою дітей і обводить прутиком коло. Коли «пташка» летить над головами, діти підстрибують, намагаючись уіймати її. Виграє той, хто доторкнувся до «пташки». Він говорить: «Я зловив».

Гра повторюється доти, доки «пташку» не зловить певна кількість дітей (6–8).

Методичні поради. Ловити «пташку» можна тільки обома руками, підстрибуючи на обох ногах на місці вгору. Прутик швидко пересувають по колу, піднімають та опускають «пташку», залежно від росту дітей, щоб, підстрибуючи, вони могли доторкнутися до неї.

ЗНАЙДИ, ДЕ ЗАХОВАНО

Мета: виховувати спостережливість, витримку; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у шерензі в одному кінці майданчика (залу). Вихователь показує дітям брязкальце, м'ячик або кубик і говорить, що збирається його заховати. Діти повертаються до стінки й заплющують очі. Дорослий ховає предмет, після чого дає команду: «Можна шукати!» Діти розплющують очі й починають шукати предмет. Той, хто першим його знайде, має право ховати предмет наступним.

Методичні поради. Шукати предмет можна тільки після сигналу вихователя. Якщо діти довго не можуть знайти предмет, можна підійти до місця, де його заховано, й запросити пошукати саме там.

ГУСИ-ГУСИ

Мета: удосконалювати навички бігу на швидкість; виховувати витримку, кмітливість та орієнтування у просторі.

Хід гри

В одному кінці майданчика намічають місце для «пташника», де живуть гуси, а у протилежному — «поле», де вони пасуться. Між «полем» і «пташником» знаходиться місце для «вовка», «вовче лігво».

Одну дитину обирають «вовком», який сидить у «лігві», інші діти — «гуси» — у «пташнику».

Вихователь починає гру словами «Гуси-гуси, в поле!» Діти вибігають на майданчик, махають руками, ніби гуси крилами.

Через деякий час вихователь кличе: «Гуси-гуси, додому, сірий вовк під горою!»

Діти зупиняються й хором запитують: «Що він там робить?»

Вихователь відповідає: «Гусей скубе».

«Яких?» — знову запитують діти. «Сіреньких і біленьких. Тікайте швидше додому!»

«Гуси» біжать до «пташника», а «вовк» вибігає з «лігва» й намагається їх зловити. Тих, кого він упіймав, відводить до «лігва». Після двох виходів «гусей» у поле обирають нового «вовка».

Гра повторюється.

Методичні поради. Гуси можуть «вилітати в поле» й повертатися до «пташника» тільки після слів вихователя. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся «вовк». Після закінчення гри вихователь відзначає дітей, яких «вовк» жодного разу не впіймав.

ВОВК І ПТАШКИ

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці й бігати з підстрибуванням; виховувати уважність, витримку.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) перед накресленою лінією стоять діти — «пташки». В іншому кінці, за деревом (стільцем або стовпчиком), сидить «вовк», якого обирають за допомогою лічилки.

Вихователь промовляє:

Пташки в лісі літають.

Діти розходяться, бігають, удають, що літають.

Вихователь продовжує:

Пташки, поспішайте,

Вовк за деревом —

Тікайте!

«Пташки» біжать за лінію, а деякі вилазять на гімнастичну стінку (парканчик) або стають на гімнастичну лаву (колоду); «вовк» ловить їх.

Гра повторюється з іншим ведучим («вовком»).

Методичні поради. Діти повинні ходити, бігати в різних напрямках, не наштовхуватися одне на одного, а також підходити ближче до «вовка», не боятися його.

НЕ НАСТУПИ

Мета: удосконалювати вміння ходити, переступаючи через кубики; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

На підлогу у 2–3 ряди ставлять 5–6 кубиків на відстані 1 м один від одного. Діти стоять в одному кінці залу або майданчика. Двоє-трьох з них одночасно проходять в інший кінець залу (майданчика), переступаючи через кубики і при цьому не наступаючи на них. Після цього вправу виконує наступна підгрупа дітей.

Методичні поради. Нагадати, щоб, переступаючи через кубики, діти вище піднімали ноги. При повторенні гри кількість кубиків можна збільшити й запропонувати пришвидшити темп ходьби.

З КУПИНИ НА КУПИНУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати в довжину на обох ногах; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь розкладає на землі (підлозі) обручі або кружечки з картону на відстані 20–30 см одне від одного. За сигналом вихователя «Стрибаємо з купини на купину» діти стрибають, відштовхуючись обома ногами, з обруча в обруч (4–5 стрибків).

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти енергійно відштовхувалися обома ногами та приземлювалися у середину обруча (кружечка).

ВОВК І ПТАШКИ

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці й бігати з підстрибуванням; виховувати уважність, витримку.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) перед накресленою лінією стоять діти — «пташки». В іншому кінці, за деревом (стілцем або стовпчиком), сидить «вовк», якого обирають за допомогою лічилки.

Вихователь промовляє:

Пташки в лісі літають.

Діти розходяться, бігають, удають, що літають.

Вихователь продовжує:

Пташки, поспішайте,
Вовк за деревом —
Тікайте!

«Пташки» біжать за лінію, а деякі вилазять на гімнастичну стінку (парканчик) або стають на гімнастичну лаву (колоду); «вовк» ловить їх.

Гра повторюється з іншим ведучим («вовком»).

Методичні поради. Діти повинні ходити, бігати в різних напрямках, не наштовхуватися одне на одного, а також підходити ближче до «вовка», не боятися його.

ЗНАЙДИ СВІЙ КОЛІР

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати спритність і вміння діяти за сигналом.

Хід гри

Вихователь роздає дітям прапорці трьох-чотирьох кольорів: червоний, синій, жовтий або зелений. Діти з прапорцями одного кольору розташовуються біля прапорця такого самого кольору, який стоїть на підставці. Після слів вихователя «Ідіть гуляти!» діти розходяться в різні сторони. На слова вихователя «Знайди свій колір!» вони швидко біжать до прапорця відповідного кольору і стають у коло.

Методичні поради. Відзначити групу дітей, яка найшвидше зібралася біля свого прапорця. Після кількаразового повторення гри запропонувати дітям під час ходьби зупинитися, заплющити очі, а тим часом переставити прапорці з одного кутка залу (майданчика) в інший.

Гру можна ускладнити введенням нових кольорів.

ХТО ШВИДШЕ?

Мета: удосконалювати навички бігу й підлізання під дугу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Діти розподіляються на три-чотири колони-команди (з однаковою кількістю дітей). Вони стають напроти стільців, на які покладено будь-які предмети або по прапорцю. Стільці поставлено на відстані 6–10 м від стартової лінії. На шляху до стільців поставлено дуги.

За командою вихователя «Раз, два, три — біжи!» діти, які стоять першими в колонах, біжать, підлазять під дугою, підбігають до предметів або прапорців і піднімають їх угору. Після цього вони кладуть предмети на місце і повертаються в кінець колони. На наступну команду «Біжи!» біжать другі, треті діти в колонах — гра продовжується.

Гра закінчується, коли в ній візьмуть участь усі діти.

Методичні поради. Бігти зі стартової лінії можна лише після команди «Біжи!» Після кількох повторень можна замість дуг поставити обручі, прив'язані до стоек або стільців.

ЗНАЙДИ СВІЙ БУДИНОК

Мета: учити швидко орієнтуватися у просторі; удосконалювати вміння ходити й бігати врозтіч; виховувати уважність.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи. Одна з них сидить на лаві або стільцях в одному кінці майданчика (залу), друга — в іншому.

Після слів вихователя «Діти по майданчику гуляють, ходять, бігають, стрибають» усі діти виконують указані команди. Вихователь говорить: «Гей, не зівайте, як почуєте гудок — тікайте» і дає сигнал: «У-у-у». Діти поспішають на свої місця (до «будиночка») і сідають на свої стільчики.

Методичні поради. Під час гри нагадувати дітям, щоб вони не наштовхувались одне на одного. Вихователь грає разом із дітьми. У кінці гри відзначити тих, хто жодного разу не наштовхнувся на товариша, першим після сигналу повернувся до «будиночка» і тихо сів на стілець. Слід вчасно дати сигнал для відпочинку.

ЗНАЙДИ І ПРОМОВЧ

Мета: виховувати витримку, спостережливість; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм відвернутися й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» діти розплющують очі й починають шукати. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тиенько каже йому про це, після чого повертається на своє місце.

Гра продовжується доти, доки всі діти не знайдуть прапорець.

Методичні поради. Спостерігати за тим, щоб діти не підглядали, куди ховають прапорець. Той, хто підглядає, не бере участі у грі. Прапорець можна замінити кубиком, брязкальцем або м'ячиком.

ХТО ПОКЛИКАВ?

Мета: виховувати уважність і витримку.

Хід гри

Діти стоять або сидять у колі. Одна дитина стає або сідає на стілець у центрі кола, заплющує очі. Вихователь, не називаючи імені, вказує рукою на будь-кого з дітей, які сидять за спиною відгадувача. Той, на кого вказали, встає і голосно називає ім'я дитини, яка сидить у середині кола. Та намагається впізнати голос товариша. Якщо голос відгадано, дитина розплющує очі, і вони міняються місцями. Якщо ні — вихователь пропонує відгадувачу не розплющувати очей, а ще раз послухати. Називати може та сама дитина або інша, за вказівкою вихователя.

Після того як змінюється двоє-троє дітей, вихователь пропонує всім побігати по майданчику (залу). За сигналом вихователя «Шикуйтесь у коло!» діти займають свої місця.

Методичні поради. Відгадувач не розплющує очей доти, доки не вгадає, хто покликав. Діти повинні додержуватись повної тиші.

ЗНАЙДИ СОБІ ПАРУ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність і вміння орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Діти стають парами, хто з ким хоче. За умовним сигналом вихователя (один удар у бубон, свисток) діти розходяться або розбігаються по залу (майданчику). За другим сигналом (два удари у бубон або слова «Знайди собі пару») діти стають парами й під удари у бубон йдуть по залу (майданчику). Після цього за умовним сигналом знову розбігаються врозтіч і на слова «Знайди собі пару» поспішають стати парами так, як стояли на початку гри. Тому, хто довго шукає пару, діти промовляють: «Олю, Олю, поспішай, швидше пару вибирай!»

Гру повторюють кілька разів.

Методичні поради. Діти стають парами і розбігаються лише за сигналом. При кожному повторенні гри пари міняються. Стежити за тим, щоб діти використовували всю площу залу (майданчика), не штовхали одне одного й швидко ставали парами.

ХТО ДАЛІ КИНЕ?

Мета: удосконалювати вміння метати торбинку з піском на дальність; розвивати координацію рухів.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу на лінії, накресленій на землі. Кожна дитина тримає в обох руках торбинки з піском. За сигналом вихователя вони кидають якнайдалі торбинки спочатку правою, а потім лівою рукою. Вихователь відзначає тих, хто кинув торбинку найдалі. Діти беруть торбинки й повертаються на свої місця.

Методичні поради. Попередити дітей, щоб вони стежили за тим, куди впали їхні торбинки. Педагог також звертає увагу на широкий замах із-за голови та енергійний кидок торбинки.

ІМЕНИННИЙ ПИРІГ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати пам'ять та уважність.

Хід гри

Діти утворюють велике коло, в центрі якого стоїть дитина-«іменинник». Вихователь промовляє віршик, а діти в цей час виконують відповідні рухи:

Принесли у дитсадок
Іменинний пиріжок.

(Діти ходять по колу.)

Ось такий вузенький,

(Витягують руки перед собою, долоні одна проти одної.)

Ось такий низенький,

(Присідають, руки витягують перед собою долонями вниз.)

Ось такий завдовжки.

(Піднімаються й розводять руки у сторони.)

Вихователь і діти звертаються до «іменинника», промовляючи:

Катю, ти часу не гай,
Кого хочеш, вибирай.

«Іменинник» відповідає, називаючи ім'я будь-якої дитини:

Я люблю, звичайно, всіх,
Але Ваню — більш за всіх.

Ваня виходить у коло.

Вихователь говорить:

Дуже весело у нас,
Потанцюєм кілька раз.

Діти, стоячи на місці й поклавши руки на пояс, виконують танок.

Методичні поради. Учасники ходять по колу праворуч і ліворуч — за вказівкою вихователя. Рухи виконують усі разом відповідно до слів вихователя.

БІЛЕНЬКІ ЗАЙЧИКИ СИДЯТЬ

Мета: учити стрибати на місці на обох ногах; розвивати уважність і витримку.

Хід гри

Діти-«зайчики» сидять (навпочіпки) в колі, посередині якого знаходиться вихователь. Вихователь промовляє:

Ось біленькі зайчики сидять,
Вони вушками ворушать.

(Діти піднімають долоні до голови.)

Ось так, ось так
Вони вушками рухають.

(Діти рухають пальцями.)

Їм холодно сидіти,
Треба лапоньки погріти.

(Діти піднімаються і, стоячи, плескають у долоні.)

Вже набридло їм стояти,
Треба трохи пострибати.
Стриб, стриб, стриб, стриб,
Треба трохи пострибати.

(Діти стрибають на місці на обох ногах.)

Зайчики, поспішайте,
Вовк за деревом — тікайте!

(Діти розбігаються навсібіч.)
Гру повторюють.

МИ ВЕСЕЛІ ДІТИ

Мета: удосконалювати навички ритмічної ходьби й бігу; виховувати рішучість та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти шикуються в коло, тримаючись за руки. Одна дитина стає посередині кола — це «ловець». Діти ходять по колу, промовляючи:

Ми веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Ану, спробуй нас догнати.
Раз, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а «ловець» ловить їх. Якщо буде упіймано двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим «ловцем».

Методичні поради. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся рукою «ловець». Упіймана дитина не може бути «ловцем». Якщо «ловець» довго не може нікого спіймати, його замінюють іншим.

ЗАЙЦІ Й ВОВК

Мета: удосконалювати навички стрибків на обох ногах і швидкого бігу; розвивати уважність і спритність.

Хід гри

В одному кінці майданчика (залу) — «ліс». Обирають «вовка», який ховається за деревом (стільцем). Решта дітей — «зайчики» — стоять у протилежному кінці майданчика за лінією.

Вихователь промовляє:

Ось зайчики сіренькі
По лісу стрибають!

(Діти бігають і стрибають по всьому майданчику чи залу.)

За дерева, кущики заглядають,
Чи не йде вовк.

(Діти наслідують рухи «зайчиків».)

Знову бігають, стрибають,
Втомились і сплять,
Тільки вушка із замету стирчать.

(Діти присідають, удають, ніби сплять.)

Зайчики, поспішайте,
Вовк за деревом — тікайте!

«Зайчики» прокидаються й тікають, а «вовк» ловить їх. Обирають іншого «вовка», і гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб «зайці» стрибали легко, на обох ногах, бігали по всьому майданчику (залу), не нашттовхуючись одне на одного. «Вовк» може ловити дітей тільки за лінією.

У ВЕДМЕДЯ У БОРУ

Мета: удосконалювати навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Обирають ведучого — «ведмедя». Для нього в одному кінці майданчика креслять коло — «барліг». У протилежному кінці — «будиночки» дітей.

Вихователь промовляє:

У ведмедя у бору
Гриби, ягоди беру,
Гриби, ягоди беру.

Діти йдуть до «лісу» і збирають гриби, ягоди (присідають і торкаються обома руками підлоги, підводяться, підходять до «ведмежого барлога»).

Вихователь продовжує:

А ведмідь сидить
І на нас ричить.

Після цих слів «ведмідь» тихо ворухнеться, потягується і з ричанням встає. Діти тікають у свій «будиночок», а «ведмідь» біжить за ними й ловить. Гра продовжується з новим «ведмедем».

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти ближче підходили до «ведмедя», не боялись його. У кінці гри відзначити найспритніших дітей і «ведмедя», який ловив найшвидше. Дітей, яких було впіймано, на роль «ведмедя» не обирають.

НЕ ЗАМОЧИ НІГ

Мета: удосконалювати навички стрибка в довжину з місця; виховувати уважність й розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) прокладають дві паралельні мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Вихователь повідомляє, що між ними — «болото». По «болоту» на відстані одного кроку розкидано маленькі обручі або кружечки з картону — «купини». Дітей ділять на три підгрупи. Кожна з них по черзі перескакує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє та підгрупа, в якій ніхто жодного разу «не замочив ніг», тобто не оступився.

Методичні поради. Кожна підгрупа починає перестрибувати болото за сигналом вихователя. Замість кружечків можна покласти дерев'яні кубики заввишки 10–15 см.

ВЛУЧ У КОЛО

Мета: удосконалювати вміння метати торбинки з піском у ціль; розвивати окомір і координацію рухів.

Хід гри

Діти утворюють коло. У його центрі на відстані 2–2,5 м кладуть обруч. У кожної дитини — торбинка з піском (масою 100 г). Після команди «Кидай!» діти кидають торбинки правою рукою зверху з-за голови в обруч, намагаючись влучити в ціль. Після цього вони збирають торбинки і стають на свої місця. Вихователь зазначає, чиї торбинки влучили в обруч. Наступний кидок діти виконують лівою рукою.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як кидати торбинку в ціль. Відстань від цілі поступово збільшується. На майданчику можна кидати каштани, шишки, сніжки.

ДІСТАНЬ СНІЖИНКУ

Мета: удосконалювати навички стрибати вгору поштовхом обох ніг; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Між двома стояками натягують мотузку на 10–15 см вище від піднятих угору рук дитини. До неї прикріплюють 5–6 сніжинок на певній відстані одна від одної.

Вихователь викликає п'ятьох або шістьох дітей, які стають під сніжинками й за сигналом «Раз!» виконують стрибок угору поштовхом обох ніг, намагаючись дістати сніжинку, після чого повертаються на свої місця. Вихователь відзначає дітей, які з першого разу дістали сніжинку, тобто доторкнулися до неї обома руками.

Методичні поради. Підказати, щоб під час стрибка діти виконували енергійний мах обома руками вгору. Дитина може виконати кілька стрибків (3–4), доки не доторкнеться до сніжинки.

У ЛІСОЧКУ НА ГОРБОЧКУ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати уважність і чесність.

Хід гри

Когось із дітей обирають «Катрусєю», яка сидить на «горбочку». Решта малюків біжать гуртом, як пташки, розвівши руки у сторони й помахуючи ними, ніби крилами. Вихователь стоїть збоку і промовляє:

У лісочку на горбочку
Спить Катруся в холодочку,
Ми тихенько підійдем,
Сон Катрусі збережем.

Діти ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Катрусі» пліч-о-пліч і зупиняються.

Одна дитина, обрана вихователем, підходить до «Катрусі» й промовляє:

Катрусю, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Діти говорять разом: «Відгадай, хто покликав». Якщо «Катруся» відгадає, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина, яка сидить у колі, не розплющувала очей, доки не відгадає, хто її покликав.

ГУСИ-ГУСИ

Мета: удосконалювати навички бігу на швидкість; виховувати витримку, кмітливість та орієнтування у просторі.

Хід гри

В одному кінці майданчика намічають місце для «пташника», де живуть гуси, а у протилежному — «поле», де вони пасуться. Між «полем» і «пташником» знаходиться місце для «вовка», «вовче лігво».

Одну дитину обирають «вовком», який сидить у «лігві», інші діти — «гуси» — у «пташнику».

Вихователь починає гру словами «Гуси-гуси, в поле!» Діти вибігають на майданчик, махають руками, ніби гуси крилами.

Через деякий час вихователь кличе: «Гуси-гуси, додому, сірий вовк під горою!»

Діти зупиняються й хором запитують: «Що він там робить?»

Вихователь відповідає: «Гусей скубе».

«Яких?» — знову запитують діти. «Сіреньких і біленьких. Тікайте швидше додому!»

«Гуси» біжать до «пташника», а «вовк» вибігає з «лігва» й намагається їх зловити. Тих, кого він упіймав, відводить до «лігва». Після двох виходів «гусей» у поле обирають нового «вовка».

Гра повторюється.

Методичні поради. Гуси можуть «вилітати в поле» й повертатися до «пташника» тільки після слів вихователя. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся «вовк». Після закінчення гри вихователь відзначає дітей, яких «вовк» жодного разу не впіймав.

ПТАШЕНЯТА І КІТ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати спостережливість і кмітливість.

Хід гри

Діти-«пташки» стоять у великому колі. Посередині кола на стільчику сидить «кіт» і вдає, що спить.

Вихователь промовляє:

Білий котик спить на лаві
Серед нашого двора.
Прилетіли пташенята.
Та як крикнуть раптом...

Діти, узявшись за руки і ступаючи дрібним повільним ритмічним кроком, разом із вихователем звужують коло, зупиняються пліч-о-пліч і дружно промовляють: «Кар!» «Кіт» прокидається і кричить «Няв!» Діти-«пташки» розбігаються навсібіч, а «кіт» їх ловить. Гру повторюють з іншим «котом».

Методичні поради. «Кіт» не розплющує очей, доки не почує слово «кар». Упійманими вважати тих, до кого «кіт» доторкнеться рукою. Дитина, яку впіймали, не може бути «котом» (щоб діти навмисно не піддавались).

ДІТИ І ВОВК

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці й бігати з підстрибуванням; виховувати уважність і витриманість.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) перед накресленою лінією стоять діти. В іншому кінці, за деревом (стільцем або стовпчиком) сидить вихователь («вовк»).

Вихователь тричі промовляє:

Діти в лісі гуляють,
Ходять, бігають, стрибають,
Комариків відганяють.

Діти розходяться, бігають, а на слова «комариків відганяють» підстрибують, плескають у долоні над головою, ніби відганяючи комариків.

Дорослий продовжує:

Діти, поспішайте,
Вовк за деревом,—
Тікайте!

Діти біжать за лінію, деякі вилазять на гімнастичну стінку (парканчик) або стають на гімнастичну лаву (колоду), а «вовк» ловить їх.

Гра повторюється з іншим ведучим («вовком»).

Методичні поради. Діти повинні ходити, бігати в різних напрямках, не наштовхуватися один на одного, а також підходити ближче до «вовка». Замість слів «комариків відганяють» можна сказати: «гриби, ягоди збирають» або «горішки з дерева зривають». На ці слова діти виконують знайомі справи.

ГОРОБЧИКИ Й АВТОМОБІЛІ

Мета: учити дітей бігати в різних напрямках, не наштовхуючись одне на одного; розвивати уважність, уміння орієнтуватись у просторі, слухати сигнал вихователя.

Хід гри

Діти сідають на стільчики, розташовані в одному кінці кімнати (майданчика). Це «горобчики» в гніздечках. Після слів вихователя «Горобчики полетіли» діти бігають по всьому майданчику в довільних напрямках. На слова «Автомобіль їде» «горобчики летять у гніздечка» (повертаються на свої місця й сідають на стільчики).

ДЕ ПОДЗВОНИЛИ?

Мета: виховувати витримку та вміння швидко орієнтуватися.

Хід гри

Діти стоять у колі. У середину вихователь виводить дитину і зав'язує їй очі хусточкою. Комуś із дітей, які стоять у колі, вихователь пропонує подзвонити.

Дитина, в якої зав'язані очі, показує рукою, звідки долинув звук. Якщо вона покаже правильно, їй розв'язують очі, а той, хто дзвонив, піднімає дзвоник і показує його. Якщо ж не відгадає, то слухає вдруге. Після цього обирають іншу дитину, і гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина передчасно не розв'язала хусточки. Можна запропонувати не показувати рукою, звідки долинає звук, а повернутися обличчям.

БІЖІТЬ ДО МЕНЕ

Мета: удосконалювати вміння дітей виконувати рух за сигналом і біг по прямій; учити орієнтуватися у просторі, виховувати уважність.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу за 8–10 м від вихователя. Після його слів «Діти, біжіть до мене!» вони виконують дію, а вихователь зустрічає їх із розпростертими руками й каже: «Прибігли! А тепер біжіть назад!» Діти біжать на своє місце. Гра повторюється.

Методичні поради. На початку року гру можна проводити з підгрупою (6–8 дітей). Для того, щоб зацікавити дітей, можна сказати: «Прибігли. Скажіть, що в мене в руках?», показуючи будь-яку іграшку.

Гру можна ускладнити, створивши перешкоди (підлізти під шнур тощо).

НАЗДОЖЕНІТЬ МЕНЕ (ІГРАШКУ)

Мета: учити бігати по прямій; виховувати вміння швидко орієнтуватися та рухатися, не заважаючи одне одному.

Хід гри

Вихователь одягає шапочку зайчика, пропонує дітям наздогнати його. Гравці біжать, доганяючи зайчика. Побігавши у середньому темпі 20–25 с, дорослий дає кому-небудь із дітей упіймати себе, і всі повертаються на свої місця. Потім вихователь пропонує комуś із дітей одягнути шапочку ведмедика. Всі намагаються наздогнати ведмедика.

ПТАШКИ Й АВТОМОБІЛЬ

Мета: вправляти дітей в орієнтуванні у просторі, бігові зграйкою; учити повторювати рухи за дорослим; виховувати уважність, кмітливість, спритність.

Хід гри

Діти біжать гуртом, як пташки, розвівши руки у сторони й помахуючи ними, немов крилами. Вихователь стоїть збоку й промовляє:

Пташечки маленькі дружно полетіли.
Всі летіли, всі летіли, крильцями махали.
Так вони летіли, крильцями махали,
На стежинку сіли, зернятка клювали.

Після слів «На стежинку сіли» діти присідають і постукують пальчиками: «пташки клюють зернятка».

Потім вихователь, тримаючи в руках обруч, як кермо автомобіля, біжить до «пташок», промовляючи: «бі-бі». Діти тікають від автомобіля й біжать у заздалегідь визначене місце кімнати — «гніздечко».

Наступного разу роль «автомобіля» виконує дитина або кілька дітей.

СІРИЙ КІТ

Мета: вправляти дітей у ходьбі в різних напрямках.

Хід гри

Гравці стають у ряд один за одним, беруться за пояс попереднього гравця, ходять у різних напрямках: прямо, по колу, «змійкою». Згодом «сірий кіт» (гравець, який стоїть першим і водить усіх) запитує:

- А є миші в стозі?
- Є!
- А не бояться кота?
- Ні.
- Ой як кіт вусами поворушить, то всіх мишей подушить!

Із цими словами «кіт» починає ловити «мишей». Той, кого він піймає, стає «котом», а «кіт» — «мишею». Гравці-«миші» тікають від «кота», не розвиваючи ланцюжка.

ДІТИ В ЛІСІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях (лаві), розташованих в одному кінці майданчика (залу). Вихователь промовляє:

Діти по садочку гуляють,
Листячко жовте збирають,
У пучечки гарно складають.

Гравці розходяться в різних напрямках і роблять відповідні рухи.

На слова: «На свої місця!» діти біжать до своїх стільчиків (лави) й сідають.

Методичні поради. Відзначити дітей, які жодного разу не помилилися і швидко знаходили свої місця. Залежно від сезону, можна давати різні завдання: «Каштани круглі збирають» або «Квіти в руках міцно тримають» тощо.

РОЗДУВАЙСЯ, ПУЗИР

Мета: учити дітей ставати в коло, робити його як можна більшим; розвивати вміння узгоджувати рухи зі словами.

Хід гри

Діти разом із вихователем беруться за руки й утворюють невелике коло, стоячи пліч-о-пліч.

Вихователь промовляє:

Роздувайся, пузир,
Роздувайся великий,
Залишайся такий,
Та не лопайся.

Гравці відходять назад, тримаючись за руки, доти, доки вихователь не скаже: «Лопнув пузир!» Тоді вони опускають руки й присідають, промовляючи при цьому: «Хлоп!»

Можна також запропонувати після слів «Лопнув пузир» зійтися до центру, тримаючись за руки й промовляючи при цьому звук «ш-ш-ш» — повітря виходить. Після цього діти знову «надувають пузир» — відходячи назад, утворюючи велике коло.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

ЯКОЇ ПТАШКИ НЕ СТАЛО?

Мета: продовжувати вчити дітей упізнавати і називати птахів; розвивати зорову пам'ять, уважність; виховувати старанність.

Матеріал: картинки з зображеннями птахів.

Хід гри

Вихователь розвішує на гілочці дерева площинні зображення пташок і пропонує дітям назвати їх усіх. Потім діти заплющують очі, а вихователь ховає одну пташку, і діти повинні відгадати, якої пташки не стало.

ЗИМУЮЧІ ПТАХИ

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати і називати зимуючих птахів; розвивати зорову пам'ять, мислення; виховувати любов до природи.

Матеріал: картинки з зображеннями птахів (горобець, голуб, ворона, ластівка, шпак, синиця).

Хід гри

Перед дітьми розвішані на гілочці дерева зображення пташок. Вихователь пропонує назвати їх. Дитина називає пташку, показує її та говорить, зимуюча ця пташка чи ні.

КОЖНУ ПТАШКУ НА СВОЄ МІСЦЕ

Мета: продовжувати вчити дітей розпізнавати пташок своєї місцевості; закріпити знання дітей про те, чим живляться, де живуть птахи; поглибити знання про пристосування птахів до умов середовища (перелітні, зимуючі птахи); виховувати бережливе ставлення до природи.

Матеріал: картки із зображенням перелітних і зимуючих птахів.

Хід гри

Вихователь роздає дітям картки із зображенням птахів. Потім пропонує їм на один стіл покласти картки із зображенням перелітних птахів, а на другий — із зображенням зимуючих і обґрунтувати свій вибір.

ПЕРЕЛІТНІ ЧИ ЗИМУЮЧІ ПТАХИ

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати і називати зимуючих та перелітних птахів; класифікувати їх; розвивати зорову пам'ять, увагу, мислення.

Матеріал: картинки із зображеннями перелітних та зимуючих птахів.

Хід гри

Вихователь роздає дітям картинки із зображенням різних птахів і пропонує їх розділитися. Потім вихователь пропонує назвати пташок і з'ясувати, які вони: зимуючі чи перелітні. Якщо дитині дісталася перелітна пташка, то вона повинна підбігти до дерева, на якому висить годівничка, якщо зимуюча — залишитися на місці.

ОПИШИ, А МИ ВІДГАДАЄМО (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей повно та чітко описувати зимуючих і перелітних птахів; розвивати уважність; виховувати любов до пташок.

Матеріал: картки із зображенням пташок.

Хід гри

Дитина обирає картинку із зображенням пташки, щоб решта дітей не бачили, та описує її. Діти повинні відгадати назву пташки та відповісти, перелітна вона чи зимуюча.

НАЗВИ ЛАСОЦІ ДЛЯ ПТАХІВ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей утворювати від іменників прикметники.

Хід гри

Вихователь пропонує утворити від заданих іменників прикметники:
 насіння соняшника — соняшникове насіння;
 насіння кавуна — кавунове насіння;
 насіння гарбуза — гарбузове насіння;
 крихти хліба — хлібні крихти;
 зерно пшениці — пшеничне зерно і т. ін.

ОПИШИ ПТАШКУ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей описувати зимуючих і перелітних птахів; розвивати уважність; виховувати любов до пташок.

Матеріал: картки із зображенням пташок.

Хід гри

Вихователь показує картинку із зображенням пташки і пропонує скласти про неї описову розповідь.

ХТО ЖИВЕ В РУКАВИЧЦІ?

Мета: продовжувати вчити дітей називати героїв казки «Рукавичка»; розвивати пам'ять, увагу; виховувати любов до казок.

Матеріал: рукавичка, зображення героїв казки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям назвати героїв казки «Рукавичка». Дитині, яка назвала когось із героїв, вихователь дає відповідне зображення.

Після завершення гри діти разом із вихователем інсценують казку «Рукавичка»

УПІЗНАЙ ЗА ОПИСОМ

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати диких тварин за властивими їм ознаками; спонукати самостійно знаходити і називати ці ознаки; розвивати зв'язне мовлення, логічне мислення.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям по черзі описати знайомих їм диких тварин. Решта дітей повинна відгадати тваринку. Наступним описує тваринку той, хто першим відгадав.

ЧИЙ ВУШКА І ХВОСТИКИ?

Мета: закріпити знання дітей про тварин, які мешкають у лісі; розвивати вміння добирати присвійні прикметники до іменників.

Матеріал: зображення вушок і хвостиків диких тварини.

Хід гри

Вихователь по черзі показує картинки, на яких зображені хвости та вушка диких тварин, а діти відповідають на запитання: «Хвіст чий?», «Вушка чий?» (Лисячий, ведмежий, заячий тощо.)

ХТО З КИМ СТОІТЬ ПОРЯД?

Мета: закріпити вміння дітей правильно називати тварин; розвивати увагу; виховувати позитивне емоційне ставлення до тварин.

Матеріал: картки із зображеннями тварин та їхніх дитинчат.

Хід гри

Вихователь пропонує показати, хто зображений на малюнках, і назвати їх (заєць і зайчєня, ведмідь і ведмежа, лисиця і лисєня, вовк і вовчєня, білка і білчєня).

Після цього, показуючи, наприклад, білку, вихователь запитує: «Хто це поряд із білкою?» Діти відповідають: «Білчєня».

Гра триває. Якщо хтось називає неправильно, вихователь пропонує іншим дітям допомогти і дати правильну відповідь.

УПІЗНАЙ ТВАРИНКУ ЗА ОПИСОМ

Мета: закріпити знання дітей про диких тварин; розвивати уважність, пам'ять, мислення.

Матеріал: емблеми із зображенням диких тварин.

Хід гри

Вихователь роздає емблеми із зображенням диких тварин і пропонує дітям знайти ту тваринку, яку він опише. Наприклад: «Ця тваринка має голову, вушка, гострі зуби, туб, ноги, хвіст. Вона сірого кольору, живе в лісі, любить ловити зайчат». Дитина, у якої емблема із зображенням вовка, виходить на середину кола.

МУДРА СОВА

Мета: розвивати творчу активність, взаємодопомогу, симпатії дітей одне до одного.

Матеріал: емблеми із зображенням різних лісових мешканців.

Хід гри

Вихователь роздає дітям емблеми із зображенням різних лісових мешканців. Діти стають у коло. Один із них — мудра сова.

Кожен придумує будь-яку ситуацію, в яку може потрапити його лісова тваринка, і запитує поради у сови. Якщо мудра сова впродовж декількох секунд не може дати мудрої поради, то допомагають інші діти, а совою стає той, кому нічим зарадити.

Наймудріша та сова, яка дасть лісовим мешканцям найбільше мудрих порад.

ДЕ ЧИЯ ДОМІВКА?

Мета: закріпити знання дітей про те, де живуть дикі та свійські тварини; розвивати пам'ять, зосередженість.

Матеріал: картинки із зображенням тварин та картинки із зображенням житла для тварин.

Хід гри

Першій підгрупі дітей вихователь роздає картинки із зображенням тварин, а другій — із зображенням житла. Діти, у яких малюнки із зображенням житла, розходяться по майданчику. За сигналом діти, які мають зображення тварин, відшукують своє «житло». Знайшовши, стають поруч і поєднують картинки.

ХТО ЧИЙ? (ДИКІ ТВАРИНИ ТА ЇХНІ ДИТИНЧАТА)

Мета: поповнити словник дітей назвами тварин та їхніх дитинчат; закріпити назви тварин жіночої статі; розвивати мовлення, увагу; виховувати повагу до тварин та їхніх дитинчат.

Матеріал: картинки із зображенням тварин та їхніх дитинчат.

Хід гри

Вихователь пропонує допомогти дитинчатам відшукати їхніх батьків. Роздає дітям картинки із зображеннями дорослих тварин та їхніх дитинчат і просить поєднати їх у пари.

ЩО Є У КВІТКИ?

Мета: закріплювати в дітей знання назв частин рослини; розвивати увагу, пам'ять, мислення; виховувати любов до природи.

Хід гри

Вихователь називає слово «квітка», а діти пригадують і називають її частини (стебло, корінь, листя, пелюстки, серединка). Вихователь просить дітей відповісти на запитання: «Як ви гадаєте, чи ростимуть квіти, якщо їх не доглядати?»

УПІЗНАЙ КВІТКУ ЗА ОПИСОМ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей впізнавати та називати квіти за описом; розвивати уважність, пам'ять, мислення.

Матеріал: малюнки із зображенням квітів, які росли на клумбі восени.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям знайти ту квітку, яку він опише.

ЯКОЇ КВІТКИ БРАКУЄ?

Мета: закріпити вміння дітей називати квіти куточка природи (традесканція, фіалка, амазонська лілія, бегонія); розвивати зорову пам'ять; виховувати бажання піклуватися про рослини.

Матеріал: квіти куточка природи.

Хід гри

Вихователь виставляє на стіл рослини з куточка природи, діти називають їх. Вихователь пропонує дітям заплющити очі та ховає одну рослину.

Діти розплющують очі. Вони повинні відгадати, якої квітки не стало, назвати її.

ЩО ТРЕБА ЗРОБИТИ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити знання дітей про дії з догляду за рослинами; виховувати бажання доглядати квіти, викликати радість від спілкування з ними.

Хід гри

Вихователь заохочує дітей закінчити розпочаті речення, додавши потрібні дієслова. Можна запропонувати дітям виконати відповідні дії.

Щоб перевірити, чи вологий ґрунт у горщику, треба...

Щоб напоїти квітку, треба...

Щоб звільнити листочки від пилу, треба...

Щоб дізнатися, чи пахне квітка, треба... І т. ін.

ЯКИЙ НАСТРІЙ У РОСЛИНИ?

Мета: продовжувати вчити дітей доглядати рослини куточка природи; розвивати фантазію, мислення; виховувати любов до природи.

Матеріал: квіти куточка природи, квіти з жовтим листям та квіти з прив'ялим листям.

Хід гри

На столі виставлені різні рослини з куточка природи. Діти визначають, у якої квітки який настрій, і пояснюють свою думку.

Запитання до вправи

Що треба робити для того, щоб квіти добре росли?

Як дізнатися, чи треба поливати квітку?

Вихователь нагадує, як правильно поливати квіти.

ЯКІ ДЕРЕВА ВЗИМКУ?

Мета: формувати вміння дітей упізнавати і називати дерева; розвивати зорову пам'ять; виховувати любов до природи.

Матеріал: дерева на майданчику.

Хід гри

Вихователь підводить дітей до дерев, які ростуть на майданчику, і просить пригадати назви цих дерев. Потім вихователь говорить: «Хто швидше знайде березу?»

Діти повинні знайти назване дерево та підбігти до нього. Гра триває, поки діти не стомляться.

ЩО ЗМІНИЛОСЯ? (ІГРАШКИ)

Мета: розвивати слухову пам'ять, мнемонічний засіб «повторення», увагу.

Матеріал: різні іграшки.

Хід гри

Вихователь пропонує 5–6 дітям стати в рядок і роздає їм які-небудь іграшки. Решта дітей уважно розглядають, у кого яка іграшка, і запам'ятовують.

Потім вихователь пропонує дітям, у яких немає іграшок, відвернутися і міняє місцями 2–3 предмети. Коли діти повернуться, вихователь запитує: «Що змінилося?».

Виграє той, хто припуститься найменшій кількості помилок.

ЩО ЗМІНИЛОСЯ? (ЗИМОВИЙ ПЕЙЗАЖ)

Мета: закріпити вміння дітей помічати зміни в пейзажі; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: картинка — зимовий пейзаж; фігурки пташок, сонечка, дерев, тварини.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розглянути зимовий пейзаж. Потім діти заплющують очі, а вихователь в цей час щось змінює у пейзажі (додає чи прибирає фігурку). Діти розплющують очі та називають, що змінилося.

СКАЖИ ІНАКШЕ (МОВЛЕННЄВА ВПРАВА)

Мета: вправляти дітей у добиранні синонімів; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям дібрати до заданого слова схожі слова. Наприклад: зимовий — морозний, холодний, сніжний.

КОЛИ ЦЕ БУВАЄ?

Мета: закріпити вміння дітей розпізнавати та називати пори року за їхніми ознаками, знаходити відповідні картинки; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: великі ілюстрації до пір року та маленькі картки із зображеннями дій тварин та людей, що відповідають різним порам року.

Хід гри

На столі розкладені ілюстрації з порами року. Вихователь роздає дітям картки і пропонує розмістити їх поруч із відповідними ілюстраціями.

БУВАЄ — НЕ БУВАЄ

Мета: виявити рівень знань дітей про явища природи; розвивати увагу, пам'ять.

Хід гри

Вихователь пропонує уважно послухати твердження і проаналізувати їх. Наприклад:

На ялинці ростуть червоні вишні. (*Такого не буває.*)

Узимку цвітуть кульбабки. (*Такого не буває.*)

Узимку дуже холодно. (*Таке буває.*)

ЩО БУВАЄ ХОЛОДНИМ?

Мета: уточнити й закріпити знання дітей про зимові явища природи; розвивати мовлення та логічне мислення.

Хід гри

Вихователь пропонує поміркувати і з'ясувати, що буває холодним.

Запитання до гри

Чи може бути холодним морозиво?

Чи може бути холодним скло?

Чи можуть бути холодними рукавички?

ЗИМА ДОБРА — ЗИМА ПОГАНА (ГРА-МІРКУВАННЯ)

Мета: закріпити в дітей уявлення про зиму як пору року, вміння знаходити приємні й неприємні її риси; розвивати мислення; виховувати повагу та добре ставлення до зими.

Матеріал: синя і червона торбинки, маленькі сніжинки.

Хід гри

Діти повинні розповісти, як впливає зима на стан природи та життя звірят, птахів і людей. За кожну позитивну ознаку діти кладуть сніжинку до синьої торбинки, а за негативну — до червоної.

Після гри діти разом із вихователем визначають, у якій торбинці сніжинок більше.

Наприклад:

Узимку на деревах немає зеленого листячка. (*Погано.*)

Зима дарує нам веселі новорічні свята. (*Добре.*)

Зима вкриває землю снігом і захищає її від морозів. (*Добре.*)

УПІЗНАЙ ЗИМОВИЙ МІСЯЦЬ

Мета: учити дітей називати зимові місяці за їхніми ознаками, знаходити відповідні картинки; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: три світлини із зображенням природи в різні зимові місяці та маленькі картки для всіх дітей.

Хід гри

Вихователь показує дітям світлини, роздає картки. Потім пропонує кожній дитині піти до тієї чи іншої світлини зі своєю картою, назвати відповідний зимовий місяць і пояснити свій вибір. Наприклад:

На картці — новорічна ялинка. (*Грудень.*)

На картці — колядники. (*Січень.*)

На картці — бабця Зима зі сніговим мішком. (*Лютий.*)

СНІГОВИЙ ЛАНЦЮЖОК (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у добиранні спільнокореневих слів; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям дібрати до заданого слова схожі слова. Наприклад: сніг — сніжити, мороз — морозити, крига — закрижаніти

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Ялинка для горобчиків

В. Сухомлинський

Через три дні Новий рік, а хворий Віталько в ліжку. Мама поставила перед ліжечком ялинку, прикрасила її іграшками, цукерками, яблуками. Надвечір загорілися на ялинці ліхтарики. Надійшов останній ранок перед Новим роком.

Подивився Віталько у вікно, побачив трьох маленьких горобчиків. Стрибають, їжу шукають. Шкода йому стало пташок.

— Мамо, — говорить Віталько, — влаштуємо і горобчикам ялинку.

— Як? — здивувалася мама.

— Подивіться як, — відповів Віталько.

Він уштрикнув ялинкову гілочку в коробку з-під цукерок. Насипав зерна і крихот. Вилнесла мама цю маленьку ялинку і поставила на подвір'ї. Побачили це горобчики, підлетіли до зерна, святкують, весело цвірінькають.

Радісний Новий рік був у Віталька.

Дівчинка і синичка

В. Сухомлинський

Настала холодна зима.

Маленька Наталя почепила на яблуньці годівничку для Синички й щодня приносила насіння коноплі. Синичка чекала дівчинку. Навесні Синичка сказала Наталочці:

— Тепер не принось мені насіння. Я знайду собі їжу. До побачення — до зими!

— До побачення, Синичко.

Знову зима все засипала снігом. Прилетіла Синичка до годівнички, а там також сніг.

Тривожно стало пташці. Питає вона у яблуньки:

— Яблунько, скажи, чому нема Наталі? Невже вона забула про мене?

— Ні, не забула. Вона хворіє.

Тяжко стало на душі у Синички. Сіла вона на гілочці й думає: «Полечу до дівчинки. Треба чимсь її втішити. Але де я візьму подарунок? Навкруги ж сніг, сніг, сніг».

І тоді вирішила Синичка понести Наталі пісню. Прилетіла до її хати, влетіла у відчинену квартиру, сіла біля ліжка хворої і заспівала.

Наталі стало легше.

Ведмежата і зима

І. Січовик

Трое ведмежат, дізнавшись, що всю зиму їм доведеться проспати, дуже засмутились.

Про цю чудову пору їм так багато цікавого розповідали довговухі зайчики: і як вони з'їжджають із гори на санчатах, і як ліплять снігову бабу, і як граються в сніжки...

— Мамо! Мамо! Дозволь нам хоч одним оком побачити зиму!

— А чому це одним оком? — усміхалася мати-ведмедиця. — Ви можете побачити зиму обома очима!

— Справді? — радісно вигукнули трое ведмежат.

— Авжеж. Заплющте очі — й ви неодмінно побачите всі принади зими уві сні.

Зимівля звірів

(Українська народна казка)

В одного ледачого і злого хазяїна був віл. Роботящий, багато роботи всякої робив, — а вола за все це в холодній повітці держали й харчі погані давали.

Прийшла зима лютая: стужа, холод, голод.

— Покину я хазяїна, піду світ за очі... Гірше не буде.

І покинув він хазяїна. Йде віл, іде, а назустріч йому — баран.

— Куди, баране, йдеш? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — каже йому баран.

— Ходімо зі мною — веселіше буде.

От і пішли вони вдвох. Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм свиня снігом бреде, рохкає:

— Куди, капловуха, йдеш? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — одказує свиня.

— Ходімо з нами — веселіше буде.

Всі гуртом далі йдуть, а назустріч їм — гусак.

Іде гусак, з боку на бік перевалюється, сам до себе говорить.

— Куди, гусаче, йдеш? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — одказує гусак.

— Ну, ходімо з нами — веселіше буде.

От і гусак пішов із ними.

Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм — півник-співунець, червоний гребінець, поважно так ступає, «кукуруїку» своє виспіває.

— Куди, півнику, йдеш?

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю! — одказує півник-співунець.

— Ходімо з нами — веселіше буде.

Ідуть вони всі вкупі. Вечоріє, а мороз розлютувався, аж кусає.

Віл і каже:

— Давайте, друзі, хату шукати.

— Мені тая хата не потрібна: в мене кожух теплий, — баран каже.

— І я морозу не боюся, — свиня каже, — я в землю зариюся.

— А нас пух буде гріти, — кажуть гусак із півнем.

Довелося самому воліві йти. Бродив він, блукав у лісі, аж раптом дивиться — стоїть у гущавині хатина, а коло неї ще й стіжок сіна. Зажив тоді собі віл лиха не знаючи: в теплі, в добрі — їжа воліві смачна й хатина тепла.

А то раз уранці, на світанку, чує віл — хтось стукає. Відчинив він двері, а коло дверей стоїть баран, змерз, аж труситься.

— Пусти, брате, погрітися.

— А ти ж казав, що в тебе кожух теплий... Не пуцу!

— А коли не пустиш — я рогами колоду в стіні виверну, однаково не поможеться тобі: змерзнеш тоді.

Подумав віл, подумав та й пустив барана.

А пізніше трохи й свиня придибала до вола.

— Пусти, брате, погрітися.

— Ні, не пущу. Ти в землю зарисешся та й так перезимуєш.

— А як не пустиш, то я рилом всі стовпи твоєї хати підрию. А жити тоді в хатині, ясно, не можна буде.

Що його вдієш? Жаль волів хатини — пустив він і свиню.

Минуло небагато часу — плентаються до вола, мов ті старці, гусак з півнем:

— Пусти, братику, погрітися.

— Не пущу. Вас пух гріє.

— А як не пустиш, — каже гусак, — я увесь мох у стінах твоєї хатини повищипую.

— А я, — каже півень, — усю стелю на горичці згребу ногами. Не жити тобі в хатині — змерзнеш.

Що його робити волів? Пустив він до хатини й гусака з півнем. Стали тоді жити вони всі вкупі.

Бігла собі, поживи шукаючи, повз хатину лисиця. Чує — півень пісні виспівує. Забалося лисиці півнячого м'яся смакувати. Та як його дістати? Пішла тоді лисиця на хитрощі, побігла до ведмедя й до вовка, та й каже їм:

— Знайшла я вам, друзі мої дорогі, славному поживу: тобі, ведмедю, — ситого бугая, тобі, вовче, — хорошого барана, а собі — доброго півня.

— Гаразд, кумасю, — одказують ведмідь із вовком, — ми твоєї послуги ніколи не забудемо.

Повела лисиця звірів до хатини. Ведмідь тоді й каже вовкові:

— Ти йди вперед.

А вовк одказує йому:

— Ні, ти, ведмедю, більшу силу за мене маєш, тобі треба йти вперед.

— Ну, гаразд, — погодився ведмідь.

Подивився віл у вікно й побачив: до хатини звірі йдуть... Перелякався баран, перелякалася свиня, перелякалися гусак із півнем.

Що його робити?

А віл тоді й каже:

— Не бійтеся, друзі, нічого. Живемо ми з вами тепер добре, не голодні, й тепло нам. А все це тому, що живемо ми в дружбі великій, одне одному допомагаємо, з біди одне одного виручаємо. Давайте ж і зараз спільно, як друзі, бити наших ворогів.

— Згода, погоджуємося! — загукали всі.

Сказали — зробили.

Тільки-но ведмідь підійшов до дверей, а віл, баран, свиня й гусак як вискочать з хатини... Не встиг ведмідь і на задні лапи зіп'ястися, як віл придушив його до стіни рогами, а баран на всю силу з розгону почав бити його своїм лобом... Свиня, часу не гаючи, почала шматувати ведмедя своїми іклами, а гусак теж задніх не пасе, товариство підтримує: щипає ведмедя своїм міцним дзьобом.

Півень вилетів на двері та на всю силу як загорлає: «Ку-ку-рі-ку!»

Вовкові здалося, що півень кричить: «За-рі-жу-у-у!» Перелякався вовк та й кинувся тікати. А лисичка ще раніш за вовка втекла.

Насилу-насилу ведмідь вирвався — доброї прочуханки дали дружні звірі.

А віл, баран, свиня й гусак із півнем стали знову спокійно жити та поживати в хатині.

Лисичка-сестричка і вовк-панібрат

(Українська народна казка)

Були собі дід та баба. От раз у неділю баба спекла пиріжків з маком, повибирала їх, поскладала в миску та й поставила на віконці, щоб прохололи. А лисичка бігла повз хатку та так нюхає носом; коли чує — пиріжки пахнуть. Підкралась до вікна тихенько, вхопила пиріжок моторненько та й подалась. Вибігла на поле, сіла, виїла мачок із пиріжка, а туди напхала сміттячка, стулила його та й біжить.

От біжить, аж хлопці товар женуть до води.

— Здорові були, хлопці!

— Здорова, лисичко-сестричко!

— Проміняйте мені бичка-третячка за маковий пиріжок!

— Де ж таки бичка за пиріжок!

— Та він такий солодкий, що аж-аж-аж!..

Таки найшла одного, проміняла.

— Глядіть же, — каже, — хлопці, не їжте пиріжка, аж поки я знайду в лісі!

Та й побігла і бичка гоном погнала. Ті подождали, поки вона сховалась у лісі, тоді до пиріжка, — аж там сміттячко...

А лисичка тим часом пригнала бичка у ліс, прив'язала його до дуба, а сама пішла рубати дерево на саночки. Рубає та й наказує:

— Рубайся, деревце, криве й праве! Рубайся, деревце, криве й праве!

Нарубала дерева, зробила саночки, запрягла бичка, сіла та й їде. Аж біжить вовк-панібрат.

— Здорова була, лисичко-сестричко!

— Здоров, вовчику-братику!

— А де це ти взяла бичка-третячка та саночки?

— От, де ж там? Бичка заробила, саночки зробила та й їду!

— Ну, то підвези ж і мене!

— Куди я тебе візьму? Ти мені й саночки поламаєш!

— Ні, не поламаю, я тільки одну лапку покладу.

— Та клади вже, ніде тебе діти.

От вовк і поклав лапку. Від'їхали трохи, вовк і каже:

— Покладу я, лисичко-сестричко, і другу лапку.

— Е, вовчику-братику, ти мені санки поламаєш!

— Ні, не поламаю.

— Ну, клади.

Вовк і поклав. Їдуть, їдуть, коли це — трісь!

— Ой лишенько, — каже лисичка, — санки тріщать!

— Та ні, лисичко-сестричко, то в мене кісточка хруснула.

Ну, дарма... Їдуть... А вовчик знову:

— Покладу я, лисичко-сестричко, і третю лапку.

— Та де ти її кластимеш! Ти мені зовсім санки поламаєш!

— Та ні, чого б вони ламалися?

— Та вже клади!

Тільки поклав, а саночки знову — трісь-трісь!

— Ей, вовчику, саночки тріщать! Злазь, бо поламаєш!

— Та де там вони тріщать! Що ж бо ти, лисичко-сестричко, вигадуєш? То я орішок розкусив.

— Дай же й мені!

— Так останній.

Проїхали ще трохи...

— Ой лисичко-сестричко, сяду я й увесь!

— Та куди ти сядеш? Тут ніде тобі й сідати!

— Та я зібгаюсь так, що поміщусь.

— Та ти мені санки зовсім поламаєш! Чим же я тоді дровець привезу?

— От-таки, чого я поламаю? Я легенький. Сяду я, лисичко-сестричко, бо притомивсь.

Я помаленьку.

— Та вже сідай, нема де тебе діти.

От він убравсь зовсім у саночки, та тільки сів, а санки — трісь-трісь-трісь! Так і розсипались.

Давай тоді його лисичка лаяти:

— А щоб тобі добра не було, капосний вовцюгане! Що це ти мені наробив?..

Лаяла його, лаяла, а тоді:

— Іди ж тепер та рубай дерево на санчата.

— Як же його рубати, лисичко-сестричко, коли я не вмію і не знаю, якого треба дерева.

— А, капосний вовцюгане! Як санчата ламати, так знав, а як дерево рубати, то й ні!

Кажи: рубайся, деревце, криве й праве! Рубайся, деревце, криве й праве!

Пішов вовк. От увійшов він у ліс та й почав:

— Рубайся, дерево, криве й криве! Рубайся, дерево, криве й криве!

Нарубав, тягне до лисички. Глянула та, аж воно таке корячкувате, що й на полицю в плуг не вибереш, не те що на полозок. Давай вона його знову лаяти:

— Нащо ж такого нарубав?

— Коли воно таке рубається!

— А чом же ти не казав так, як я тобі веліла?

— Ні, я так саме й казав: рубайся, дерево, криве й криве!

— Ну і дурний же ти який і до того недотепний! Сиди ж тут, бичка доглянь, а я сама піду нарубаю. Пішла вона.

А вовк сидить сам собі, та так йому хочеться їсти! Почав він перекидати, що було в саночках, — ні, нема ніде нічого. Думав, думав та й надумав: «З'їм бичка та й утечу!..» Провів дірку в бичка, з середини все виїв, а туди горобців напустив і соломою заткнув, а бичка під тином поставив і паличкою підпер. Тоді сам навтіки. Приходить лисичка до бичка, аж у нього з боку віхоть стримить... Лисичка хап за той віхоть, а звідтіля горобці — хрррр!.. Вона за паличку, тільки прийняла її, а бичок гуп — і впав!

— Ну, стривай же ти, капосний вовцюгане! Я ж тобі це згадаю!

Та й побігла шляхом.

Біжить, коли це їде валка запізнілих чумаків з рибою. Вона впала серед шляху і ноги відкинула — притаїлась, мов нежива. Чумаки зараз її й побачили:

— Дивіться, хлопці, яка здорова лисиця лежить!

Обступили її, перевертають.

— Треба взяти — дітям шапочки будуть.

Кинули її на задній віз й знову рушили.

Їдуть попереду, а лисичка-сестричка бачить, що вони не дивляться, і давай кидати рибу з воза. Кидає та й кидає по рибі на шлях, усе кидає... Накидала багато та нишком і зіскочила з воза. Чумаки поїхали собі далі, а вона позбирала ту рибку, сіла та й їсть.

Зирк — аж і вовк-панібрат біжить.

— Здорова була, лисичко-сестричко!

— Здоров!

— А що це ти робиш, лисичко-сестричко?

— Рибку їм.

— Дай же й мені!

— Отак! Я скільки морочилась, ловила та й віддам йому? Піди, сам собі налови!

— Та як же я наловлю, коли не вмю? Хоч навчи, як її ловити!

— Та як же ловити? Піди до ополонки, встроми хвоста в ополонку і сиди тихенько та й приказуй: «Ловися, рибко, велика й маленька!» То вона й наловиться.

— Спасибі за науку!

Побіг вовк мерщій на річку, та до ополонки, та хвіст в ополонку...

— Ловись, — каже, — рибко, велика та все велика! Ловись, рибко, велика та все велика! Ловись, рибко, велика та все велика!

Не хочеться йому малої. А мороз надворі такий, що аж шкварчить! Лисичка ж бігає по березі та все:

— Мерзни, мерзни, вовчий хвіст! Мерзни, мерзни, вовчий хвіст!

А вовк:

— Що ти, лисичко-сестричко, кажеш?

— Та то ж і я кажу: ловися, рибко, велика й мала!

— А, ну й я так: ловися, рибко, велика та все велика!

Ворухнув вовк хвостом — важко вже. А лисичка:

— Ото вже рибка почала чіплятися.

Трохи згодом:

— Ану, вовчику, тягни!

Вовк як потяг, а хвіст уже прикипів до ополонки, — не витягне. А вона його ще й лає:

— А, капосний вовцюгане, що ти наробив?! Бач, казав: «Ловися, рибко, велика та все велика», — от велика начіплялася, тепер і не витягнеш. Треба ж тобі помочі дати, побіжу покличу.

Та й майнула на село. Біжить селом та гукає:

— Ідіть, люди, вовка бить! Ідіть, люди, вовка бить!

Як назбігалось людей!.. Хто з сокирою, хто з вилами, з ціпами, а баби з рогачами, з кочергами! Як почали вони того бідолаху-вовка періщити!

А лисичка тим часом ускочила в одну хату, — нікого нема, хазяйка побігла на річку вовка бити і діжу немішену покинула. Вона взяла вимазала голову в тісто — та в поле... Коли дивиться — вовк насилу лізе, — добре дали йому, сердешному. Вона зараз-таки прикинулася хворою, тільки тюпає, стогне... А вовк побачив її.

— А, — каже, — така ти! Наробила ти мені добра, що й хвоста збувся!

А вона:

— Ой вовчику-братику, хіба ж то я? Хіба ж ти не бачиш, що з мене й мозок тече, так мене побили, що й голову провалили мені. Вовчику-братику, підвези мене!

— Та я й сам нездужаю!..

— Та в тебе ж тільки півхвоста нема, а мені й голову провалили. Ой-ой-ой, не дійду додому!..

— Та сідай уже, нема чого з тобою робити.

Вона вилазить йому на спину, вмощується та так стогне.

Повіз її вовк.

От вона їде та все приказує:

- Битий небиту везе! Битий небиту везе!
- Що ти там, лисичко-сестричко, кажеш?
- Та то я кажу: битий биту везе.

А сама знову нищечком:

- Битий небиту везе!

От довіз він її до хатки:

- Уставай, лисичко, доїхали!

Вона тоді плиг з вовка та:

- Битий небиту привіз! Битий небиту привіз!

Вовк до неї, хотів її зубами, а вона в хатку та й зачинилася. Не влізе вовк. А вона ще визирає у вікно та й дражнить:

- Битий небиту привіз!

Тупцявся вовк, тупцявся коло лисиччиної хатки — не влізе.

- Ну й клята ж лисичка!.. От так піддурила!

Та й потяг додому.

А лисичка живе та курей ловить.

Як білка зимує

Г. Скребицький, В. Чапліна

Подивися у вікно. Вся шибка розмальована білими візерунками — це мороз її так розмалював. Холодно надворі. Все навколо вкрите снігом — і земля, і дахи будинків; навіть на деревах — сніг.

Січень — найхолодніший місяць, середина зими. Ставки й ріки закуті кригою, замтені снігом поля й ліси. Ночі стоять довгі. О восьмій годині ранку ще темно, на дев'яту тільки сонечко сходить. А дні взимку найкоротші. Не встигнеш на вулицю вийти побігати, погратися — зирк — і знову стемніло.

Звірі лісові в теплі нори ховаються.

Вовки, лисиці на полювання виходять, а ведмідь з осені як заляже в барліг, так і спить до весни.

Взимку всі стараються сховатися від морозу, від холодного крижаного вітру, і кожен по-своєму зимувати пристосувався.

Для білки взимку ні мороз, ні вітер не страшні. Як закурить метелиця, негода — білка мерщій у своє гніздечко поспішає.

Гніздо у білки, як у пташки, збудоване з гілок, із хмизу. Та так зроблено ловкенько — неначе великий м'яч, кругле, а збоку — пролазка.

Всередині гнізда сухою м'якою підстилкою вислано: затишно в ньому, тепло. Залізе білочка в гніздо, а щоб холодний вітер не задував, ще пролазку підстилкою затулить. Потім згорнеться клубочком, пушистим хвостиком укриється і спить.

А надворі крижаний вітер так і виє, так і несе дрібний колючий сніг. Стихне негода, білочка з гнізда вилізе, струснеться і поплигає з дерева на дерево — їжу собі здобувати: де ялинову шишку зірве, де сухий гриб знайде, який сама влітку на гілці сушити залишила. Але головна їжа в білки ще з осені в коморах припасена — в дуплі старого дерева. Там у неї і жолуді, і горіхи є — на всю зиму запасів вистачить.

Пробудились фіалки

О. Матійко

Пробудились фіалки в грудень,
Одягли підвіконня цвітом,
І ураз мій засніжений будень
Освітвся ласкавим літом.

І ураз непомножене — множиш,
Не посіяне досі — сієш.
Як ти, квітко, багато можеш!
Як ти, квітко, багато вмієш!

Кімнатні квіти

Н. Григор'єва

Кімнатні квіти я люблю:
То пещу їх, то поливаю,
То з ними тихо говорю,
То пісню їм співаю.
Вони всміхаються мені,
Вони живі — не мертві, ні...

Заворожений сад

К. Перелісна

Ще учора чорнобривці
Майоріли у садку
І жоржини красувались
За шипшиною в кутку.

А сьогодні... Де все ділось?
Білим снігом замело —
Ні жоржин, ні чорнобривців,
Наче їх і не було!

Біля ганку вишня — біла,
Наче знову зацвіла,
А ялинка на верхівку
Білу шапку натягла.

Біло, тихо все навколо, —
Хтось садок заворожив
І пухкий сріблястий килим
Самоцвітами розшив.

Лютий

М. Познанська

Хоч він і лютий, та дарма —
Він все одно хороший, друзі:
У ньому йде від нас зима
І квітнуть котики у лузі.

Вже промінь сонечка ясний
Всміхається із високості.
Ми в лютому ждемо весни —
От-от вона прийде у гості.

Дід Мороз і Весна

П. Воронько

Дуже хвастав Дід Мороз:
— Я страшніший бур і гроз,
Вже кого полоскочу —
Не до сміху. До плачу.

Я нікого не боюсь,
Всім дошкулити берусь!
Тут з'явилася Весна,
Уклонилася вона

І сказала: «А мене?»
Дід у ліс як дремене
І кричить з кущів: «Ой, Весно!
Зовсім це уже не чесно!

Ти мені, красуня мила,
Сиву бороду спалила».
А Весна стоїть, сміється:
— Хай Мороз не задається!

Гороб'ята

Я. Божемська

«Ми бідненькі гороб'ятка,
Зимна взимку наша хатка.
Киньте нам хоч по кришині,
А допоможете пташині!»
Добрі діти це почули,
Зі стола кришки згорнули,
Вибігли на сніг із хати
Пташенят нагодувати.

ЗАГАДКИ ПРО ПТАШОК

Що це за пташина
В сірій сорочині,
Все стрибає та: «Цвірінь!»
Мовби просить: «Крихти кинь!»
Цей маленький молодець,
Жвавий, сірий ... (*горобець*).

Ой, який великий птах
Важко ходить по садах.
Чорний птах не мовчить.
Розмовляє — «кар» кричить.

(*Ворона.*)

Я прудка, злодійкувата,
Вмію гучно стрекотати,
Довгохвоста, білобока,
Люди звуть мене ... (*сорока*).

Восени не відлітає,
Під карнизом проживає,
По дворах людських стрибає,
І крихти він підбирає.
Хто вгадав, той молодець.
Сіра пташка — ... (*горобець*).

В лісі є зелена хата

П. Воронько

В лісі є зелена хата,
Там послули ведмежата,
А найменший — вереда —
Сивій мамі набрида.
Каже: «Я не хочу спати,
Утечу вночі із хати,
Коли меду не даси,
Риби, сала, ковбаси!»
«Люлі-люлі, треба спати, —
Над синком шепоче мати, —
Як заснеш — тобі усе
Сон в корзині принесе».

Зійшли сніги, шумить вода

П. Грабовський

Зійшли сніги, шумить вода,
Весною повіва:
Земля квіточки викида,
Буяє травка молода;
Все мертве ожива.

Веселе сонечко блистить,
Проміння щедро лле;
Гайок привітно шелестить,
Неначе кличе пригостить;
Струмочок виграє...

Мороз і сонце

М. Сингаївський

Хоч мороз, а сонце сяє,
Небо чисте й голубе.
Каже сонечко морозу:
— Розморозу я тебе.

А мороз на те сміється,
Сніг іскриться навкруги:
— Хай собі говорить сонце, —
Не розмерзнуться сніги.

Біля годівниці

М. Людкевич

— Горобчику, горобчику,
Чому ти сумний?
— Бо лютує лютий.

— Горобчику, горобчику,
Чом так дрібно скачеш?
— Щоб лапки зігріти.

— Горобчику, горобчику,
Поклюй крихти хліба.— Цвірінь,
цвірінь, цвірінь...

— Горобчику, горобчику,
Чом ти розцвірінькався?
— Чекаю весни.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ

«Зима прийшла»

Вихователь читає віршовані рядки, а діти виконують ігрові рухові дії.

Прийшла до нас зима біла,

(Малята ідуть один за одним по колу, ступаючи на носочках.)

Все пухнастим снігом вкрила:

(Продовжуючи ходьбу, плавно розводять руки в сторони.)

І дерева, і будинки,

(Струшують кистями піднятих вгору рук.)

І поля, й луги, й стежинки...

(Ходьба гусячим кроком, такі самі рухи кистями біля підлоги.)

Сніг кружляє, сніг іде,

(Діти підводяться і плавно обертаються навколо себе.)

Він несеться, він мете...

(Легкий біг із хаотичними махами рук.)

Гарна казка зимова —

(Переходять на ходьбу, щокі обхоплюють долонями, похитують головою.)

Скатертина снігова!

(Діти зупиняються і, простягаючи випрямлені руки вперед — у сторони, показують довкола себе.)

«Я не змерзну на морозі»

Вихователь із дітьми виходять на подвір'я садка.

Педагог читає віршик, а вихованці виконують ігрові рухові дії.

Взимку довго я гуляю,

Як не змерзнуть, добре знаю:

(Малята жвавим кроком ведуть хоровод.)

В мене теплі чоботята,

В них тупочуть ноженята.

(Зупиняються і по чергово притупують то однією, то другою ніжкою.)

Ще й підстрибують-стрибають,

(Стрибають вперед — назад.)

Морозяку проганяють.

(Підстрибують зі змахуванням руками.)

А вовняні рукавички
Потирають носа, щічки.

(Діти труть себе рукавичками по обличчю.)

Поплескаю я жвавенько —

(Плескають над головою.)

Будуть пальчики тепленькі!

(Простягають руки вперед, енергійно перебираючи пальцями.)

Стану дихати я носом,
В горло не пущу мороза!

(Продовжують ходу по колу приставним кроком, глибоко дихаючи через ніс.)

Морозище — дошкуляти,

(Кругові рухи кулачками.)

Я ж — завзято танцювати!

(Малята довільно пританцювують.)

«Не рубай ялинку!»

Вихователь читає віршовані рядки, а малята виконують імітаційні рухи.

Ялинка — це деревце вічнозелене,

(Стають прямо, руки опущені вниз і трохи відставлені, долоні паралельно підлозі — «ялинка».)

Несе воно радість для тебе й для мене.

(Підстрибують, кладуть долоні на груди.)

Ходімо у бір прогуляємось, друже:

(Малюки беруться за руки й «ланцюжком» ідуть вперед.)

Повітря приємне там, корисне дуже.

(Глибокий вдих — видих.)

Це хто там сокиру підняв на ялину?

(Присідають й імітують «зрубання ялинки».)

Як добре: в потрібну ми встигли хвилину!

(Підводяться й різким рухом «викидають» уявну сокиру.)

Колючу красуню не можна рубати,

(Заперечно хитають головою з поворотами тулуба.)

Ялини потрібно нам охороняти!

(Діти «погрожують» піднятим вказівним пальчиком.)

«Шануймо працю»

Педагог розповідає малюкам, що одна з кращих людських чеснот — це, звичайно, працьовитість. А кожна професія пов'язана з різною потрібною людям працею.

Діти виконують ігрові рухи, що імітують згадані у віршованому тексті трудові дії.

Шануймо тих, хто працьовитий:

(Розводять руки в сторони.)

Хто вміє борщ смачний варити,

(Кругові рухи кистю — «помішування страви».)

Хто на подвір'ї із мітлюю

Наводить лад для нас з тобою.

(Діти зображують працю двірника.)

Хто нас уміє розважати —

Майстерно, гарно танцювати,

(Виконують танцювальні рухи.)

Хто в місті транспортом керує —

Таких людей усяк шанує.

(Пересуваються вперед з обертанням уявного керма.)

Скажімо ж, дітки, щиро їм:

Спасибі вам, низький уклін!

(Малюки кладуть одну долоню на груди і вклоняються.)

Після рухових вправ малюки можуть назвати ті професії, про які йшлося у віршику (кухар, двірник, танцівник, водій), та назвати інші відомі їм професії, пов'язаний з якими труд, на їхню думку, також заслуговує на пошану.

«Бідний зайчик»

Вихователь читає дітям вірш, а малюки зображують імітаційними рухами поведінку зайчика — персонажа твору.

К. Перелісна

По дорозі зайчик скаче,

(Діти пресуваються вперед стрибками на двох ногах.)

Сніг глибокий — зайчик плаче:

(Малята зупиняються і затуляють обличчя руками.)

Змерз він дуже і тремтить,

І не знає, що робить.

(Присідають і зображують тремтіння.)

Де спочити? Де присісти?

(Озираються назад спочатку через одне, а потім через інше плече.)

Де знайти чогось поїсти?

(Розводять руки в сторони.)

Треба швидше у лісочок,
Де стоїть старий пеньочок,

(Продовжують пересування вперед стрибками.)

Сніг лапками розгребти

(Нахиляються та імітують розгрібання снігу.)

Й, може, корінці знайти,
Або кору трохи згризти...

(Мімікою зображують «жувальні» рухи.)

Ой як хоче зайчик їсти!

(Підстрибують угору, погладжуючи себе по животику.)

«Я без діла не сиджу»

Вихователь читає віршовані рядки, а малюки виконують ігрові рухові дії відповідно до тексту.

Всюди є у мене справи —
І розваги, і забави.
Я без діла не сиджу
І про це вам розкажу.

(Малята йдуть один за одним чітким кроком, крокуючи в ритмі віршика та розмахуючи руками.)

На прогулянку іду я —
Лижі залюбки беру я.
По сніжку на них іду
Дуже вправно, не впаду.

(Імітують катання на лижах — пересуваються, не відриваючи ніг від підлоги.)

Ще люблю у сніжки гратись
Та у влучності змагатись,
Я ж бо спритний і швидкий
Вдався змалку отакий!

(Діти зупиняються і зображують ліплення та кидання сніжок.)

Часом в затишній кімнаті
Сяду, стану малювати:

(Присідають і виконують імітаційні рухи — малювання в повітрі.)

Чи зайча змалюю я,
А чи сіре гороб'я.

(Пересуваються вперед стрибками на обох ногах, руки за спиною.)

Я багато друзів маю,
Їх ціную, поважаю,
Разом з ними до ладу
Дружний хоровод веду!

(Малюки беруться за руки і в спокійному темпі ведуть хоровод.)

«Пташки»

Вихователь читає віршовані рядки, а малята виконують рухи, що імітують поведінку птахів, які згадуються в тексті.

Кожен птах свою вдачу має:

(Стають прямо, змахують розведеними в сторони руками.)

Так горобчик сіренький стрибає,

(Пересуваються вперед стрибками, руки на поясі.)

Качка так перевальцем мандрує.

(Ідуть повільно, розхитуючи тулуб в сторони.)

Чорний ворон поважно крокує,

(Ідуть широкими кроками, руки за спиною.)

А за ним йде неквапливо гава...

(Така сама ходьба, але кроки вузчі.)

А сорока — занадто вертлява.

(Швидко повертаються на всі боки, змахуючи руками.)

«Після прогулянки»

Педагог читає віршовані рядки, а діти виконують ігрові рухові дії.

Ми на прогулянці були,

(Діти жваво крокують.)

І там у сніжки гралися,

(Імітують гру у сніжки.)

Ми там набігатись змогли,

(Біг у різних напрямках.)

На лижах покаталися.

(Ходять, не відриваючи ніг від підлоги, — імітують катання на лижах.)

І ось на нас усюди сніг —

На шубках у маляток,

(Малюки проводять долонями по одягу.)

І навіть він, повірте, зміг

Забратись в чоботята.

(Торкаються ніжок, обмацують їх.)

Задумалися малюки:

Як бути нашим дітям?

(Стають прямо, руки на поясі.)

Напевно, шубки та шапки
Від снігу слід струсити.

(Зображують струшування снігу з одягу свого та товаришів.)

І обмести з взуття сніжок,

(Імітують обмітання снігу із взуття віником.)

Обтрусити чоботята.

(Енергійно притупують то однією, то другою ніжкою.)

Тепер вже можна в дитсадок
Заходити, малята.

(Діти шикуються в ланцюжок, беруться за руки і йдуть спокійною ходою.)

«Рідна оселя»

Педагог просить дітей вишикуватися в коло. Потім дорослий виразно читає вихованцям однойменний вірш, а діти виконують рухові ігрові дії за його зразком.

Г. Черінь

Різні в світі є країни,
Різні люди є на світі,

(Малята йдуть по колу, взявшись за руки, приставним кроком.)

Різні гори, полонини,

(Підіймають вгору, а потім опускають вниз руки і присідають.)

Різні трави, різні квіти...

(Рознімають руки і водять долонями над підлогою.)

Є з усіх одна країна,
Найрідніша нам усім:

(Підводяться і ведуть хоровод, ступаючи в ритмі віршика.)

То — прекрасна Україна,
Нашого народу дім.

(Зупиняються і ритмічно плескають в долоні.)

Там шумлять степи безкраї,
Наче вміють говорити!

(Погойдування тулуба в сторони, руки на поясі.)

Там ясніше сонце сяє,

(Малята стають навшипінки і тягнуться руками та голівкою вгору.)

Там солодше пахнуть квіти...

(Глибокий вдих, руки опускають.)

Різні в світі є країни,
Гарні є і є багаті,

(Повторна ходьба по колу приставним кроком.)

Та найкраще — в Україні,
Та найкраще — в рідній хаті.

(Зупиняються, повільно обертаються навкруг себе, показуючи довкола.)

«У майстерні»

Педагог читає віршовані рядки, а діти виконують ігрові рухи, що імітують трудові дії, користування згаданими предметами.

У майстерні кипить знов робота.
Тут усім працювати охота.

(Діти ідуть по колу, взявшись за руки.)

Молоток добре знає своє діло,
Він вистукує старанно, вміло.

(Присідають і зображують забивання цвяхів у підлогу.)

Пилка дошку завзято пиляє,
І від ранку спочинку не має.

(Підводяться і у парах «розпилюють» уявну дошку.)

Тут і викрутка спритно працює:
Щось закручує, мов би танцює.

(Імітують роботу з викруткою.)

Зручно нам майструвати з тобою,
Як потрібне усе — під рукою.

(Знову стають у коло і ведуть хоровод.)

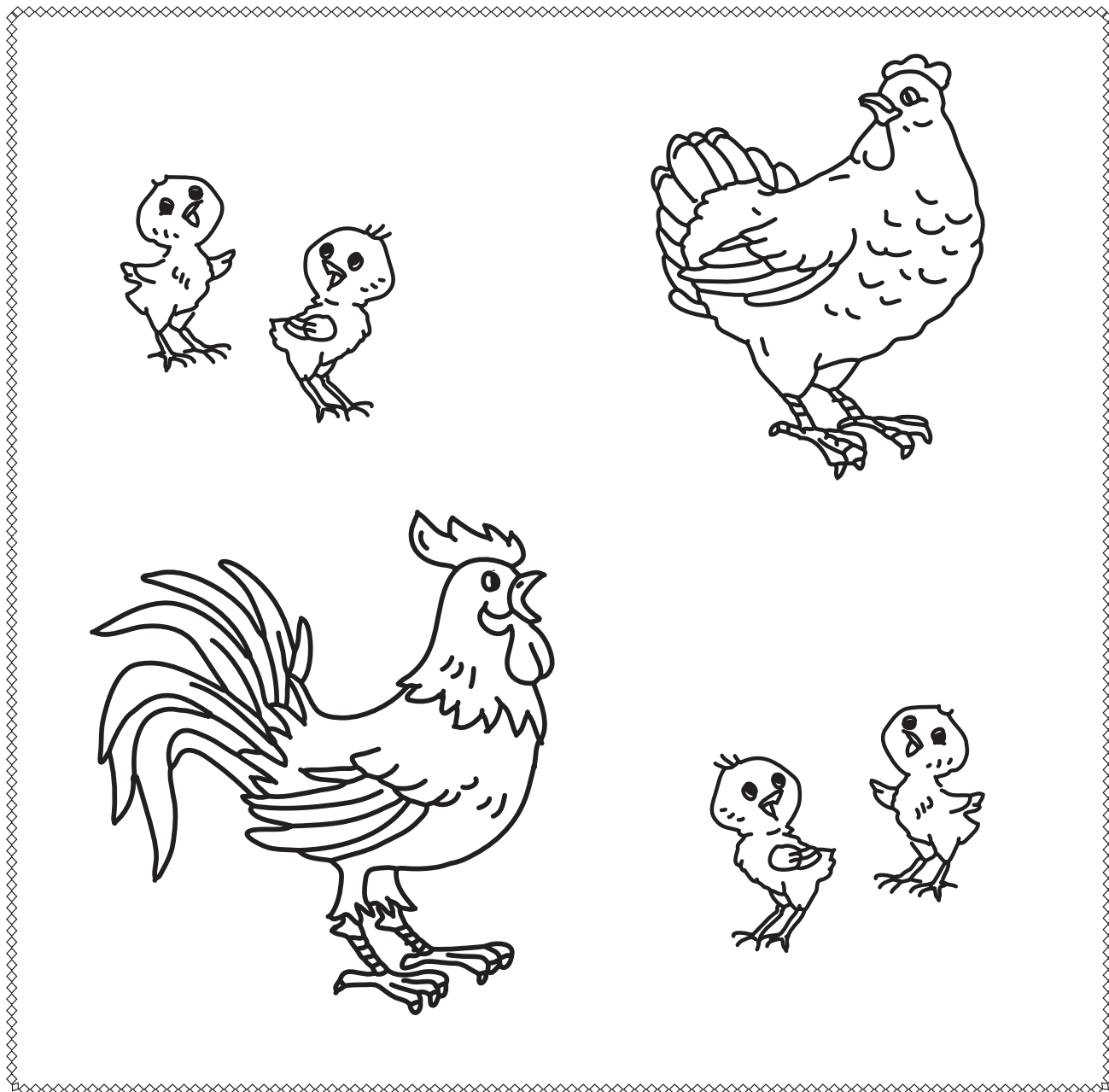
Хоч який ти не гарний мастак,
Та без цих інструментів — ніяк!

(Виконують ритмічні оплески над головою, а потім розводять руки в сторони.)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ НА РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ДРІБНОЇ МОТОРИКИ

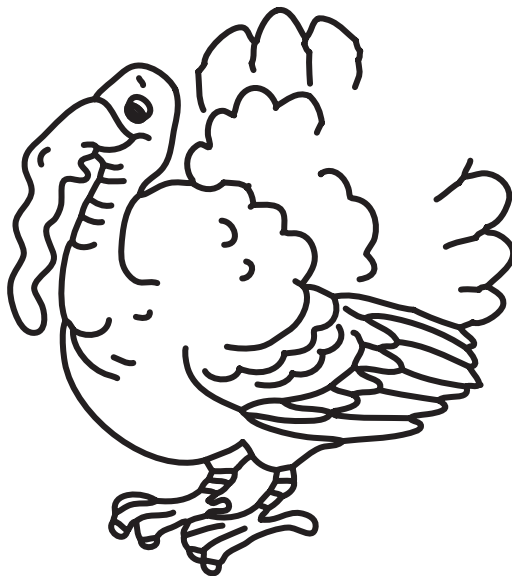
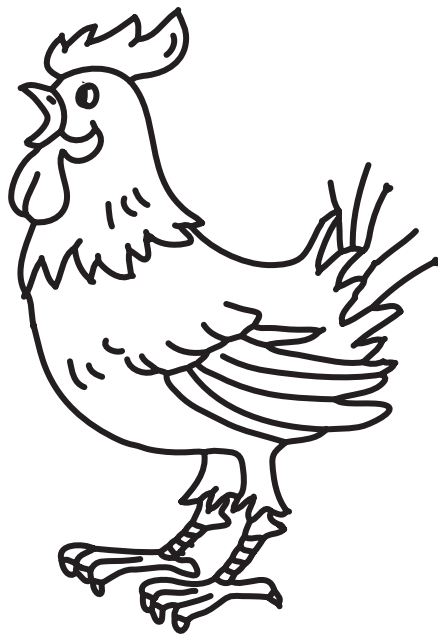
НАГОДУЄМО ПТАСТВО

Нагодуй птаство: намалюй курочці, півникові та курчаткам зернятка пшениці.

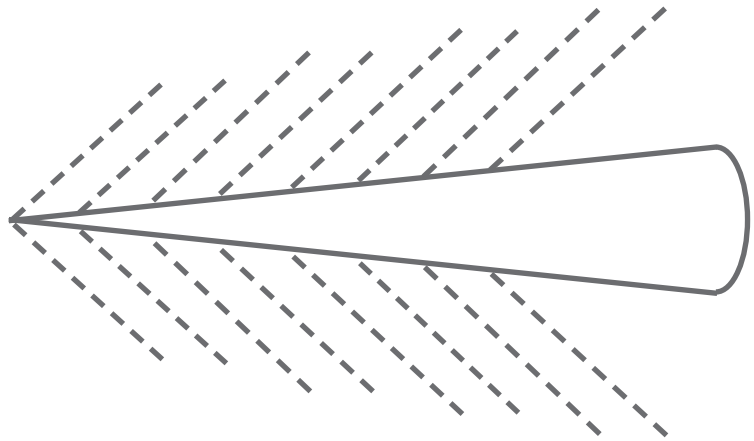
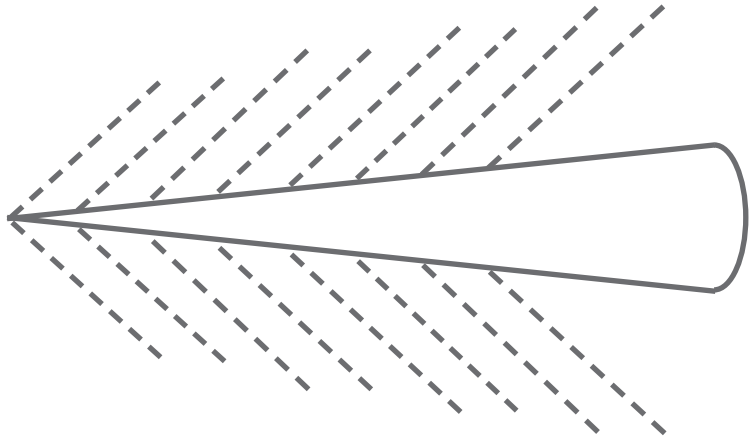
ДОМАЛЮЙ ХВІСТ ПТАХОВІ

Назви цих птахів. Як вони подають голос? Домалюй півникові та індикові хвости. Розфарбуй птахів.

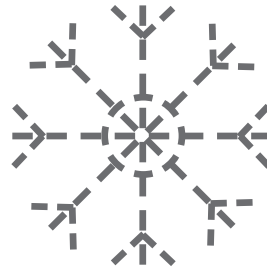
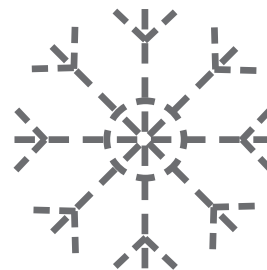
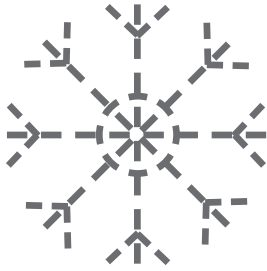
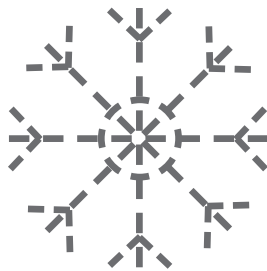
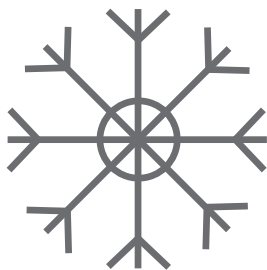
ДОМАЛЮЙ ЯЛИНКУ

Де живе білочка? Намалюй по пунктирних лінях ялинки та розфарбуй їх.

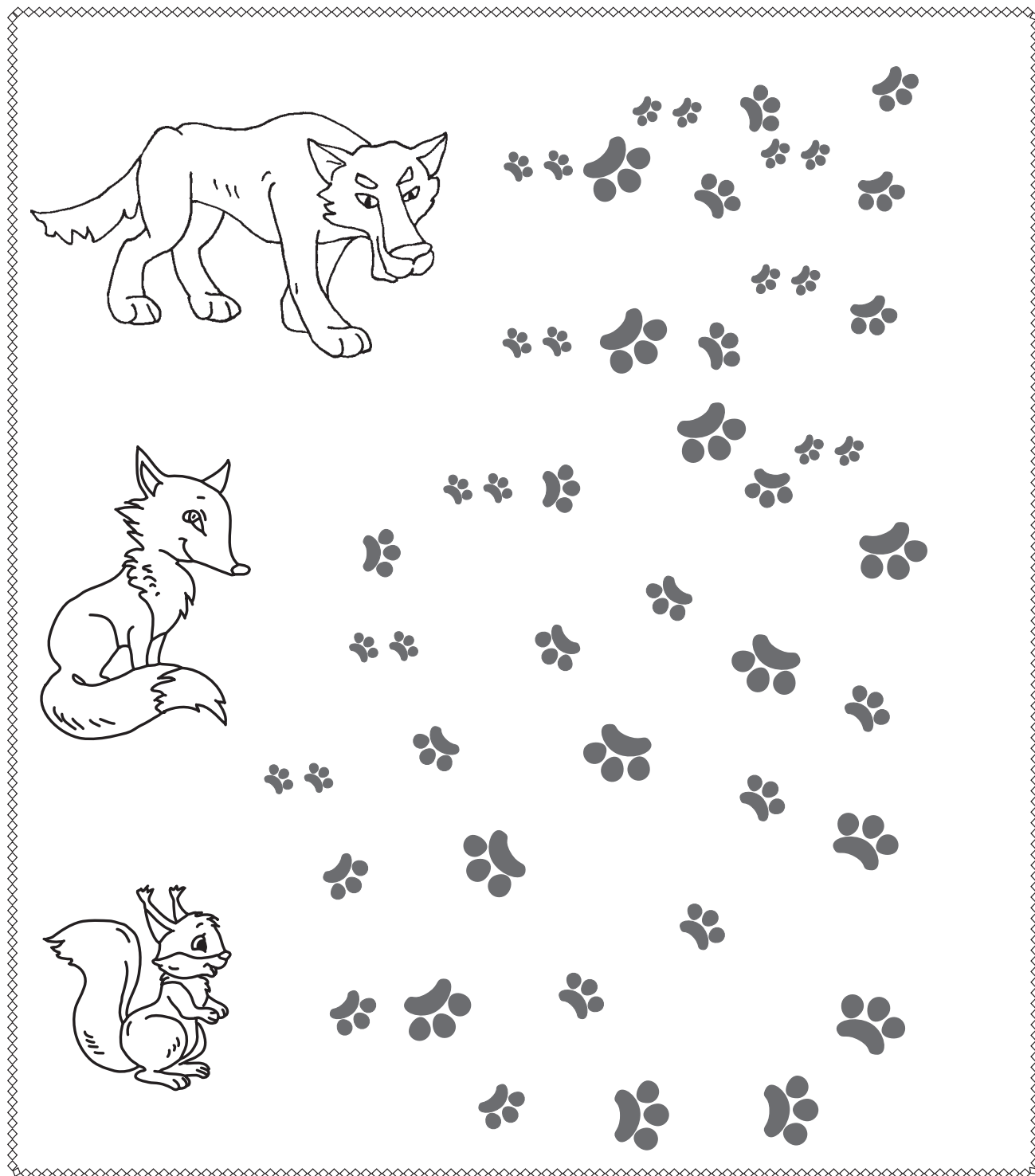
НАМАЛЮЙ СІЖИВКИ

Узимку багато снігу. Чи знаєш ти, звідки він береться? Намалюй по пунктирних лініях гарні сніжинки.

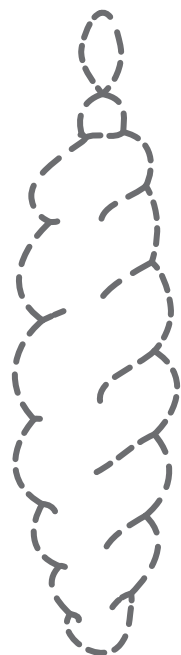
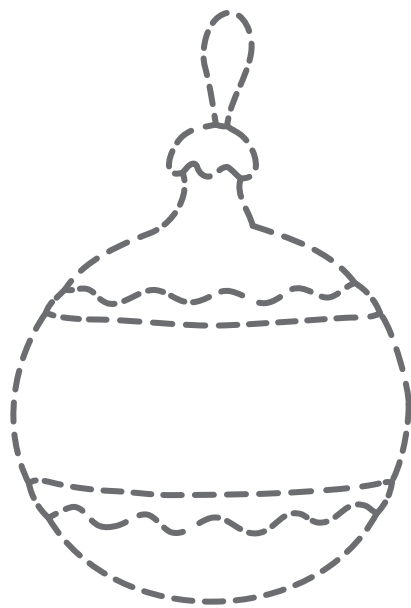
ЗАГАДКОВІ СЛІДИ

Вовк, лисичка та білочка лишили свої сліди на білому сніговому покривалі. Де чії сліди? З'єднай кольоровими олівцями сліди кожної тварини, щоб утворилися доріжки.

ЯЛИНКОВІ ПРИКРАСИ

Незабаром свято Нового року. Намалюй по пунктирних лініях ялинкові прикраси та розфарбуй їх.

ПРИКРАСЬ ЯЛИНКУ КУЛЬКАМИ

Прикрась новорічну ялинку яскравими кольоровими кульками.

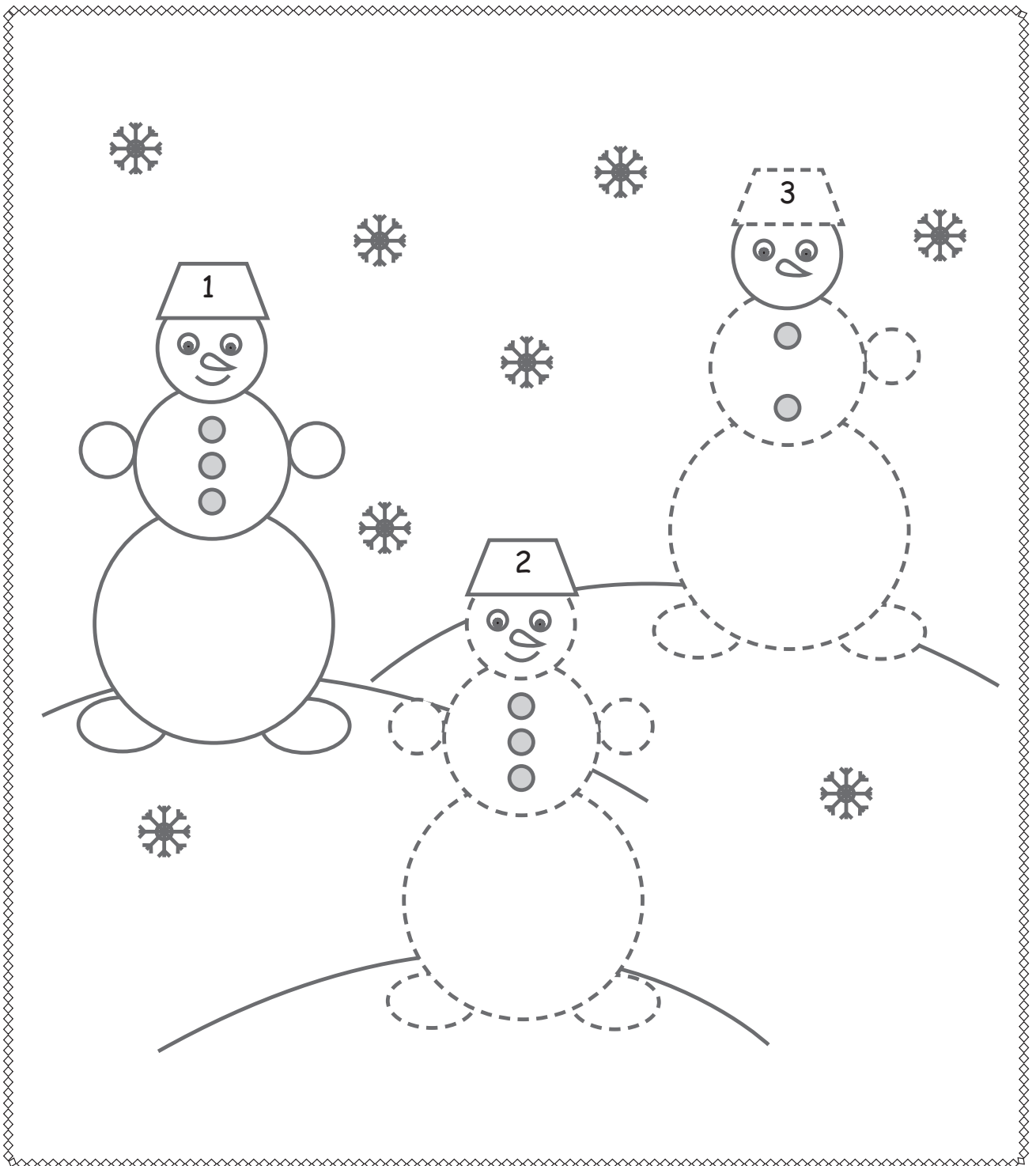
ДОМАЛЮЙ ЯЛИНКУ

Намалюй по пунктирних лініях другу половинку ялинки та прикрась її.
Розфарбуй ялиночку.

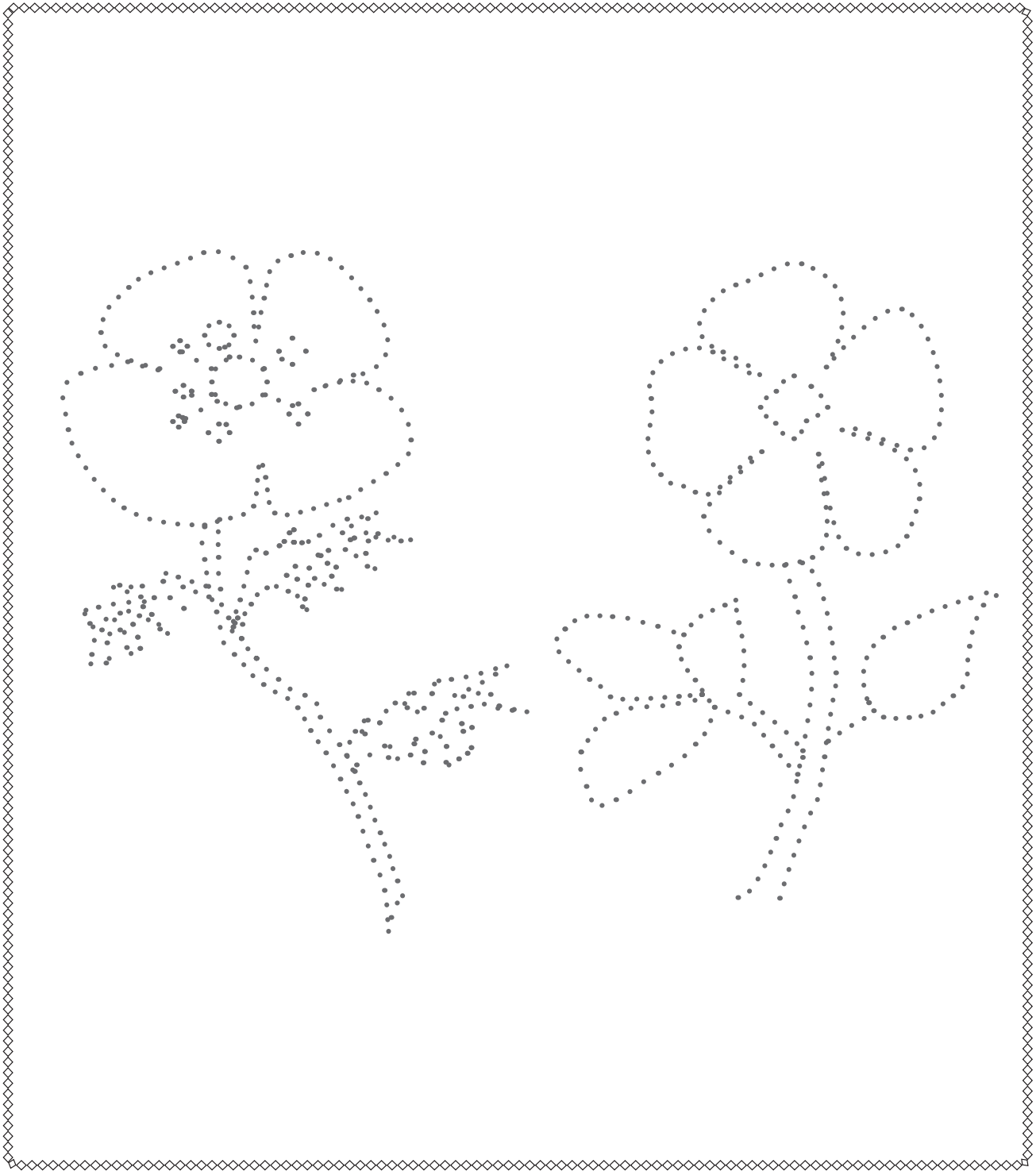
СІМЕЙКА СНІГОВИЧКІВ

Познайомся з веселою сімейкою сніговичків. Намалюй по пунктирних лінях другого й третього сніговика. Яких частин не вистачає третьому? Домалюй.

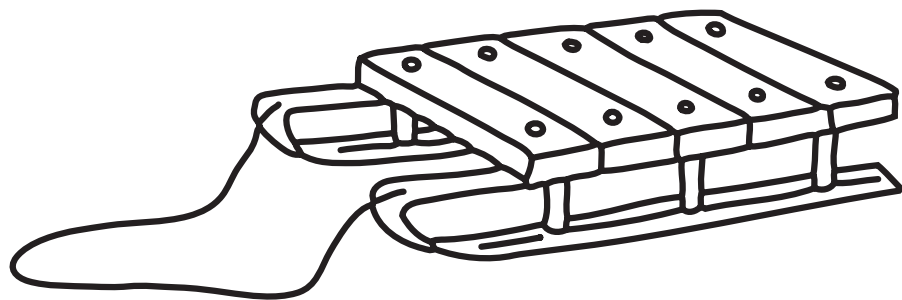
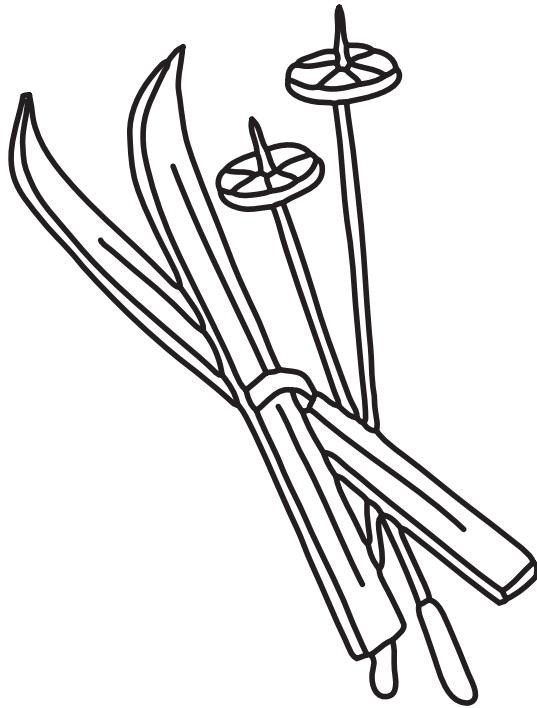
БАРВИСТІ КВІТИ

Намалюй по крапках квітки маку та барвінку. Розфарбуй їх відповідними кольорами.

ДИТЯЧІ РОЗВАГИ ВЗИМКУ

Як називаються ці предмети? Чи можна їх використовувати під час літніх розваг? Розфарбуй предмети.

ДИКІ ТВАРИНИ

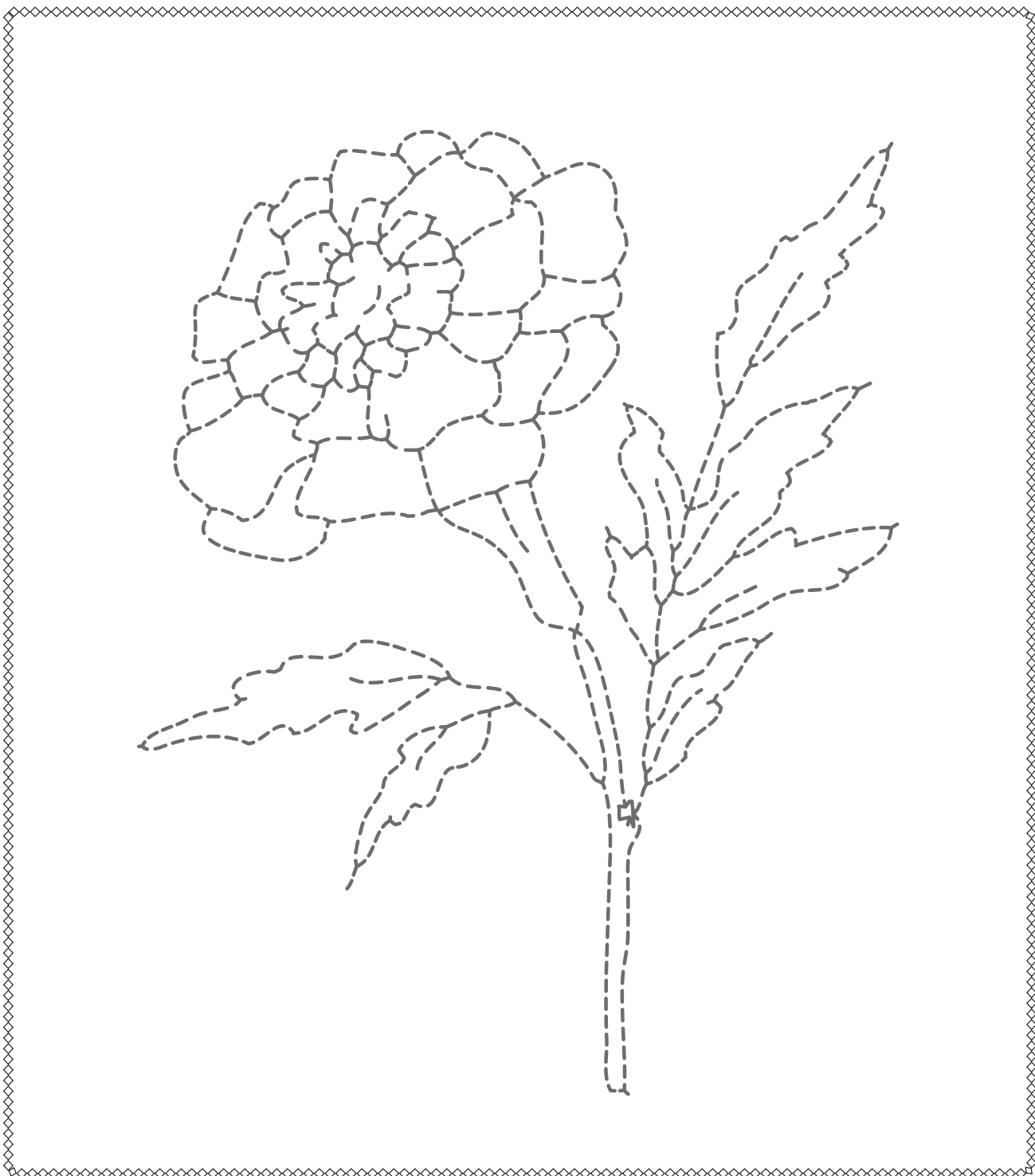
Чи впізнав ти за силуетами цих диких тварин? Назви їх. У яких народних казках вони зустрічаються?

Розфарбуй силуети цих тварин та виріж їх. Придумай про них історію.

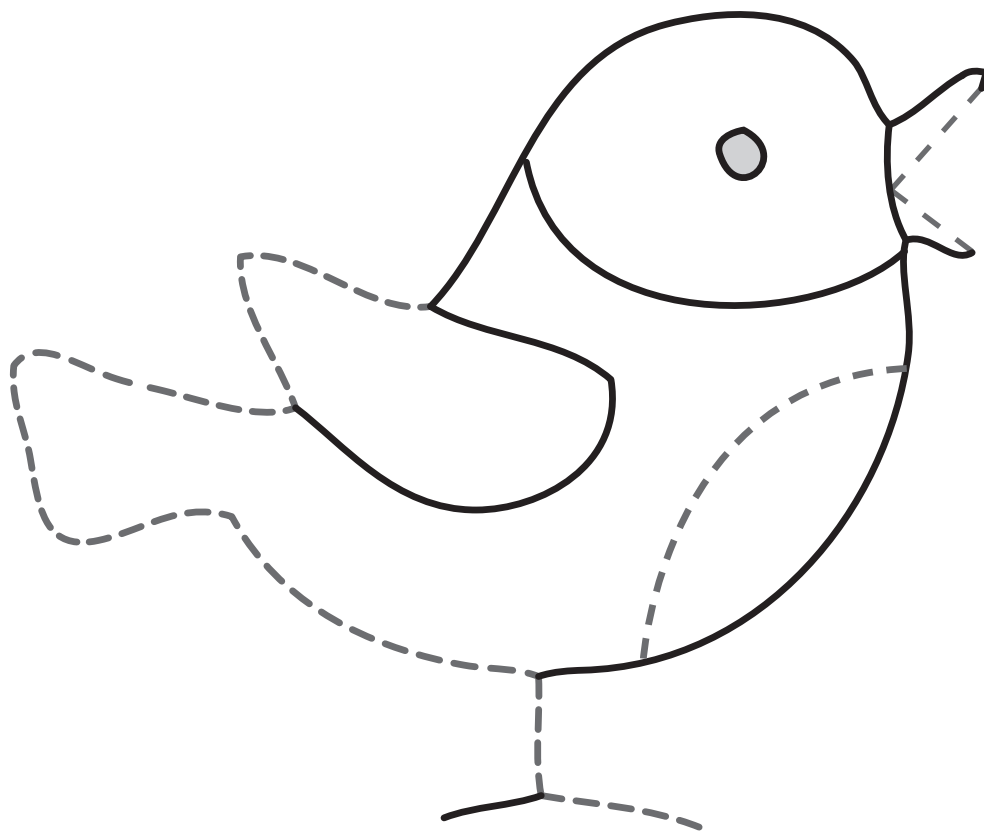
РОЗФАРБУЙ КВІТКУ

Обведи по пунктирних лініях квітку чорнобривця та розфарбуй її.

ДОМАЛЮЙ ПТАШКУ

Домалюй по пунктирних лініях пташку та розфарбуй її яскравими кольорами. Яку пісеньку співає ця пташка у перечутті весняного сонечка?

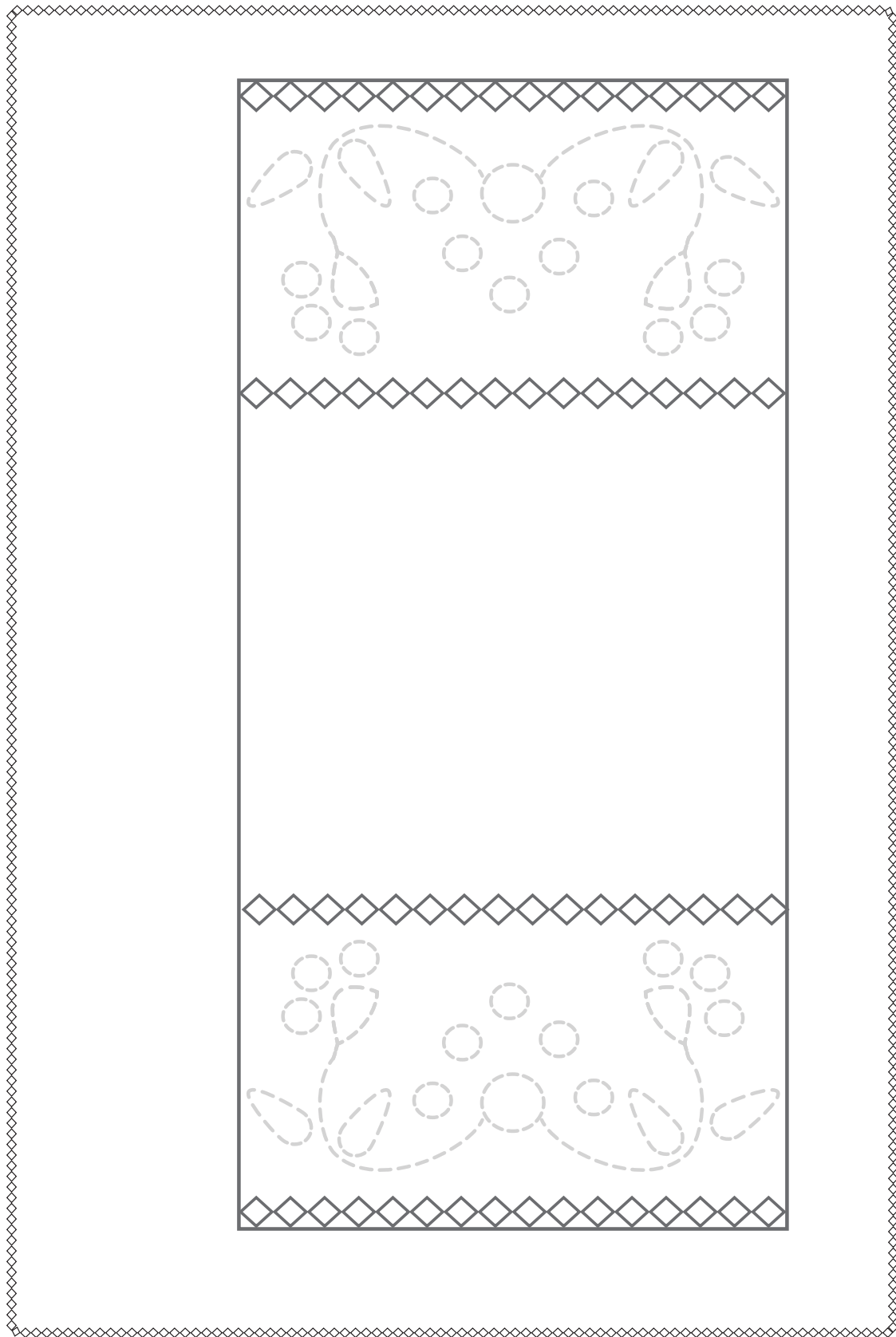
ДОМАЛЮЙ КВІТИ

На підвіконні у горщику росте гарна квітка. Намалюй її та розфарбуй.

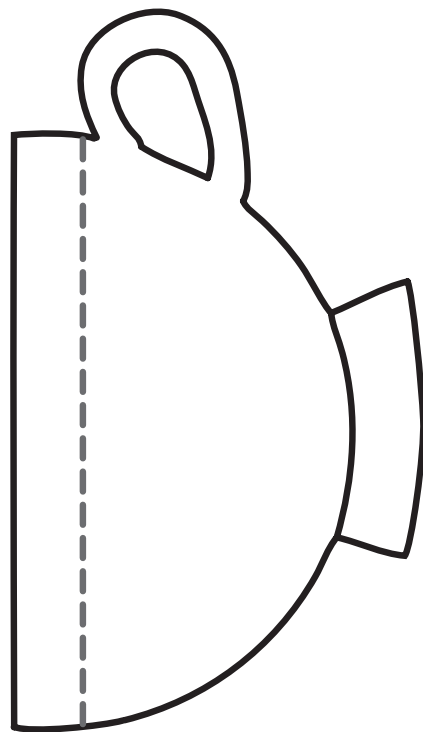
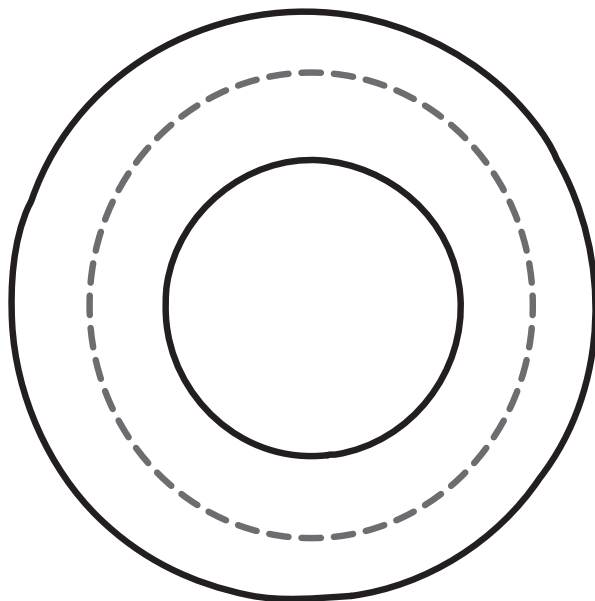
ОБВЕДИ ВІЗЕРУНОК

Обведи по пунктирних лініях візерунок на рушничкові. Розфарбуй його. Намалюй на рушнику паляницю.

ПРИКРАСЬ ПОСУДУ

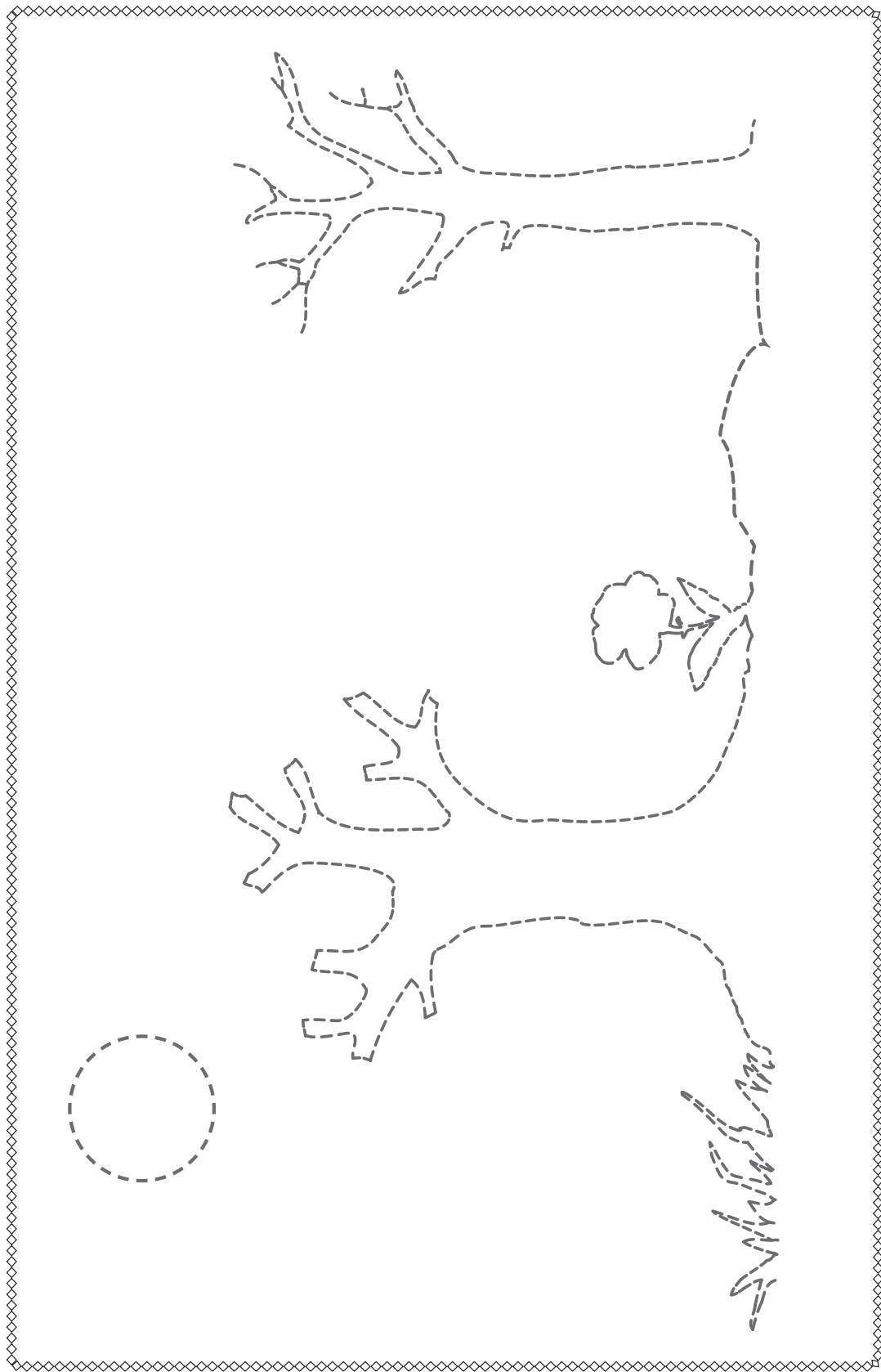
Придумай гарний візерунок та прикрась ним предмети посуду.

ВЕСНА НАБЛИЖАЄТЬСЯ

Обведи по пунктирних лініях силует лісової галявини. Які ознаки наближення весни ти помітив на малюнку?

Розфарбуй малюнок, намалюй на деревах пуп'янки листячка, а сонечку — промінці.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РІЧНИЙ БЛОЧНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОЗВИВАЛЬНО- ВИХОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	6
РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ	7
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ГРУДЕНЬ	8
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ	10
Розгорнутий перспективний план за темою «На пташиному дворі»	12
Розгорнутий перспективний план за темою «Зима-чарівниця»	16
Розгорнутий перспективний план за темою «У містах і селах ходить зимонька весела»	20
Розгорнутий перспективний план за темою «Новорічне свято»	24
Рухливі ігри	28
Дидактичні ігри	39
Художні твори	46
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА СІЧЕНЬ	53
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ	54
Розгорнутий перспективний план за темою «Різдвяні розваги»	56
Розгорнутий перспективний план за темою «Українська хата»	60
Розгорнутий перспективний план за темою «Українська вишиванка»	64
Рухливі ігри	68
Дидактичні ігри	78
Художні твори	84
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ЛЮТИЙ	90
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ	92
Розгорнутий перспективний план за темою «Зимуючі птахи»	94
Розгорнутий перспективний план за темою «Як зимують лісові звірята»	98
Розгорнутий перспективний план за темою «Кімнатні рослини»	102
Розгорнутий перспективний план за темою «Ясне сонечко усміхається, зима біла вже ховається»	106
Рухливі ігри	110
Дидактичні ігри	125
Художні твори	132
ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ	141
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ НА РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ДРІВНОЇ МОТОРИКИ	148

ДЛЯ НОТАТОК

A series of horizontal dashed lines for taking notes.

Навчальний посібник О19984У Підписано до друку 29.09.2013.
 Формат 84×108/16. Папір друкарський.
 Ванжа Світлана Михайлівна, Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.
 Власова Тетяна Владиславівна Ум. друк. арк. 17,64.

Серія «Сучасна дошкільна освіта» ТОВ Видавництво «Ранок».
РОЗГОРНУТЕ ПЕРСПЕКТИВНЕ Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.
ПЛАНУВАННЯ 61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.
ЗИМА. СЕРЕДНІЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК. Для листів: 61045 Харків, а/с 3355.

Провідний редактор Г. Ю. Рогінська Е-mail: office@ranok.com.ua
 Коректор Н. В. Красна Тел. (057) 719-48-65,
 Макет, верстка В. В. Лукашова тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації звертатися за тел.:
 у Харкові — (057) 727-70-80, 727-70-77; Луганську — (0642) 53-34-51;
 Києві — (044) 599-14-53, 377-73-23; Львові — (032) 244-14-36;
 Білій Церкві — (04563) 3-38-90; Миколаєві і Одесі — (048) 737-46-54;
 Вінниці — (0432) 55-61-10, 27-70-08; Сімферополі — (0652) 54-21-38;
 Дніпропетровську — (056) 785-01-74, 789-06-24; Тернополі — (0352) 49-58-36;
 Донецьку — (062) 344-38-38; Хмельницькому — (0382) 70-63-16;
 Житомирі — (0412) 41-27-95, 44-81-82; Івано-Черкасах — (0472) 51-22-51, 36-72-14;
 но-Франківську — (0342) 72-41-54; Чернігові — (0462) 62-27-43.
 Кривому Розі — (056) 401-27-11; Е-mail: commerce@ranok.com.ua

«Книга поштою»: 61045 Харків, а/с 3355. Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.
 Е-mail: pochta@ranok.com.ua
www.ranok.com.ua

Служба технічної підтримки:
 тел. (057) 719-48-65, (098) 037-54-68
 (з 9⁰⁰ до 18⁰⁰; вихідні: субота, неділя)
 Е-mail: e-ranok@ukr.net

Папір, на якому надрукована ця книга,

		
безпечний для здоров'я та повністю переробляється	зроблений зі вторинної целюлози — не постраждало жодне дерево	вибільовався без застосування хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я **ВИДАВНИЦТВО РАНОК**

На допомогу фахівцям дошкільної освіти видавництво започаткувало нову серію видань для реалізації завдань нової редакції Базового компоненту дошкільної освіти.

Видання містить розгорнуте перспективне планування навчально-виховного процесу за програмою «Дитина», складене за блочно-тематичним принципом, оскільки він базується на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, забезпечує змістову цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмового матеріалу протягом тематичного тижня.

Видання допоможе вихователям:

- ♥ Без зайвого клопоту розробити докладний план навчально-виховного процесу.
- ♥ Дібрати необхідний дидактичний та ігровий матеріал.
- ♥ Сформувати у дітей початкові математичні уявлення та основні види пізнавальної діяльності.
- ♥ Розвинути у дитини мовленнєві здібності.
- ♥ Сформувати у дитини елементарні уявлення про світ рідної природи.
- ♥ Прилучити дитину до світу мистецтва, пробудити її творчі здібності.
- ♥ Зберегти та зміцнити здоров'я дитини.

ISBN 978-617-09-1519-1

9 786170 915191

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Навчально-методична література видавництва «РАНОК»

УСІ КНИГИ ТУТ!

📖 **КУПИТИ:** WWW.RANOK.COM.UA

📄 **ЗАВАНТАЖИТИ:** WWW.E-RANOK.COM.UA

📞 **ЗАМОВИТИ:** (057) 727-70-90, pochta@ranok.com.ua